

ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ (Σ)ΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ:

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ

ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ (Σ)ΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ:

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΗΤΡΟΥΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΟΛΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2019

Η VESTING AGRINION: TOWARDS AN ARTISANAL HEMP TEXTILE PRODUCTION ADAPTED FROM THE TOBACCO INDUSTRY

STUDENT: CHRISTINA KOSTOPOULOU
SUPERVISOR: GIORGOS MITROULIAS

ABSTRACT

The thesis project is concerned with the reuse of the building previously housing the now obsolete National Tobacco Organisation located in the city of Agrinion. The proposal involves turning the building into a research facility for processing hemp fibre into yarn and textile. Thus it is questioned whether industrial buildings should only be turned into cultural centres as is the most common approach. Through the spectrum of transparency demanded for the garment industry today, in terms of both environmental and social aspects, the thesis tries to reimagine this industrial use in a smaller scale closer to artisanal practices, returning back to the city. The proposed new use is constantly referencing the city's history tied with the tobacco cultivation and processing in a way of finding a bridge between past and future without erasing the former.

The need for theoretical research with a combination of fieldwork and the contribution of the information provided by social media and new online emerging resources was proven catalyzing for this specific project. At the same time approaching sustainability in a broader sense of how it can be applied not only spatially and in the design process, but also its existence in the core of the programs meant to be enclosed inside a space, has been important. For that reason choosing a more hybrid variety of tools has been a crucial part in search of a use that does not come about from the external single-glance of a narcissistic architectural mind. In that respect it was the whole research approach and working method that assisted into morphing the initial empirical quest into a design product, into space.

Η ΕΝΔΥΟΝΤΑΣ (Σ)ΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ: ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΗΤΡΟΥΛΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική αφορά την επανάχρηση του κτηρίου του πρώην Ε.Ο.Κ.(Εθνικού Οργανισμού Καπνού) της πόλης του Αγρινίου σε κέντρο κλωστούφαντουργικών ερευνών με βασική ύλη επεξεργασίας την ίνα από κλωστική κάνναβη. Η πρόταση επιθυμεί να επανεξετάσει την συνήθη μετατροπή πρώην βιομηχανικών κελυφών σε κέντρα πόλεων κατά αποκλειστικότητα σε πολιτιστικά προγράμματα και να διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους η βιοτεχνική κλίμακα επεξεργασίας θα μπορούσε να ξαναβρεί κατάλυμα στην πόλη. Με δεδομένο το μέγεθος των επιβλαβών επιπτώσεων της βιομηχανίας του γρήγορου ενδύματος/μόδας σήμερα, σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο, προτείνεται η δημιουργία μονάδας ερευνών και παραγωγής τεχνογνωσίας σε μια ξεχασμένη, και μέχρι πολύ πρόσφατα ποινικοποιημένη, πρώτη ύλη. Με συνεχείς αναφορές στην ιστορία της πόλης του Αγρινίου και τη σχέση της με την καλλιέργεια και επεξεργασία του καπνού, προτείνεται μια νέα χρήση η οποία δεν επιθυμεί να διαγράψει το παρελθόν και όλο το άυλο κληρονομημένο απόθεμα, κάτι που αναπόφευκτα πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση επανάχρησης, αλλά να βρει τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία το ένα έρχεται να βρει μια σύνδεση με το προηγούμενο.

Η ανάγκη, τόσο της θεωρητικής έρευνας και της έρευνας πεδίου, όσο και η συνεισφορά της διάχυσης πληροφοριών μέσω κοινωνικών δικτύων και νέων διαδικτυακών πηγών πληροφόρησης, υπήρξαν καταλυτικές. Ταυτόχρονα με μια προσέγγιση της βιωσιμότητας με μια διευρυμένη έννοια, ως προς το πως αυτή μεταφράζεται, όχι μόνο χωρικά και σχεδιαστικά, αλλά σχολιάζοντας την ανάγκη της ύπαρξής της στον πυρήνα των ίδιων των προγραμμάτων προς στέγαση, η επιλογή μιας υβριδικής προσέγγισης ως προς τα εργαλεία αναδεικνύεται σε πολύ βασικό κομμάτι για την αναζήτηση μιας χρήσης που δεν προκύπτει από εξωτερικές επιβολές μιας εγωκεντρικής αρχιτεκτονικής ματιάς. Απεναντίας η όλη έρευνα και η μέθοδος εργασίας, εκκινώντας μέσω εμπειρικών αναζητήσεων, κατέληξε να εναποθέσει κάτι πίσω σε μορφή ενός σχεδιαστικού αποτελέσματος, σε χώρο.

για την *πόλη* που πάντα θα με ακολουθεί

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΒΣΤΡΑΧΤ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΟΦΕΙΛΕΣ	11
ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ	15
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
ΕΝΟΤΗΤΑ Α. ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ	
Η ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ	21
ΑΓΡΙΝΙΟ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ, ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	22
ΑΓΡΙΝΙΟ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ, ΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ	24
ΕΝΟΤΗΤΑ Β. ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ	
ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	30
ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ	31
ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΥΛΗ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ	33
ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ (Σ)ΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ	
ΠΡΟΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΕΛΥΦΟΥΣ	39
ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΚΤΗΡΙΟ	50
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΝΤΑΣ	60
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΦΑΙΡΕΣΕΙΣ	68
ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ	70
ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΝΕΑ ΥΛΙΚΟΤΗΤΑ	72
ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	104
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ	107

ΟΦΕΙΛΕΣ

Πάντα πίσω από κάθε ατομικό έργο θα κρύβονται όλοι αυτοί που είτε ηθελημένα, είτε ακόμη άθελά τους, αφήνουν το στίγμα τους. Και ίσως να είναι κάπου εδώ που βρίσκεται ο κατάλληλος τόπος για να αποκαλυφθούν έστω και για λίγο πριν χαθούν ξανά πίσω από το προσωπικό έργο

Ως προς τα ηθελημένα εμπλεκόμενα πρόσωπα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Γιώργο Μητρούλια επιβλέποντα αυτής της διπλωματικής, τόσο για την ευκαιρία που μου έδωσε να συνεργαστούμε ξανά στο στάδιο της διπλωματικής εργασίας, όσο και για την καθοδήγηση του και την ένθερμη υποστήριξή, από την αρχή, στην επιλογή του θέματός που παρουσιάζεται σε αυτό το τεύχος

Τον Ανδρέα για την παροχή χαρτών και τοπογραφικών σχεδίων, αλλά κυρίως για τη βοήθεια και την παρέα στην αποτύπωση

Την κ. Άννα Βράχα για τις πληροφορίες και τη συζήτηση για την ιστορία του κτηρίου του ΕΟΚ και του όλου οργανισμού

Τον κ. Χρήστο Τζώκο της Υπηρεσίας Πρασίνου του Δήμου Αγρινίου για την παροχή των σχεδίων αδείας του Λ. Ζωΐδη

Τον κ. Θύμιο Παλιούρα για την συνδρομή του στο να καταφέρω να επισκεφτώ το εσωτερικό του κτηρίου

Τον κ. Γκούντα Χρήστο της Υπηρεσίας Πρασίνου καθώς και την Τεχνική Υπηρεσία Αγρινίου για τη δυνατότητα επίσκεψης στο κτήριο

Την μητέρα μου για την υπομονή της και τη συνεχή παροχή πηγών από την βιβλιοθήκη μας στο Αγρίνιο που έδωσαν τροφή για σκέψη

Όλους εντός και εκτός της αρχιτεκτονικής σχολής που η στήριξή τους, είτε από κοντά, είτε από μακριά υπήρξε πολύ σημαντική ειδικά στην περίοδο της τελικής εκπόνησης της διπλωματικής, το Γιάννη και την Ελένη, τη Νατάσα, τη Μυρτώ, τη Μάιρα και το Γιώργο, τη Δωροθέα, την Άννα και τη Natalia και φυσικά την Άννα ,γιατί χωρίς αυτήν ίσως να μην είχα βρεθεί ολότελα σε αυτή τη σχολή και την ευχαριστώ για όλα τα χρόνια υποστήριξης της

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω, έστω και ανώνυμα, όλους τους Αγρινιώτες και τις Αγρινιώτισσες που μου έδωσαν την ευκαιρία να συζητήσουμε το θέμα της διπλωματικής σε μια προσπάθεια, τόσο να κατανοήσω τις προθέσεις μου, όσο και να δω πως και οι ίδιοι ως κάτοικοι της πόλης, θα μπορούσαν να δεχτούν μια τέτοια πρόταση

Ας αφεθούμε σε αυτή την επικίνδυνη περιπέτεια του παλιού
που κλυδωνίζεται στην ανήσυχη τάση του παρόντος

παραφράζοντας
Δ. Φιλιππίδη, *Αρχιτεκτονικές Μεταφορτώσεις*

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η διπλωματική που παρουσιάζεται σε αυτό το τεύχος, ξεκινάει με δύο φαινομενικά παράλληλες, ή ακόμη και αποκλίνουσες αφορμές, οι οποίες στην πορεία θα φανεί ότι μόνο συγκλίνουσες θα μπορούσαν να είναι. Η μία εκκινεί από το γεγονός ότι γεννήθηκα και μεγάλωσα στο Αγρίνιο της Αιτωλοακαρνανίας, ενώ η δεύτερη πιο πρόσφατη για μένα τουλάχιστον, αφορμάται από μια απόκτηση γνώσης που πριν από 3 χρόνια θα με έκανε να μην μπορώ να δω την ντουλάπα μου και τα περιεχόμενά της με τον ίδιο τρόπο, ποτέ ξανά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ενδύω [ενδίο] -ομαι P9 αόρ. *ενέδυσσα*, απαρέμφ. *ενδύσει*, μππ. *ενδεδυμένος*: (λόγ.) ντύνω. ANT εκδύω. || (παθ.) ντύνομαι. || *Ενδύομαι* κτ., φορώ.
[λόγ. < αρχ. *ἐνδύω* (δες ντύνω)]

επενδύω [ερεπδίο] -ομαι P9: κάνω επένδυση. I. καλύπτω την επιφάνεια ενός στερεού αντικειμένου με άλλο στέρεο υλικό για ενίσχυση, προφύλαξη ή διακόσμηση: *Οι τοίχοι του μπάνιου είναι επενδυμένοι με πλακάκια*. || καλύπτω την επιφάνεια συνήθ. με ύφασμα, δέρμα κτλ.: ~ τον καναπέ / την πολυθρόνα. **II1.** διαθέτω ένα χρηματικό ποσό για: **α.** την ίδρυση, την επέκταση ή τη λειτουργία μιας οικονομικής επιχείρησης: *Για την ίδρυση του εργοστασίου η εταιρεία θα επενδύσει πολλά εκατομμύρια δραχμές. Απαλλάσσονται από τη φορολογία τα κέρδη των ξένων επιχειρήσεων που επενδύονται στη χώρα μας.* **β.** την αγορά μη καταναλωτικού αγαθού: *Αγόρασε ένα οικόπεδο για να επενδύσει τις οικονομίες του.* **2.** (μτφ.) εξαρτώ τους μελλοντικούς μου στόχους, το μέλλον μου γενικά, από κπ. ή από κτ., στηρίζω γενικά το μέλλον μου σε κπ. ή σε κτ.: *Η διάλυση του γάμου ήταν γι' αυτή βαρύ πλήγμα, καθώς σ' αυτόν είχε επενδύσει τα πάντα.*

[λόγ. < ελνστ. *ἐπενδύω* `φορώ από πάνω', σημδ.: I: γαλλ. *revêtir*· II: αγγλ. *invest* & γαλλ. *investir*]

ένδυση η [έπδισι] O33: (λόγ.) η ενέργεια του ενδύω και η ενδυμασία· ντύσιμο: *Επίσημη ~. Είδη ένδυσης*.
[λόγ. < ελνστ. *ένδυ(σις)* -ση (διαφ. το αρχ. *ένδυσις* `είσοδος`)]

επένδυση η [ερέπδισι] O33: I. κάλυψη της επιφάνειας ενός στερεού αντικειμένου με άλλο στερεό υλικό για ενίσχυση, προφύλαξη ή διακόσμηση και ιδίως η σχετική κατασκευή: *Τοίχος με μαρμάρινη / ξύλινη ~. Ξύλινο άγαλμα με ~ από χρυσάφι κι ελεφαντόδοντο*. || (για ρούχο) επένδυση, κυρίως εσωτερική: *Μπουφάν / παλτό με γούνινη ~*. || (μτφ.): *Μουσική ~*, η μουσική που συνοδεύει μια κινηματογραφική ταινία, τηλεοπτική σειρά κτλ. **II.** διάθεση ενός χρηματικού ποσού για: **α.** ίδρυση, επέκταση ή λειτουργία μιας οικονομικής επιχείρησης: *Κάνω ~, επενδύω. ~ κεφαλαίων στη γεωργία / βιοτεχνία / βιομηχανία. Το κόστος μιας επένδυσης. Ιδιωτικές / δημόσιες επενδύσεις. Πρόγραμμα / προϋπολογισμός των δημόσιων επενδύσεων. Δεν υπάρχει οικονομική ανάπτυξη χωρίς επενδύσεις. ~ σε ανθρώπινο δυναμικό, για επαγγελματική εκπαίδευση*. || το επενδυμένο κεφάλαιο: *Η αποδοτικότητα μιας επένδυσης. Το δικτατορικό καθεστώς ενισχύθηκε από το εξωτερικό με στόχο την προστασία των ξένων επενδύσεων.* **β.** αγορά μη καταναλωτικού αγαθού με στόχο όχι τόσο επιχειρησιακό όσο αποταμιευτικό: *Η αγορά χρυσού είναι ~; Η ~ σε γη παρέχει μια σχετική ασφάλεια.*

[λόγ. *επενδύ(ω)* -σις > -ση]

Το θέμα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, όπως αναφέρθηκε και στον πρόλογο, προκύπτει ως αποτέλεσμα της σύγκλισης δύο εντελώς διαφορετικών αφορμών οι οποίες και οδήγησαν στην τελική διαμόρφωση της.

Οι δύο αυτές αφορμές απαρτίζουν και από μία ενότητα δίνοντας στο σύνολο δύο εκ των συνολικών τριών αυτού του τεύχους, με κυρίως θεωρητική και ερευνητική θεματική. Στην τελική και τρίτη ενότητα αναπτύσσεται στο σύνολο της η σχεδιαστική πρόταση.

Στην Α Ενότητα, με τίτλο Από τη βιομηχανία του καπνού, αναπτύσσεται η αρχική εκκίνηση από την πόλη καταγωγής μου, την πόλη του Αγρινίου. Γίνεται συνοπτική αναφορά σε γενικά, ιστορικά και πολεοδομικά στοιχεία της πόλης, αρχικά, ενώ στη συνέχεια η προσοχή στρέφεται στη σχέση της πόλης με τον καπνό. Η σχεδόν εξαρτημένη παρελθοντική σχέση με την καλλιέργεια και επεξεργασία αυτού του φυτού, η δυσκολία ακόμη και σήμερα συμφιλίωσης, ή μη, με την μη καλλιέργεια του, καθώς και τα διάφορα πρώην βιομηχανικά κελύφη που παραμένουν ως υπενθύμιση αυτής της χρήσης, αποτελούν κάποια από τα βασικά στοιχεία που σχολιάζονται και λειτουργούν ως κατευθύνσεις, για την επιλογή της επανάχρησης ενός τέτοιου κτηρίου.

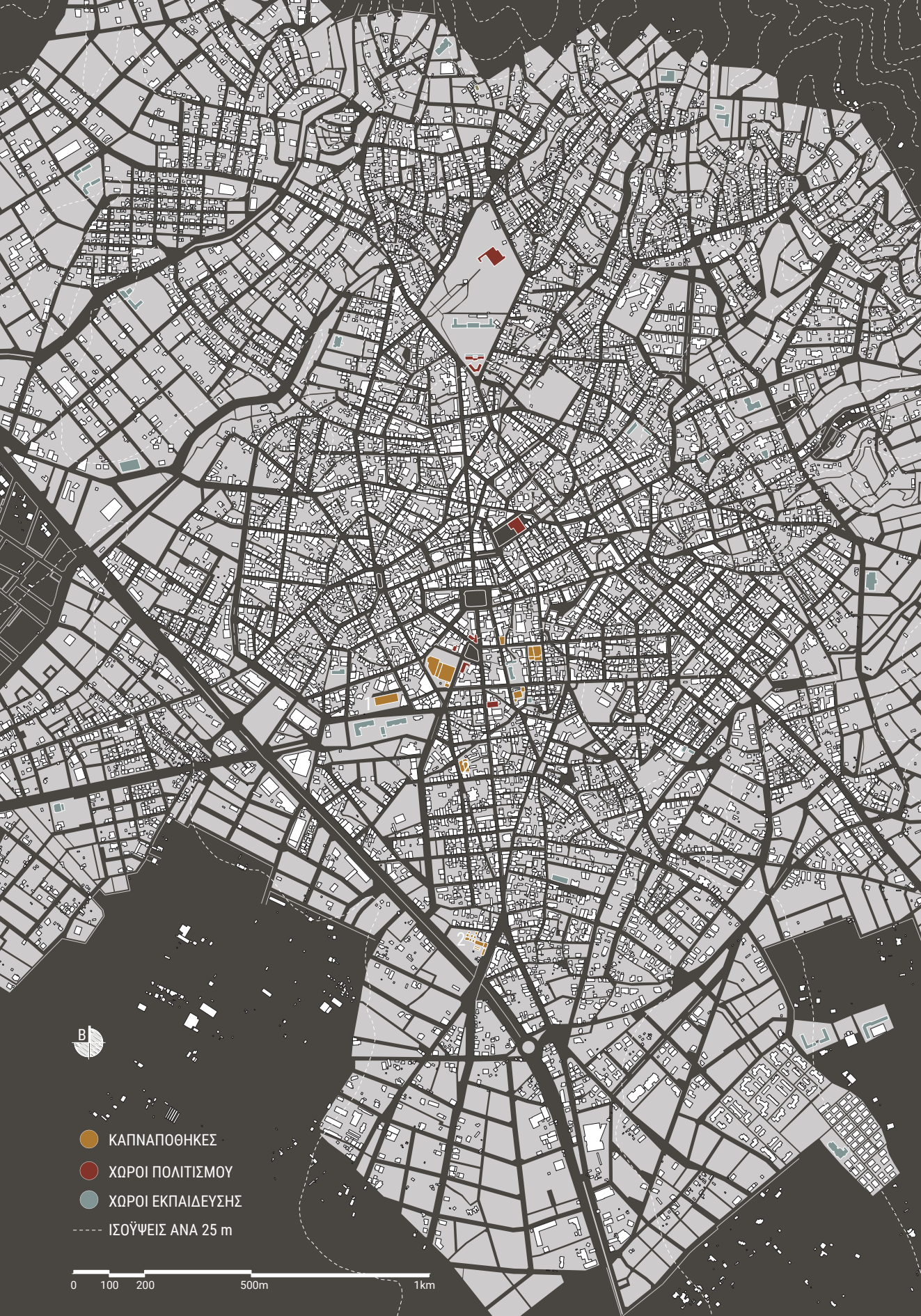
Στην Β Ενότητα, με τίτλο Προς τη βιομηχανία της κλωστικής κάνναβης, γίνεται το άλμα σε μια άλλη βιομηχανία και στο σήμερα, σε αυτή της κλωστοϋφαντουργίας και τις επιπτώσεις της πια σε πολλαπλά επίπεδα. Ταυτόχρονα με την όλη προβληματική των συνθηκών λειτουργίας της, αναπτύσσεται και η άλλη της όψη, αυτή της τάσης προς αλλαγή, βιωσιμότητα και διαφάνεια που αρχίζει να γίνεται κοινή απαίτηση και πως αυτή θα μπορούσε να αναδιαμορφώσει την έννοια της βιωσιμότητας και ως προς τα αρχιτεκτονικά προγράμματα.

Στο τρίτο και τελικό μέρος της Γ Ενότητας, με τίτλο επενδύοντας (σ)το Αγρίνιο, φτάνουμε πια μέσω των δύο υποτίτλων στον κυρίως τίτλο της διπλωματικής εργασίας. Εδώ, επεξηγείται αρχικά η επιλογή του κτηρίου του πρώην Ε.Ο.Κ. ως του πιο κατάλληλου για την πρόταση και οι λόγοι για τους οποίους μετέπειτα ακολουθούνται τα διάφορα βήματα παρέμβασης στο κτήριο. Παρατίθενται τα σχέδια αδείας, στοιχεία του αρχιτέκτονα του κτηρίου, η φωτογραφική αποτύπωση και η εμπειρία της επίσκεψης και όλα τα σημεία ενδιαφέροντος ως προς τον αρχιτεκτονικό του χαρακτήρα. Τέλος, αναλύεται η μέθοδος διαμόρφωσης του τελικού προγράμματος και τα βήματα για την εξέλιξή του στην επαν-ένδυση ενός απογυμνωμένου από χρήση κελύφους.

Μοναδική επιθυμία της παρούσας συγγραφέως είναι, μετά την προσπέλαση αυτού του τεύχους, να έχουν εκπληρωθεί οι στόχοι που τίθενται σε αυτή την εισαγωγή, με τον αναγνώστη να έχει πια κατανοήσει όλη την πορεία της εργασίας.

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

A

Το Αγρίνιο αποτελεί την μεγαλύτερη πόλη του νομού Αιτωλοακαρνανίας, με πρωτεύουσα το Μεσολόγγι, που υπάγεται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Ο νομός βρίσκεται περίπου στη μέση του ηπειρωτικού τμήματος της Ελλάδας και αποτελεί το δυτικό άκρο της Στερεάς Ελλάδας. Γειτονεύει με τους νομούς Άρτας και Πρέβεζας στα βόρεια, Ευρυτανίας στα βορειοανατολικά, Φωκίδας στα ανατολικά, Αχαΐας στα νότια και Λευκάδας στα δυτικά. Όπως προκύπτει και από τα παραπάνω, στα βορειο-ανατολικά γειτνιάζει με στεριά, ενώ στα νοτιό-δυτικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος. Άλλα φυσικά χαρακτηριστικά του νομού αποτελούν ο ποταμός Αχελώος τον οποίο διατρέχει σε όλο το μήκος του, αλλά και οι λίμνες Τριχωνίδα, Λυσιμαχία, σε μεγάλη εγγύτητα με την πόλη, ο Οζερός και η Αμβρακία καθώς και οι τεχνητές λίμνες Στράτου, Κρεμαστών και Καστρακιού, που εντοπίζονται επί του Αχελώου, με τα αντίστοιχα φράγματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με την χρήση του νερού.

Η ονομασία της πόλης έχει μυθολογική καταγωγή, η οποία θέλει τον Βασιλιά Αγριό, απόγονο του Αιτωλού, να είναι αυτός που το έχτισε. Τοποθετημένο κοντά στον ποταμό Αχελώο που ήταν το φυσικό όριο μεταξύ Αιτωλίας και Ακαρνανίας, βρέθηκε πολλές φορές υπό την κυριαρχία τόσο της μίας όσο και της άλλης πλευράς. Η πόλη κατά την Τουρκοκρατία εμφανίζεται ως Βραχώρι, ονομασία την οποία διατηρεί μέχρι την απελευθέρωση της, με την επίσημη ένταξη στο ελληνικό κράτος το 1832, όπου και ξαναπαίρνει το αρχαίο όνομα, Αγρίνιον. Αυτή η επαναφορά στην αρχαϊκή ονομασία αποτέλεσε κοινή πρακτική σε πολλές πόλεις και οικισμούς του νέου ελληνικού βασιλείου, επιδίωξη του οποίου ήταν η απόλαυση κάθε στοιχείου της πρώην ξένης κυριαρχίας, τα στοιχεία της οποίας θα έπρεπε να περάσουν στη λήθη, οπότε η σύνδεση με την αρχαιότητα αποτέλεσε βάση διαμόρφωσης για τη νέα εθνική ταυτότητα.¹

Ωστόσο, όπως είναι εμφανές και από τον χάρτη, ο αστικός ιστός της πόλης, ακόμη και σήμερα, φέρει εκείνα τα στοιχεία της προηγούμενης κυριαρχίας, με πολλά από τα καλντερίμια και τις διασταυρώσεις της να επιβιώνουν στη σύγχρονη κατάσταση. Έτσι και αλλιώς, στην περίπτωση του Αγρινίου η αναδιάρθρωση της νεοσύστατης πόλης, μετά την απελευθέρωση, ακολούθησε όπως αναφέρεται, ήπιες σχεδιαστικές χαράξεις νέων δρόμων και οικοδομικών τετραγώνων, με κυρίαρχη την έννοια προσαρμογής στον τότε υφιστάμενο ιστό².

Στον πυκνό ιστό της σημερινής πόλης διακρίνεται, ως μόνη πολεοδομική ιεράρχηση, ο προσανατολισμός των κατευθύνσεων των δρόμων προς τις αρκετές, για το μέγεθος της πόλης, μικρές πλατείες. Η γενικότερη πλοήγηση στην πόλη, ακόμη και σήμερα, επιτυγχάνεται με αναφορές σε τοπόσημα, παλιές ονομασίες δρόμων και ονομάτων ιδιοκτητών επιχειρήσεων ή οικιών που δεν υφίστανται πλέον, ιδιαίτερα από κατοίκους παλαιότερων γενιών.

Σήμερα αριθμεί πληθυσμό 46.899 κατοίκων (Απογραφή 2011), ωστόσο σαν Δήμος 94.181 (αντίστοιχη απογραφή) μετά την σύσταση του Προγράμματος Καλλικράτη. Όσο αφορά την σύσταση του πληθυσμού σημαντικές υπήρξαν οι μετακινήσεις από Ήπειρο και Ευρυτανία στα τέλη 19ου και αρχές 20ου αι. και έπειτα με την Μικρασιατική Καταστροφή, που οδήγησαν στη δημιουργία νέου οικισμού στα βόρειο-δυτικά της πόλης, αυτού του Αγίου Κωνσταντίνου.

1 Δώρα Μονιούδη-Γαβαλά, *Πολεοδομία στο Ελληνικό Κράτος 1833-1890*, Αγρίνιο: Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Ελλάδας, 2012, σελ. 85.

2 ό.π. σελ. 85

ΑΓΡΙΝΙΟ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η σημερινή πόλη του Αγρινίου, η σημασία της ως οικονομικό κέντρο του νομού Αιτωλοακαρνανίας, καθώς και η ραγδαία εξέλιξη της από χωριό στις αρχές του 20ου αι., οφείλεται κατά γενική ομολογία στον καπνό. Η λεγόμενη ως «χρυσή» εποχή του καπνού, αυτή του μεσοπολέμου, υπήρξε η πρώτη φάση άνθισης, τοπικών, κυρίως ιδιωτικών, καπναποθηκών και μικρο-βιομηχανιών. Αρχικά, η καλλιέργεια αποτελούταν από τα ανατολικού τύπου κάπνα, πολύ γνωστά στην περιοχή και ως «Μυρωδάτα Αγρινίου», ενώ μετέπειτα εισήχθησαν και τα αμερικανικού τύπου καπνά των ποικιλιών Virginia και Burley³. Την ίδια εποχή, συντελείται και η πρώτη κρατική ανάμιξη στην επεξεργασία των καπνών, τόσο στην περιοχή του Αγρινίου όσο και σε άλλες επαρχιακές, με την ίδρυση παραρτήματος του Καπνικού Σταθμού Ερευνών (τέλη δεκαετίας '20).

Η δεύτερη φάση, αποτελεί την μεταπολεμική περίοδο, όπου πλέον η αγορά των τυποποιημένων τσιγάρων ανθίζει για την Ελλάδα σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, τοποθετώντας την χώρα στον χάρτη ως σημαντική παραγωγική δύναμη, όπως και την περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας. Λόγω των μεγάλων απαιτήσεων, πολλά από τα βιομηχανικά κτήρια επεξεργασίας καπνού στην πόλη του Αγρινίου παραμένουν κυρίως ως καπναποθήκες, δηλαδή ως χώροι αποθήκευσης για την φάση της 2η περιόδου ξήρανσης του καπνού και της μετέπειτα ανάμειξης των ποικιλιών, προτού φύγουν για να ολοκληρωθούν ως προϊόν σε μεγαλύτερες μονάδες και πόλεις με μεγαλύτερη ευκολία εξαγωγής από τη χώρα, κυρίως μέσω λιμανιών.

Η γέννηση και η ζωή μέσα στα καπνά χαρακτήρισε πολλές γενιές Αιτωλοακαρνανών, όπως συνέβη και σε άλλες επαρχιακές περιοχές. Η καλλιέργεια και το μάζεμα των καπνών χαρακτηριζόταν από την επίπονη εργασία που απαιτούσε και τις ατελείωτες ώρες μέσα στη ζέστη και την υγρασία, συνθήκες που επιβάλλονταν για την κατεργασία του σε κτήρια με ελάχιστο αερισμό. Ολόκληρες αγροτικές οικογένειες απασχολούνταν κατ' αυτόν τον τρόπο, με τα παιδιά να εργάζονται από μικρή ηλικία στα χωράφια⁴.

Παρά τη μακρά σχέση της πόλης με τη συγκεκριμένη καλλιέργεια, η δεκαετία του '90 υπήρξε σημαδιακή για την αρχή της πτώσης της δυναμικής παραγωγής, όπως και σε άλλες περιοχές. Η μεταρρύθμιση του 1992 προέβλεψε τη μείωση των ενισχύσεων στον καπνό και περιόρισε σημαντικά

τον εγγυημένο όγκο παραγωγής τόσο στα αμερικανικού όσο και στα ανατολικού τύπου καπνά⁵. Μετέπειτα με τη μεταρρύθμιση των μεσογειακών προϊόντων του 2004 δόθηκε στην Ελλάδα ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης η δυνατότητα να αποφασίσει μεταξύ πλήρους ή μερικής αποδέσμευσης, με την τελική απόφαση να είναι εκείνη της πλήρους αποδέσμευσης. Αυτό σήμαινε για πολλούς καλλιεργητές ότι η αξία της παραγωγής πολλές φορές ξεπερνούσε τη χαμηλή αγοραστική αξία του τελικού προϊόντος⁶.

Αυτή η αλλαγή επηρέασε πάρα πολλούς καπνοκαλλιεργητές σε όλη την Ελλάδα. Στην ευρύτερη περιοχή του Αγρινίου δεν μπόρεσε να βρεθεί κάποια αντίστοιχη καλλιέργεια ώστε να καλύψει το κενό που άφησε η αποστροφή από τα καπνά λόγω μηδαμινής, σχεδόν πια, κερδοφορίας. Έτσι, πολλοί καλλιεργητές βασίστηκαν, μετέπειτα, κατά αποκλειστικότητα στις επιδοτήσεις και σε όποια καλλιέργεια αυτές επιδείκνυαν, χωρίς πάντα μακρόχρονες λύσεις.

Η αγροτική απασχόληση, όπως και σε άλλες περιοχές, προτιμάται όλο και λιγότερο, με αποτέλεσμα την συσσώρευση πληθυσμού και την απασχόληση σε υπηρεσίες, γραφεία κτλπ στην πόλη του Αγρινίου έναντι των περιφερειακών χωριών. Επιπλέον, είναι χαρακτηριστική για την περιοχή η απουσία οργανωμένου τουρισμού ή άλλου πολιτισμικού χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να επαναλαμβάνεται συνεχώς η φράση «κανείς δεν επενδύει στην περιοχή μας».

3 σ.σ. Η βασική διαφορά των πρώτων έγκειται στο ότι εκείνα ξηραίνονται στον ήλιο στις ηλιάστρες, ενώ τα δεύτερα απαιτούν ξήρανση στον αέρα εντός κλειστού χώρου.

4 σ. σ. «Η παρέμβαση του κράτους στην παιδική εργασία της υπαίθρου εκδηλώθηκε με ένα νόμο του 1920, ο οποίος απαγόρευε στους μαθητές κάτω των 14 χρόνων να εγκαταλείπουν τις παραδόσεις στο σχολείο για να εργαστούν στα χωράφια. Η εργασία επιτρεπόταν μόνο πριν ή μετά τις ώρες του σχολείου και «εφ' όσον δεν εμποδίζεται κατ' ουδένα τρόπον η σχολική επίδοσις». Ωστόσο η σπουδαιότητα που είχε η εργασία των παιδιών για την οικογενειακή αγροτική εκμετάλλευση φαίνεται από ένα νόμο του 1913, ο οποίος επέτρεπε το κλείσιμο, για ένα μήνα, των δημοτικών σχολείων στις καπνοπαραγωγούς περιοχές, έτσι ώστε οι παραγωγοί να χρησιμοποιούν τα ανήλικα παιδιά τους στις καπνοκαλλιέργειες». όπως αναφέρεται στο Μιχάλης Ρηγίνος, Μορφές παιδικής εργασίας στη βιομηχανία και τη βιοτεχνία (1870-1940), Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας 27, Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 1995, σελ. 21.

5 Χρήστος Αυγούλας, "Αναδρομή στην ιστορία του καπνού στην Ελλάδα", Paragogi το site των αγροτών, 10-07-13, <http://www.paragogi.net/1430/anadromh-sthn-istoria-toy-kapnoy-sthn-ellada>

6 ό.π.

ΑΓΡΙΝΙΟ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΣ ΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Παρά τη δυσκολία της ίδιας της καλλιέργειας των καπνών, των αγώνων και των διεκδικήσεων των δικαιωμάτων των εργαζομένων στα εργοστάσια επεξεργασίας, ο καπνός ίσως να υπήρξε ένα από τα λίγα στοιχεία συγκρότησης κοινού χαρακτήρα και ταυτότητας για την περιοχή.

Ακόμη και σήμερα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, δεν έχει βρεθεί ούτε κάποια καλλιέργεια ούτως ώστε να την αναπληρώσει στον ίδιο βαθμό, ούτε κάποια άλλη ταυτότητα ή χρήση που να έχει προσφέρει την ίδια συλλογική απασχόληση. Αυτό, είναι εμφανές ακόμη και στο χτιστό περιβάλλον της πόλης, στην συχνά αδιάφορη αίσθηση που αφήνει στον επισκέπτη και στην εγκατάλειψη διαχείρισης και επαν-ενεργοποίησης των ανενεργών εναπομεινάντων κελυφών που στέγασαν την επεξεργασία καπνού. Όπως αναφέρει και χαρακτηριστικά ο Γιώργος Τζιρτζιλιάκης:

«[...]Τα υπολείμματα αυτού του σχεδόν πρωτόγονου είδους εκβιομηχάνισης, μαζί με αντίστοιχες εγκαταστάσεις πιο πρόσφατων δεκαετιών κάνουν σήμερα αισθητή σε όλους μας την σιωπηλή και συχνά απειλητική, παρουσία τους στον αστικό ιστό παραμένοντας ως επί το πλείστον «αποπλαισιωμένα» (*decontextualized*), δηλαδή στερημένα από τα εδαφικά και κοινωνικά συμφραζόμενα εντός των οποίων γεννήθηκαν.

Εγκαταλελειμμένα, απωθημένα από τη συνείδηση των πόλεων, λησμονημένα από τους κατοίκους τους και αγνοημένα από τους δημόσιους φορείς, τα βιομηχανικά αυτά κτήρια μοιάζουν σήμερα με κυριολεκτικούς «μη τόπους». Αν ήθελε κανείς να συμπεριλάβει σε μια λέξη το τι αντιπροσωπεύουν, θα έλεγε ότι διαθέτουν όλα τα χαρακτηριστικά του «βιομηχανικού ασυνειδήτου». Δηλαδή, εκτός από την φορτισμένη και αδρή υλικότητάς τους, διαθέτουν ένα ψυχικό εκτόπισμα, έναν αδιόρατο «ψυχικό χώρο», που εκφράζει μια σειρά κλονισμένες ενορμήσεις της νεωτερικότητας, όλες εκείνες τις απωθήσεις, τις συμπυκνώσεις, και τις μεταθέσεις που καθόρισαν τις σύγχρονες πόλεις.»⁷

Τα κτήρια αυτά αποτελούν, ακόμη και σήμερα, απόθεμα σημαντικής ογκοπλασίας και ικανότητας χώρου για το μέγεθος της πόλης και πολύ λίγα από αυτά έχουν επαναχρησιμοποιηθεί. Εξάιρεση αποτελεί το παλιό κτήριο του συγκροτήματος Παπαστράτου⁸, σημαντικού ευεργέτη για την πόλη, που είναι αποκατεστημένο και χρησιμοποιείται παροδικά σαν χώρος του Πνευματικού Κέντρου του Δήμου. Επίσης, οι καπναποθήκες Καμποσιώρα αποτελούν πλέον το κτήριο του Τεχνικού Επιμελητηρίου. Υπάρχουν σχέδια επέκτασης του Πνευματικού κέντρου και στο νέο συγκρότημα Παπαστράτου, ενώ ο δήμος διαθέτει, ως κληροδότημα, τις καπναποθήκες Παπαπέτρου και ταυτόχρονα έχει υπό παραχώρηση το κτήριο του πρώην Ε.Ο.Κ. Επιπλέον, γίνονται σχέδια αποκατάστασης του

παλιού τμήματος του Καπνικού Σταθμού, σε σχέδια του Λεάνδρου Ζωΐδη. Τέλος, οι καπναποθήκες Παναγόπουλου (ένα από τα μεγαλύτερα κτήρια) κατεδαφίστηκαν το 2006, για να χτιστεί στη θέση τους μεγάλη πολυκατοικία, ενώ οι καπναποθήκες Ηλίου βρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση, με την οροφή ολοσχερώς κατεστραμμένη.

Μαζί με όλη την σημερινή πραγματικότητα υπάρχει η συζήτηση για τη δημιουργία Μουσείου Καπνού, το οποίο μεταφέρεται από κτήριο σε κτήριο (ξεκινώντας από τις Καπναποθήκες Παναγόπουλου, σήμερα πιθανώς να προορίζεται το κληροδότημα των Καπναποθηκών Παπαπέτρου, ενώ συμπεριλαμβάνεται και ως χρήση στους όρους παραχώρησης του κτηρίου του πρώην ΕΟΚ) και από δεκαετία σε δεκαετία, χωρίς καμία αποφασιστική και ουσιαστική μέχρι αυτή τη στιγμή κίνηση.

Σε αντίθεση με το συλλογικό εργατικό παρελθόν της εργασίας στον καπνό, η πόλη σήμερα φαίνεται να έχει απολέσει κάθε σχέση με αυτό. Η διατήρηση μνήμης και ιστορίας φαίνεται να παραμένει σε μεμονωμένες περιπτώσεις χωρίς να υπάρχει συνολικότερη αφήγηση. Ωστόσο, σε αυτή τη λίστα μπορούν να παρατεθούν κάποια νεότερα και παλιότερα έργα με αυτή τη θεματική:

«Μάνες» Καπράλου, Χάλκινα γλυπτά διαφόρων μεγεθών, πολλές φορές μεγαλύτερης κλίμακας από τη φυσική που βρίσκονται και σε αρκετά σημεία της πόλης, μοντέλο των οποίων αποτέλεσε η ίδια η μητέρα του γλύπτη

Βραχωρίτικο, ποίημα από τη Συλλογή Αιτωλικά του Πάνου Χατζόπουλου (έχει επίσης μελοποιηθεί από τον Αργινιώτη Δημήτρη Παπαποστόλου)

Μπαρχαμπάς, Α. Καπνεργάτες, οι Κυνηγοί του Ονείρου. Αργίνιο: Ίβυκος, 2007

«Από πρώτο χέρι» (2014) παράσταση performance, σκηνοθεσίας Γεωργίας Μαυραγάνη και παραγωγής του Μικρού Θεάτρου Αργινίου

«Μάνα μου καπνοφύτισσα» (2016) ντοκιμαντέρ μικρού μήκους του Στάθη Γαλαζούλα, καταγραφή της αντίδρασης της γιαγιάς του σκηνοθέτη παρακολουθώντας την θεατρική παράσταση *Από πρώτο χέρι*.

7 Γιώργος Τζιρτζιλιάκης, «Το ασυνείδητο της αποβιομηχάνισης» στο Καμίλο, Νόλλας, *Καπνομάγαζα*, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2007, σελ. 14.

8 σ.σ. Ο κεντρικός εμπορικός δρόμος της πόλης φέρει το όνομα της οικογένειας των καπνοβιομηχάνων, όπως επίσης και το Παπαστράτειο Μέγαρο και το Παπαστράτειο Γυμνάσιο, το πρώτο για την ιστορία της πόλης.

Βραχωρίτικο
Πάνου Χατζόπουλου

Μάνα μου, βραχωρίτισσα, με το λερό φουστάνι
το κόκκινο, που τόκανε σταχτύ σαν καταχινιά
η μαύρη κόλλα του καπνού. Φαρμακερό βοτάνι,
όλα της τα φαρμάκωσες, μεδούλι και καρδιά...
Μάνα μου, καπνοφύτισσα, του Ζαπαντιού δουλεύτρα,
στο φύτεμα, στο σκάλισμα πρώτη στην αργατιά,
σ' άρπαξεν ο πατέρας μου παιδούλα καρδιοκλέφτρα
και σε κλειδωμαντάλωσε στην πιο βαρειά σκλαβιά.

Μέσα στην καπνοθάλασσα πνίγηκε ο έρωτάς σας
κι ο γάμος σας δεν σούδωσε καμιά ξαποστασιά.
Γεύτηκες πίκρες και καϋμούς κι απ' τη σκληρή δουλειά σας
πλούτισαν έμποροι τρανοί γεμάτοι αναλγησιά.

Τη ζήση σου όλη πέρασες μέσα στα καπνοτόπια,
αγέλαστη κι ακούραστη, χωρίς καμιά χαρά.
τ' άγια σου χέρια τ' άπλωνες, γύρα σ' όλα τα τόπια,
φρουρός, προστάτης της σοδειάς. Μάνα σ' όλα μπροστά,

στο μάζεμα, στ' αρμάθιασμα, στο γύρισμα στη λιάστρα
και για βαντάκιασμα θαμπά σαν έπεφτε δροσιά.
Στο πάστρεμα, στο ζύμωμα, στο φούρνο και στη γάστρα
χρόνια και χρόνια δούλεψη χωρίς ανάσα μια.

Και τα παιδιά, που ερχόντανε τόνα κοντά από τάλλο
- κι όλο κορίτσια, ανάθεμα, που θέλανε προικιά -
κι οι θέρμες κι οι αναβροχές κι άλλο κακό μεγάλο
κι απ' το χαλάζι πιο τρανό, η μαύρη απουλησιά.

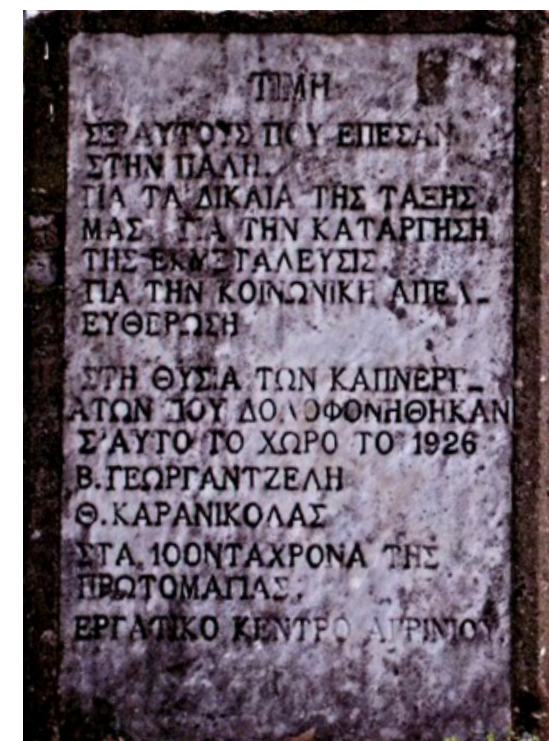
Και του πατέρα η αναμελιά και των παιδιών τα βίτσια,
οι πόλεμοι κι ο θάνατος κι η μαύρη κατοχή,
οι φυλακές, οι τράπεζες, οι φόροι, τα κορίτσια,
σε σένα πάνου σπάγανε, ατράνταχτη ψυχή...

Με το φαρμάκι στην καρδιά και με το βαχ στο στόμα,
τα ολανθισμένα νιάτα σου ρέψανε στη δουλειά.
Μεσ' στο χωράφι γέρασες και πολεμάς ακόμα,
ως τη στερνή σου την πνοή, να ζήσει η φαμελιά.

Μάνα μου, αρχόντισσα χλωμή του μόχτου και του πόνου,
δαχτυλιδάκια γαλανά κι ονειράτα γλυκά,
τα δάκρυα σου γίνονται κι ο ιδρώς όλου του χρόνου
δίχως για σένα διάφορο να μένει στα στερνά.

Μάνα μου, βραχωρίτισσα, ο μόχτος ο δικός σου
χαρίζει τέτοιαν ευωδιά περίσσεια στο φυτό,
που γίνεται στο κάπνισμα - το δάκρυ το πικρό σου -
παρηγοριά και δύναμη κι ελπίδα στο φτωχό.

Μάνα μου, καπνοφύτισσα, το κλαρωτό φουστάνι
κατάμαυρο σου τόβαψε, μουντό σαν καταχινιά,
η πικρή κόλλα του καπνού. Φαρμακερό βοτάνι,
όλα της τα φαρμάκωσες ζήση, ψυχή, καρδιά...

Πάνω αριστερά: Μία από τις "Μάνες" του Χρήστου Καπράλου
Πάνω δεξιά: Αφίσα ντοκιμαντέρ μικρού μήκους "Μάνα μου καπνοφύτισσα" Στάθη Γαλαζού-
λα, 2016
Κάτω δεξιά: Μνημείο εις ανάμνηση των δολοφονιών των καπνεργατικών απεργιών του
1926
Κάτω αριστερά: Η καλλιέργεια και η επεξεργασία του καπνού, τμήμα Ζωφόρου, Χρήστου
Καπράλου, 1954

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ

B

Στο Αγρίνιο και στην ευρύτερη περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας δεν υπήρξε ποτέ οργανωμένη κλωστοϋφαντουργία. Οι κοντινότερες περιοχές οι οποίες διέθεταν κάποιας μορφής βιομηχανία ήταν η Ευρυτανία και η Πάτρα. Ωστόσο, υπήρξαν ράφτες και μοδίστρες καθώς και σύλλογοι γυναικών με σημαντικό έργο (Εργανή Αθηνά). Φυσικά, ο αργαλειός στο σπίτι ήταν σημαντικό κομμάτι της γυναικείας οικιακής εργασίας (επιπρόσθετα των απαιτήσεων των καπνών και της φροντίδας της οικογένειας) και τα χαρακτηριστικά τοπικά κιλίμια υπήρξαν σημαντικά έργα λαϊκής τέχνης, τα περίπλοκα και ιδιαίτερα, συχνά τριγωνικά, μοτίβα των οποίων, έχουν καταγραφεί μέσω ντόπιων συγγραφέων και ανεπίσημων λαογράφων¹. Σήμερα υπάρχει μουσείο στο Αιτωλικό (νησί εντός της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου) στο οποίο τιμάται η ιστορία των υφαντριών γυναικών, οι οποίες μέσω του οικιακού αργαλειού έφτιαχναν τα ενδύματα τόσο του οίκου, όσο και παραγγελίες τρίτων.

Στον ελλαδικό χώρο, γενικότερα, υπήρξε έντονη βιομηχανική δραστηριότητα κλωστοϋφαντουργίας με βιοτεχνίες μικρότερης και μεγαλύτερης κλίμακας, είτε σε επίπεδο επεξεργασίας πρώτων υλών σε μετατροπή κλωστών, είτε σε μετατροπή νημάτων και υφασμάτων και με διαφορετικές προελεύσεις ινών. Ωστόσο με την αλλαγή της αγοράς και την στροφή προς έτοιμα ενδύματα, αντί υφασμάτων που ράβονταν στο σπίτι ή από ράφτες/μοδίστρες και μικρές βιοτεχνίες, το δεύτερο μισό του 20ου αι. υπήρξε πτώση σε αυτό τον τομέα. Η αδυναμία αυτή της προσαρμογής στα νέα δεδομένα του παραγωγικού μοντέλου σήμανε το κλείσιμο πολλών βιομηχανιών, με τα αντίστοιχα κελύφη, όπως και του καπνού, να παραμένουν κενά και να κινούν το αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.²

Τα κλωστοϋφαντουργεία, μέσα από ένα ταξίδι, αρχικά μεταφοράς σε μεγάλα αστικά κέντρα, έπειτα σε ειδικά ορισμένες βιομηχανικές ζώνες, σε φάσεις μεγέθυνσης και μετέπειτα ύφεσης και κατόπιν σε μετάθεση εκτός των ευρωπαϊκών κέντρων, σε άλλες χώρες και άλλες ηπείρους όρισαν εκ νέου μια σχέση εξάρτησης και αποικιοκρατίας για αυτές. Η βιομηχανία του γρήγορου ενδύματος (fast fashion), όπως ονομάζεται σήμερα, κατακτά συνεχώς πρώτες θέσεις στο περιβαλλοντικό της αποτύπωμα, τόσο λόγω των ποσοτήτων παραγωγής-ζήτησης που συνεχώς αυξάνονται όσο και των ίδιων των πρακτικών παραγωγής, της προέλευσης πρώτης ύλης (οι συνθετικές ίνες χρησιμοποιούν άνθρακα), των βαφών και τη μόλυνση του νερού που προκαλούν κτλπ. Τα προβλήματα φυσικά επεκτείνονται και σε ηθικά και κοινωνικά επίπεδα με την παροχή πολλές φορές επικίνδυνων συνθηκών για τους εργαζομένους και με αδυναμία ελέγχου της κατάστασης μιας και είναι αρκετά δύσκολο για μια εταιρεία στη μία άκρη του κόσμου να γνωρίζει σε όλα τα στάδια της τις συνθήκες που επικρατούν.

Μια νέα εποχή για τη βιομηχανία της κλωστοϋφαντουργίας, τουλάχιστον, επιθυμεί να γεννηθεί. Μέσω της σαρωτικής εξέλιξης και καθιέρωσης των κοινωνικών δικτύων στην καθημερινότητα μας, νέες πρωτοβουλίες ακτιβισμού βρίσκουν έδαφος σε αυτές τις πλατφόρμες, όπου η διάδοσή τους μπορεί να επιτευχθεί άμεσα πια προς όλους τους συμπεριλαμβανόμενους στην παραγωγική αλυσίδα (εργαζόμενους, καταναλωτές κτλπ). Αυτή είναι και η περίπτωση του Fashion Revolution με ιδρύτρια την Orsola de Castro. Η αφορμή δημιουργίας του αποτέλεσε, δυστυχώς, το μεγαλύτερο καταγεγραμμένο εργατικό ατύχημα του 21ου αιώνα και ίσως μια από τις πιο τραγικές καταρρεύσεις κτηρίων στη κλωστοϋφαντουργική βιομηχανία, που συνέβη στις 24 Απριλίου 2013 με την κατάρρευση του εργοστασίου Rana Plaza στη Dhaka του Bangladesh. Το Rana Plaza ήταν ένα κτήριο 8 ορόφων που στέγαζε και κλωστοϋφαντουργεία που συνεργάζονταν με γνωστές ευρωπαϊκές πολυεθνικές γρήγορου ενδύματος. Σκοτώθηκαν 1.138 άτομα, ενώ περίπου 2.500 σώθηκαν σοβαρά τραυματισμένοι, παρά την προειδοποίηση μηχανικών για την πιθανή στατική αδυναμία του κτηρίου και την εκκένωση των υπόλοιπων χρήσεων του συγκροτήματος

Το Fashion Revolution αποτελεί ένα Μ.Κ.Ο που λειτουργεί σε πάνω από 100 χώρες. Κάθε χρόνο, πέρα από ποικίλες δράσεις μέσα στη χρονιά, έχει καθιερώσει την εβδομάδα του Fashion Revolution. Συμπεριλαμβάνει την επέτειο του ατυχήματος του Rana Plaza και μία από τις καμπάνιες του είναι το #Who made my clothes?. Μέσω κοινωνικών δικτύων καταναλωτές βγάζουν φωτογραφία την ετικέτα των ρούχων τους και ζητάνε από τις εταιρείες μεγαλύτερη διαφάνεια για το ποιος/ποια έφτιαξε το ρούχο τους, σε ποιο μέρος του κόσμου και υπό ποιες συνθήκες. Η οργάνωση δραστηριοποιείται και στην Ελλάδα και υπάρχει με την εκπροσώπηση του SOFFA (SOcial Fashion Factory,) μιας κοοπερατίβας που απασχολεί θέματα trafficking και μετανάστες μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης, σε μια προσπάθεια διεύρυνσης του έργου του οργανισμού.

Ως προς μια βιωσιμότητα των εργοστασίων γενικότερα, αλλά και σε σχέση με την παραγωγή ενδυμάτων ειδικότερα, βλέπουμε και μια στροφή από σχεδιαστική άποψη. Συγκεκριμένα, επανεξετάζεται η ύπαρξη της βιομηχανίας κατά αποκλειστικότητα εκτός των κέντρων των πόλεων και αναζητούνται οι τρόποι που θα μπορούσε να ξαναβρεί θέση στην πόλη. Πιο συγκεκριμένα, η εταιρεία παροχής υπηρεσιών και συμβουλών σε σχεδιαστές Agur, αναφέρει σε σχετική έκθεση το 2015 με τίτλο Rethinking the factory, τις δυνατότητες επιστροφής της βιομηχανίας στην πόλη με πιο ήπιες και μικρές κλίμακας διεργασίες και δραστηριότητα.

Ταυτόχρονα ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός ότι 2 από τους 17 στόχους για το 2030 που τέθηκαν από τη συνεδρίαση των Ηνωμένων Εθνών, που διεξάχθηκε το 2015, ήταν η Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές(9) και η Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή(11).

Η σημασία λοιπόν αλλαγής σε πιο βιώσιμες παραγωγικές μονάδες καθώς και της επαναδημιουργίας τοπικών παραγωγικών μονάδων απαντάει σε ένα πρόβλημα παγκοσμίου μεγέθους. Τόσο η κατάσταση της βιομηχανίας ενδύματος σήμερα όσο και οι επιπτώσεις της σε περιβαλλοντικό/κοινωνικό επίπεδο απαιτούν μια τοπική προσέγγιση, μιας και παρόλο που κάποιες από τις μεγαλύτερες εταιρίες ενδυμάτων είναι ευρωπαϊκές (HM, Inditex κτλπ) οι χώρες προέλευσης επί τω πλείστων όλων των πρώτων υλών καθώς και των σταδίων κατασκευής απαντώνται στην Ασία και την Αφρική (Κίνα, Ινδία, Μπαγκλαντές, Τουρκία, Αίγυπτος, Μαρόκκο κ. ά.). Έτσι είναι πολύ δύσκολο τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τις εταιρείες να μπορούν να ελέγξουν τις συνθήκες παραγωγής και να μπορούν να γνωρίζουν πλήρως το ταξίδι του προϊόντος τους από την αρχή μέχρι το τέλος.

1 βλ. Δημήτρης, Λουκόπουλος, *Πώς υφαίνουν και ντύνονται οι Αιτωλοί*, Εκδόσεις Δωδώνη, Δεκέμβριος 1985. και Γεράσιμος Ηρ. Παπατρέχας, *Υφαντά Δυτικής Στερεάς*, Αγρίνιο: Εκδόσεις Μοσχονά, 1992

2 βλ. Κωνσταντίνα Δεμίρη, *Τα ελληνικά κλωστοϋφαντουργεία*, Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2014

Who made my clothes?
I made your clothes

#WHOMADEMYCLOTHES
FASHIONREVOLUTION.ORG

#IMADEYOURCLOTHES
FASHIONREVOLUTION.ORG

Ο καμβάς, πιθανώς προερχόμενος από την κάνναβη (κυριολεκτικά και ετυμολογικά), έδωσε χώρο σε κάποια από τα αριστουργήματα της τέχνης της ιταλικής αναγέννησης από τους Βενετσιάνους³, οι οποίοι επίσης την έκαναν πανιά που οδήγησαν σε νέους τόπους, εξερευνήσεις και ανακαλύψεις, ενώ μετέπειτα, έντυσε με τοίχους αγροκτήματα στη Γαλλία⁴. Πιο πρόσφατα, έγινε έως και επένδυση καθίσματος για το πρώτο σύγχρονο κινούμενο όχημα όπως το ξέρουμε σήμερα της εταιρείας Ford, που έμελλε να ορίσει ολόκληρη την έννοια της βιομηχανίας, ενώ μετατράπηκε ακόμη και σε καύσιμη ύλη.

Ανά τον κόσμο, ενώ η κλωστική ή βιομηχανική κάνναβη (Cannabis Sativa L) ήταν ένα υλικό ποικίλως χρησιμοποιούμενο ως σχοινί, ύφασμα, καύσιμο κτλπ που ποινικοποιήθηκε μαζί με το συγγενές του καπνιστό φυτό Cannabis Indica. Έτσι ενώ και στην Ελλάδα υπήρξαν πολλά κανναβουργεία, πιο γνωστά στην περιοχή της Έδεσσας, αναγκάστηκαν να κλείσουν και μαζί τους χάθηκαν πολλά χρόνια τεχνογνωσίας.

Ωστόσο η νομιμοποίηση εκ νέου κλωστικής κάνναβης, κατοχυρώθηκε με Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β 929, 6 Απριλίου 2016)⁵. Σύμφωνα με τον Οδηγό καλλιέργειας κλωστικής κάνναβης του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ:

«Η κάνναβη ανήκει στα ελαιούχα - κλωστικά φυτά και το είδος Cannabis sativa L χρησιμοποιείται από τη νεολιθική περίοδο για την παραγωγή πλήθους προϊόντων και υποπροϊόντων. Στη χώρα μας, η κάνναβη καλλιεργούνταν για αιώνες για την παραγωγή σκοινιών και υφασμάτων - την πρώτη αναφορά μάλιστα σε αυτήν συναντάμε το 450 π.Χ. στον Ηρόδοτο. Στα μέσα του 20ού αιώνα, η κάνναβη αποτελούσε βασική γεωργική καλλιέργεια και εξαγωγίμο προϊόν. Είναι χαρακτηριστικό ότι, μέχρι το 1957, οπότε με νόμο απαγορεύθηκε η καλλιέργεια του φυτού, λειτουργούσαν στην Ελλάδα επτά κανναβουργεία που επεξεργάζονταν την ίνα για τη δημιουργία σκοινιών. Σήμερα στην Έδεσσα, το υδροκινούμενο κανναβουργείο της, που λειτούργησε 40 χρόνια δίπλα στους καταρράκτες, αποτελεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο της βιομηχανικής κληρονομιάς της περιοχής.

Η καλλιέργεια της κάνναβης άρχισε να εγκαταλείπεται διεθνώς τη δεκαετία του 1980. Από 10,9 εκατ. στρέμματα, μέση ετήσια έκταση παγκοσμίως, την πενταετία 1948 - 1952, υποχώρησε στα 1,5 εκατ. στρέμματα την πενταετία 1987 - 1991, με κυριότερες χώρες

3 Jessica Stewart, "The Rise of Canvas in Art: From Oil Paintings to Photo Prints", 06-03-2018, My modern met <https://mymodernmet.com/art-history-canvas-prints/>

4 σ.σ. Ως δομικό υλικό στη Γαλλία σήμερα απαντάται με ονομασία προϊόντος Isochanvre

5 σ.σ. για αναλυτικότερες νομοθεσίες και υπουργικές αποφάσεις και τροποποιήσεις σε σχέση με την καλλιέργεια της κλωστικής ή βιομηχανικής κάνναβης βλ. ΚΥΑ αριθμ. 982/88573(ΦΕΚ 1444 Β'/24.04.2019), ΚΥΑ αριθμ. 981/88525(ΦΕΚ 1445 Β'/24.04.2019), ΚΥΑ αριθμ. 1750/39224(ΦΕΚ Β' 929/06.04.2016), ΚΥΑ αριθμ. 1433/84905/(ΦΕΚ Β' 2392/21.06.2018), ΦΕΚ Β' 2970/30.08.2017

καλλιέργειας την Κίνα, τον Καναδά, τις Ινδίες, την Αυστραλία, τη Ρωσία και την Ουγγαρία.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, όμως, η Ευρωπαϊκή Ένωση άρχισε να επιδοτεί τις νέες καλλιέργειες οπότε και άρχισε η περίοδος αναβίωσης της κλωστικής κάνναβης, διότι έχει τη δυνατότητα να αναπτυχθεί σε μεγάλο φάσμα αγροκλιματικών συνθηκών, με αύξηση της βιωσιμότητας σε οικονομικό, περιβαλλοντικό, αγρονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν νέες πολύ παραγωγικές ποικιλίες με πολύ χαμηλή περιεκτικότητα στην ψυχοτρόπο ουσία τετραυδροκανναβινόλη (THC), ενώ αναπτύχθηκε και νέα τεχνολογία για την επεξεργασία της ίνας με χαμηλότερο κόστος (Struik et al. 2000).

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το ΦΕΚ αρ. 929B/6-4-2016, η καλλιέργεια της κλωστικής κάνναβης επιτρέπεται για ποικιλίες κλωστικής κάνναβης που έχουν περιεκτικότητα σε THC <0,2% και είναι εγγεγραμμένες στον Κοινοτικό Κατάλογο.»

Ενδεικτικά, πρέπει να αναφερθεί πως όσο αφορά την καλλιέργεια της κλωστικής κάνναβης στην Ελλάδα, από το 2016 με την νομιμοποίηση έως σήμερα παρατηρείται έντονο ενδιαφέρον και υποστήριξη⁶. Πέρα από την κρατική προώθηση και προσπάθεια έρευνας υπάρχει μεγάλη πρωτοβουλία και υποστήριξη και από πολλές ομάδες-συνεργατικές επιχειρήσεις όπως η KANNABIO (ΚΟΙΝ.ΣΕΠ).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μια πολύ μεγάλη προβληματική στην βιομηχανία παραγωγής ενδυμάτων και στις περιβαλλοντικές της επιπτώσεις αποτελεί η ίδια η πρώτη ύλη. Η κυριάρχηση των τεχνητών ινών (πολυεστέρας, ακρυλικό, νάιλον κτλπ) και ημι-τεχνητών (βισκόζη, ραγιόν, Iyocell, tencel κτλπ) οφείλεται στην ευκολία χρόνου καθώς και κόστους της δημιουργίας ίνας, έναντι της επίπονης, χρονικά και οικονομικά, διαδικασίας δημιουργίας ινών φυτικής προέλευσης.

Η κλωστική κάνναβη φαίνεται να υπερέχει σαν πρώτη ύλη για υφάσματα/ενδύματα για αρκετούς λόγους⁷. Είναι φυτικής προέλευσης και έχει μικρότερες απαιτήσεις σε νερό, σε σχέση με το οργανικό βαμβάκι. Κρατάει εκτός την υγρασία και απωθεί τις ακτίνες UV του ηλίου, ιδανικό δηλαδή για το θερμό κλίμα της Ελλάδας. Είναι ανθεκτικότερο ύφασμα από το βαμβάκι του οποίου οι ίνες χαλαρώνουν και σπάνε, με το πέρασμα του χρόνου. Το ύφασμα κλωστικής κάνναβης, όπως και το λινό μαλακώνει με τον καιρό χωρίς να χάνει την ακεραιότητά του, αλλά αντιθέτως η πάροδος του χρόνου το εφαρμόζει όλο και καλύτερα στο σώμα που το φοράει. Ταυτόχρονα αποτελεί πολύ ενδιαφέρουσα πρώτη ύλη μιας και πολλές μορφές κατεργασίας της δημιουργούν «απόβλητα» που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαδικασία παραγωγής άλλου τελικού προϊόντος. Συγκεκριμένα στην περίπτωση του υφάσματος ο απορριπτόμενος εξωτερικός σκληρός φλοιός χρησιμοποιείται ως βασική πρώτη ύλη στη δημιουργία δομικών υλικών.

6 βλ. πιο αναλυτικά Οδηγός καλλιέργειας κλωστικής κάνναβης στην Ελλάδα (Cannabis Sativa L.) που έχει συνταχθεί από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, εκδόθηκε το 2017 και παρέχεται μέσω της ιστοσελίδας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

7 σ.σ. Σε συνέντευξή της με την Έφη Φαλίδα στα πλαίσια του Global Fashion Disruptors που διεξήχθη στις 19 Νοεμβρίου του 2017 στην πρώην Δημοτική Αγορά Κυψέλης υπό τη διοργάνωση του Impact Hub Athens η Orsola de Castro, με αφορμή την τσάντα μιας ομιλήτριας από dead stock ύφασμα αντίστοιχης προέλευσης, αναφέρθηκε χαρακτηριστικά στην ανάγκη επαναφοράς της επεξεργασίας της κλωστικής κάνναβης.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΝΝΑΒΗ

κλωστική ίνα, βλαστός, ρίζα, σπόρος

Αναγνωρισμένες πάνω από

50000

διαφορετικές χρήσεις...

Η πραγματικότητα για την κάνναβη

Η κλωστική κάνναβη περιέχει λιγότερο από **1% THC**

(τετραυδροκανναβινόλη)
Η κλωστική κάνναβη δεν είναι **ναρκωτικό**

είναι φυσικός πόρος

Η ίνα της κάνναβης είναι η πιο ισχυρή φυσική ίνα στον κόσμο

20 χρόνια για να ωριμάσει ένα δέντρο
Αντί για **4** μήνες για την κάνναβη

Η κάνναβη μπορεί να παράγει 3-8 τόνους ξερή ίνα ανά στρέμμα τέσσερις φορές περισσότερο από ένα δάσος

Η Magna Carta Libertatum, η βίβλος του Γουτεμβέργιου και τα πρώτα προσχέδια του συντάγματος των ΗΠΑ τυπώθηκαν σε χαρτί από κάνναβη

Χαρτί, λιπάσματα, βελτιωτικά εδάφους, στρώματα ζώων μπορούν να κατασκευαστούν από τα κατάλοιπα που αφήνει η επεξεργασία της κάνναβης.

Αυτό σημαίνει ότι **ΟΛΑ** τα μέρη του φυτού μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να γυρίσουν πίσω στην γη

1 στρέμμα κάνναβης = **3875** λίτρα μεθανόλη

Το 1941 η αυτοκινητοβιομηχανία Ford κατασκεύασε ένα πειραματικό μοντέλο αυτοκινήτου του οποίου το πλαστικό αμάξωμα ήταν κατά 70% φτιαγμένο από κυτταρίνη κάνναβης. Το αμάξιμο μπορούσε να απορροφήσει χτυπήματα 10 φορές πιο ισχυρά από το ατσάλι χωρίς να βουλιάζει. Το αμάξιμο κατασκευάστηκε ώστε να καταναλώνει καύσιμο από κάνναβη. Εξ αιτίας της απαγόρευσης του φυτού το αυτοκίνητο δεν έφτασε ποτέ στην μαζική παραγωγή.

Οτιδήποτε φτιάχνεται από βαμβάκι, ξύλο ή πετρέλαιο μπορεί να κατασκευαστεί από κάνναβη

Οι σπόροι κάνναβης περιέχουν, **πολυακορεστα λιπαρά οξέα (PUFAs) 80%** το υψηλότερο ποσοστό που έχει βρεθεί στο φυτικό βασίλειο.

υψηλή θρεπτική αξία για ανθρώπους και για ζώα

περιέχουν σπάνια λιπαρά οξέα το γαμα-λινολενικό οξύ αποδεδειγμένα προσφέρει βοήθεια σε...

- Αρθρίτιδα
- Νευροδερματίτιδα
- Προεμμηνορροϊκό σύνδρομο

καμία άλλη φυτική πηγή δεν παρέχει τόσο ολοκληρωμένη πρωτεΐνη και σε τόσο εύπεπτη μορφή, και καμία άλλη δεν έχει αιθέρια έλαια σε τόσο τέλεια αναλογία για την ανθρώπινη υγεία και ζωτικότητα
herbal research & development institute

Ινες

Ο εξωτερικός φλοιός του βλαστού συνήθως έχει την μορφή μακρινών λουριδιών

Η καλλιέργεια κάνναβης δεν απαιτεί χημικά, παρασιτοκτόνα ή ζιζανιοκτόνα

Βλαστός

τα υπολείμματα του στελέχους κομματίζονται σε μικρά κομμάτια

Η κάνναβη μπορεί να χρονολογηθεί σε πάνω από 10000 χρόνια. Η Columbia history of world δηλώνει ότι το αρχαιότερο ανθρώπινο εύρημα οικονομικής δραστηριότητας είναι ένα κομμάτι από ύφασμα κάνναβης που χρονολογείται 8000 χρόνια π.Χ. κατά προσέγγιση

Σπόροι & Λάδι

οι σπόροι της κάνναβης μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τροφή και για το λάδι που παράγουν

μπορεί να αντικαταστήσει υφάσματα, οποιοδήποτε βαμβακερό προϊόν, σχοινιά, μουσαμάδες, κορδόνια

μπορεί να αντικαταστήσει μονωτικά, σχεδόν όλα τα πλαστικά & fiberglass, ακρυλικά

μπορεί να αντικαταστήσει προϊόντα χαρτιού, τσιμέντο & πολλά οικοδομικά υλικά, σχεδόν όλα τα πλαστικά, υποστρώματα ζώων & εδαφοβελτιωτικά

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΨΗΛΗΣ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΛΕΓΕΤΑΙ **πυρόλυσης** Ο βλαστός της μπορεί να μετατραπεί σε καθαρό

Καύσιμο!!
Η βιομάζα της *Αιθανόλη* κάνναβης μπορεί *Μεθανόλη* επίσης να φτιάξει *Μεθάνιο*

Η βιομάζα της κάνναβης μπορεί να δημιουργήσει ηλεκτρικό
Οι βλαστοί της κάνναβης μπορούν να παράγουν 10 τόνους βιομάζας ανά στρέμμα κάθε τέσσερις μήνες. Το 6% της καλλιεργήσιμης γης των ΗΠΑ θα ήταν αρκετό για να τροφοδοτήσει με ενέργεια ολόκληρη την χώρα

καλλυντικά και προϊόντα ομορφιάς, εξαιρετικό για το δέρμα & την υγεία των μαλλιών

γαλακτοκομικά προϊόντα, βούτυρο, γάλα, μπιφτέκι και ψωμάκι, πολλά άλλα φαγητά, μύτρα

ιστιδίνη • Ισολευκίνη
Λευκίνη • Λυσίνη
Μεθειονίνη • Θρεονίνη
Φαινυλαλανίνη
Θρυποφάνης • Βαλίνη

περιέχει και τα εννέα στοιχειώδη αμινοξέα, μεγάλη περιεκτικότητα σε πρωτεΐνη βιταμίνες Α. Β. C. & D., Φαρμακευτικό σκοπό

Αεροφωτογραφία Αγρινίου, 1960

Καπναποθήκες Ε.Ο.Κ., Οδός Μακρή

Όπως προκύπτει από τις δύο προηγούμενες ενότητες, το πρόγραμμα επιλέχθηκε και ορίστηκε, ως ένα βαθμό, πριν από οποιαδήποτε επιλογή κτηρίου. Η πρόθεση δημιουργίας μιας νέας παραγωγικής μονάδας επεξεργασίας ερευνών με βάση την κλωστική κάνναβη και ταυτόχρονα η σχέση και μη σχέση της πόλης του Αγρινίου με την πρώην παραγωγική επεξεργασία του καπνού που την χαρακτήρισε, οδήγησαν αναπόφευκτα στην ιδέα της επιλογής και επανάχρησης ενός υπάρχοντος κτηρίου, ειδικότερα υπό το πρίσμα της βιωσιμότητας όπως αναφέρθηκε παραπάνω¹.

Παρά την διαθεσιμότητα σε κτήρια πρώην ιδιωτικών καπναποθηκών γνωστών τοπικών εταιρειών (Παπαστράτου, Παπαπέτρου, Ηλιού), έγινε εξαρχής μια ξεκάθαρη στροφή όταν εντοπίστηκαν τα κελύφη των δημοσίων καπναποθηκών στην πόλη.

Αυτά φυσικά είναι τα κτήρια που αποτελούν ιδιοκτησίες του πρώην Εθνικού Οργανισμού Καπνού (Ε.Ο.Κ.) στο Αγρίνιο. Πρόκειται για το συγκρότημα του Καπνικού Σταθμού στην οδό Ηρακλείτου, καθώς και το κτήριο της οδού Μακρή 18. Το πρώτο απορρίφθηκε σύντομα λόγω της ανάγκης που θα προέκυπτε για μεγάλη νέα κατασκευή. Το 2ο επί της οδού Μακρή 18 αποτελεί το επιλεγόμενο κέλυφος προς επανάχρηση.

Όπως συνέβη με όλες τις ιδιοκτησίες του πρώην Ε.Ο.Κ., μετά την επίσημη κατάργησή του στις 2 Νοεμβρίου 2002², μεταβιβάστηκαν στο τότε Υπουργείο Γεωργίας και νυν Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Στην περίπτωση του Αγρινίου ανήκει επίσημα ακόμη στο Υπουργείο, αλλά βρίσκεται υπό παραχώρηση στο Δήμο Αγρινίου για 30ετή χρήση, με ισχύ από τις 17 Νοεμβρίου 2012³. Η παραχώρηση αυτή ακολουθεί τη δεύτερη για το εν λόγω κτήριο μιας και υπήρξε προηγούμενη προσωρινή παραχώρηση στο τότε Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, που έκτοτε ανακλήθηκε.

1 βλ. Arup, *Rethinking the Factory*, London: Arup, June 2015.

2 βλ. Επίσημο ΦΕΚ κατάργησης σελ. 43-45

3 βλ. Πλήρη επίσημη παραχώρηση σελ. 40-41

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
Αθήνα 17 / 2 / 2012
Αρ. Πρωτ.: 460/19522

ΘΕΜΑ :

Ανάκληση της αριθ.πρωτ.1603 π.ε./11-1-2012 απόφασης και δωρεάν παραχώρηση στο Δήμο Αργινίου της χρήσης κτιρίου που βρίσκεται επί της οδού Μακρή 18 της πόλης του Αργινίου.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις του Π.Δ/τος 63/2005, με το οποίο κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο μεταξύ άλλων και οι διατάξεις του Ν.1558/85 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα», όπως αυτές τροποποιήθηκαν, συμπληρώθηκαν ή αντικαταστάθηκαν μεταγενέστερα (ΦΕΚ 98/τ.Α'22-4-2005).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 3147/2003 (ΦΕΚ/ 135/τ.Α'2003), όπως συμπληρώθηκαν και τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις της παρ. 12 άρθρου 19 του Ν. 3208/2003 (ΦΕΚ 303/τ.Α'24-12-2003) και τις διατάξεις της παραγρ. 33 του άρθρου 20 του Ν. 3399/2005 (ΦΕΚ 255/τ.Α'17-10-2005).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 9 του Ν. 3147/2003 (Α 135).
4. Τις διατάξεις του Π/Δτος 311/2002 «Κατάργηση Εθνικού Οργανισμού Καπνού» (ΦΕΚ 272/τ.Α'2002).
5. Την αριθμ. 247417/27.8.2003 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας «Μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας του καταργηθέντος Εθνικού Οργανισμού Καπνού (ΕΟΚ) στο Ελληνικό Δημόσιο (Υπουργείο Γεωργίας)».
6. Τα αριθ. 13405/11-4-07, 467/7-1-2008, 3361/30-1-2009 και 39862/23-10-2009 έγγραφα του Δήμου Αργινίου, με τα οποία ζητά την παραχώρηση δωρεάν, κατά χρήση, κτιρίου που βρίσκεται στο Αργίνιο, επί της οδού Μακρή 18, ιδιοκτησίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (πρώην ιδιοκτησίας ΕΟΚ), με σκοπό τη στέγαση : Μουσείου Καπνού, Λαογραφικού Μουσείου, Εικαστικού Εργαστηρίου και Φιλαρμονικής καθώς και γενικότερα δραστηριοτήτων που αφορούν τον πολιτισμό στο Αργίνιο, για τις οποίες ο Δήμος, όπως αναφέρει, καταβάλει τεράστια χρηματικά ποσά για τη στέγασή τους σε ενοικιαζόμενα κτίρια επιβαρύνοντας έτσι τον προϋπολογισμό του.
7. Το υπ. αριθ. 15316/9-5-2007 έγγραφο του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με το οποίο συμφωνεί να παραχωρηθούν στο Δήμο Αργινίου, για την υλοποίηση του στόχου της δημιουργίας Μουσείου Καπνού, τα μηχανήματα και το λοιπό υλικό που είναι αποθηκευμένα στο ισόγειο του κτιρίου που ζητεί ο Δήμος, το οποίο (ισόγειο) είχε παραχωρηθεί στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων για τρία χρόνια με την αριθ. 5520ΠΕ/25-2-2004 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας για την ίδρυση Μουσείου Καπνού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

1. Την ανάκληση της αριθ.πρωτ.1603π.ε./11-1-2012 απόφασης του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.
2. Τη δωρεάν παραχώρηση στο Δήμο Αργινίου της χρήσης πενταόροφου κτιρίου, του πρώην ΕΟΚ, που αποτελείται από υπόγειο 642 τ.μ., ισόγειο 700τ.μ., Α και Β ορόφους από 700 τ.μ. έκαστος, Γ όροφο 590 τ.μ., Δ όροφο 553τ.μ. και Ε όροφο 366 τ.μ., συνολικής επιφάνειας 4.250 τ.μ. περίπου, το οποίο βρίσκεται στην πόλη του Αργινίου επί της οδού Μακρή 18.
3. Το παραχωρούμενο ακίνητο θα χρησιμοποιηθεί για τη στέγαση Μουσείου Καπνού, Λαογραφικού Μουσείου, Εικαστικού Εργαστηρίου, Φιλαρμονικής και γενικότερα δραστηριοτήτων που αφορούν τον πολιτισμό στο Αργίνιο.
4. Η διάρκεια της παραχώρησης της χρήσης ορίζεται από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης για τριάντα (30) χρόνια.
5. Το πρωτόκολλο παράδοσης- παραλαβής θα γίνει μεταξύ εκπροσώπου του Δήμου Αργινίου και υπαλλήλου του ΚΕΠΠΥΕΑ Μεσολογγίου, ως εκπροσώπου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σε τρία αντίτυπα ένα εκ των οποίων θα αποσταλεί στη Δ/νση Πολιτικής Γης.
6. Οι εργασίες επισκευής και προετοιμασίας για χρήση του ακινήτου θα γίνουν με δαπάνη του Δήμου Αργινίου και με τον όρο της διατήρησης αναλλοίωτων των αρχιτεκτονικών χαρακτηριστικών του κτιρίου. Κατά τη διάρκεια δε της παραχώρησης ο Δήμος, υποχρεούται να προβαίνει στις αναγκαίες εργασίες συντήρησης – επισκευής του παραχωρούμενου ακινήτου, στην καταβολή του λογαριασμού από την κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος και κάθε δαπάνης που αφορά λειτουργικά έξοδα του κτιρίου (ύδρευση, αποχέτευση κ.λ.π.) ή προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.
7. Ο Δήμος Αργινίου υποχρεούται να εξασφαλίσει τον απαραίτητο χώρο για φύλαξη των κινητών πραγμάτων που είναι αποθηκευμένα στο παραχωρούμενο κτίριο.
8. Απαγορεύεται η περαιτέρω παραχώρηση του ακινήτου προς τρίτους, καθ' οιονδήποτε τρόπο.
9. Η παρούσα απόφαση ανακαλείται σε περίπτωση μη πραγματοποίησης του σκοπού για τον οποίο παραχωρήθηκε το παραπάνω ακίνητο μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 272
12 Νοεμβρίου 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

310. Σύσταση Γραφείου Ασφαλείας στο Υπουργείο Εξωτερικών.....	1
311. Κατάργηση του Εθνικού Οργανισμού Καπνού....	2

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 310
Σύσταση Γραφείου Ασφαλείας στο Υπουργείο Εξωτερικών.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων 10 και 76 παρ. 1 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του Ν. 2594/98 (Α' 62) Οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών.
2. Τις διατάξεις του άρθρου 50 του Ν. 1481/1984 «Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης» (Α' 152).
3. Τις διατάξεις του Π.Δ. 81/2002 «Συγχώνευση των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών» (Α' 57).
4. Την 1100383/1330/Α0006/31.10.2001 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Οικονομικών με θέμα «Καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομικών» (Β' 1485).
5. Τη ΔΙΔΚ/Φ1/2/22875/31.10.2001 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (Β' 1480).
6. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (Α' 137), όπως προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α' 154) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 2 εδ.α' του Ν. 2469/97 (Α' 38) και το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος προκαλείται σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού εφάπαξ δαπάνη ύψους 21.100 ΕΥΡΩ περίπου, η

οποία θα καλυφθεί από τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εξωτερικών (Ειδ. Φορ. 09-110 ΚΑΕ 0851, 1711, 1723, 1729, 1699).

7. Την 367/2002 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Μετά από πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης και των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

- (1) Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 44 του Π.Δ. 230/98 «Αρμοδιότητες και διάρθρωση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών» (Α' 177) προστίθεται περίπτωση η ως εξής: «η. Το Γραφείο Ασφαλείας».

Άρθρο 2

Μετά το άρθρο 51 του Προεδρικού Διατάγματος 230/1998 προστίθεται άρθρο 51Α ως εξής:

«Άρθρο 51Α

Γραφείο Ασφαλείας

1. Του Γραφείου Ασφαλείας προϊστάτα αξιωματικός της Ελληνικής Αστυνομίας, ο οποίος αποσπάται στο Υπουργείο Εξωτερικών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 50 του Ν. 1481/84 «Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης» (Α' 152).
2. Το Γραφείο επιλαμβάνεται των θεμάτων ασφαλείας του Υπουργείου Εξωτερικών καθώς και της συνεργασίας επί των ανωτέρω θεμάτων με άλλα Υπουργεία ή Υπηρεσίες του δημοσίου τομέα».

Άρθρο 3

Η ισχύς του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος αρχεί από της δημοσίευσής του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Εξωτερικών αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 5 Νοεμβρίου 2002

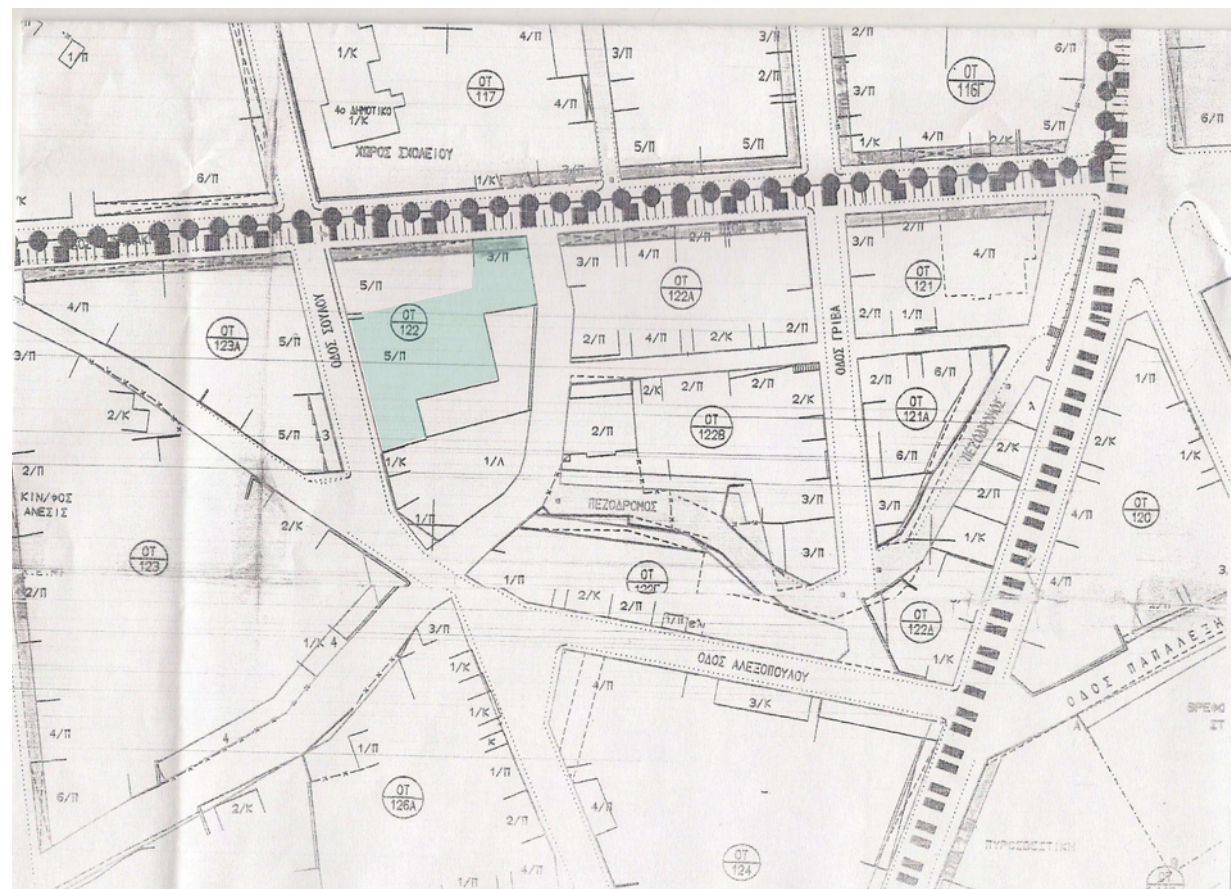
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ	ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

(2)

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 311
Κατάργηση του Εθνικού Οργανισμού Καπνού.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) των παρ. 3 και 4 του άρθρου 28 του Ν. 2637/1998 «Σύσταση Οργανισμού Πιστοποίησης Λογαριασμών, Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων, Προσανατολισμού και Εγγυήσεων Οργανισμού Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων, Γενικών Διευθύνσεων και θέσεων προσωπικού στο Υπουργείο Γεωργίας και «Εταιρείας Αξιοποίησης Αγροτικής Γης» Α.Ε. και άλλες διατάξεις» (Α 200), όπως τροποποιήθηκαν με τις παρ. 16, 17 και 18 του άρθρου 4 του Ν. 2732/1999 «Διεπαγγελματικές Οργανώσεις και ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας» (Α 154) και την παρ. 16 του άρθρου 24 του Ν. 2945/2001 «Εθνικό σύστημα προστασίας της αγροτικής δραστηριότητας και άλλες ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας» (Α 223).

β) του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα» (Α' 137), όπως το άρθρο αυτό προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/ 1992 «Για τον εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών οργανώσεων των εμπόρων, βιοτεχνών και λοιπών επαγγελματιών και άλλες διατάξεις» (Α' 154) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2469/1997 «Περιορισμός και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κρατικών δαπανών και άλλες διατάξεις» (Α 38).

γ) του Π.Δ. 81/2002 «Συγχώνευση των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών» (Α' 57).

2. Την 1100383/1330/Α0006/31.10.2001 απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομικών» (Β 1485).

3. Την ΔΙΔΚ/Φ1/2/22875/31.10.2001 απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (Β' 1480).

4. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος προκαλείται εφάπαξ δαπάνη σε βάρος του προϋπολογισμού του Εθνικού Οργανισμού Καπνού ύψους 30.000 ΕΥΡΩ που θα καλυφθεί από πιστώσεις που έχουν εγγραφεί στον προϋπολογισμό του ΕΟΚ στον ΚΑΕ 0264, δαπάνη 19.860.000 ΕΥΡΩ σε βάρος του προϋπολογισμού του Υπουργείου Γεωργίας για εφάπαξ αποζημίωση των μεταταγέντων υπαλλήλων του Ε.Ο.Κ., η οποία θα καλυφθεί με τροποποίηση του προϋπολογισμού, καθώς και δαπάνη από την τακτοποίηση των υποχρεώσεων του Ε.Ο.Κ. που δεν μπορεί να προσδιορισθεί επακριβώς εκ των προτέρων, η οποία θα βαρύνει τον ΚΑΕ 0899 του προϋπολογισμού του Υπουργείου Γεωργίας.

5. Την 383/2002 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας με πρόταση του Υπουργού Γεωργίας και των Υφυπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

1. Ο Εθνικός Οργανισμός Καπνού (Ε.Ο.Κ.) καταργείται δύο (2) μήνες μετά τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Από την κατάργηση του Εθνικού Οργανισμού Καπνού μεταφέρονται στο Υπουργείο Γεωργίας οι αρμοδιότητές του που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις και ιδίως:

α) του Ν.Δ. 3758/1957 «περί ιδρύσεως Εθνικού Οργανισμού Καπνού» (Α 184).

β) του άρθρου 2 του Ν. 1697/1987 «ρύθμιση θεμάτων νομικών προσώπων εποπτείας Υπουργείου Γεωργίας και άλλες διατάξεις» (Α 57).

γ) της 451199/20.1.1981 απόφασης των Υπουργών Γεωργίας και Εμπορίου «περί ορισμού φορέα για παρεμβάσεις και κάθε είδους ενισχύσεις στον τομέα του Καπνού» (Β 88).

δ) της 48191/21.11.1987 απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Γεωργίας «Έλεγχος παραγωγής, συσκευασίας, εμπορίας, διακίνησης, αποθήκευσης και απόδοσης εισφορών υπέρ τρίτων επί του ακατέργαστου καπνού, από τον Εθνικό Οργανισμό Καπνού» (Β' 713).

Άρθρο 2

1. Με απόφαση του Προέδρου του Ε.Ο.Κ. συνιστώνται μία ή περισσότερες τριμελείς επιτροπές από υπαλλήλους του, οι οποίες έχουν ως έργο την απογραφή της κινητής και ακίνητης περιουσίας του, των απαιτήσεων και υποχρεώσεων του, καθώς και την καταγραφή κάθε άλλης εκκρεμότητας σχετικής με τις ασκούμενες από τον Οργανισμό δραστηριότητες, σύμφωνα με τη νομοθεσία που τον διέπει.

2. Οι οικονομικές υπηρεσίες του Οργανισμού προβαίνουν με βάση τον οριζόμενο χρόνο κατάργησης σε πλήρη λογιστική αποτύπωση της οικονομικής του κατάστασης κατά τους κανόνες του λογιστικού των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

3. Για τη στελέχωση των επιτροπών και υπηρεσιών των προηγούμενων παραγράφων ισχύουν οι διατάξεις της περίπτωσης ε της παρ. 5 του άρθρου 24 του Ν. 2637/1998, που προστέθηκε με την παρ. 14 του άρθρου 4 του Ν. 2732/1999 «Διεπαγγελματικές Οργανώσεις και ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας» (Α 154).

4. Με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας συνιστάται στο Υπουργείο τριμελής επιτροπή εκκαθάρισης, η οποία συγκροτείται από υπαλλήλους του Υπουργείου υπό την προεδρία Διευθυντή. Έργο της επιτροπής είναι ο έλεγχος και η επαλήθευση των απογραφών και καταγραφών του παρόντος άρθρου που θα διενεργηθούν από τον Ε.Ο.Κ., καθώς και η προετοιμασία της μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων. Η επιτροπή πρέπει να έχει ολοκληρώσει το έργο της πριν από την ημερομηνία κατάργησης του Ε.Ο.Κ.

Άρθρο 3

1. Τα ακίνητα του Ε.Ο.Κ. μεταβιβάζονται στο Ελληνικό Δημόσιο κατά τις κείμενες διατάξεις, υπάγονται δε στην εποπτεία και διαχείριση του Υπουργείου Γεωργίας.

Από τα κινητά περιουσιακά στοιχεία του Ε.Ο.Κ. όσα κρίνονται από την Επιτροπή Εκκαθάρισης ως μη αναγκαία είτε εκποιούνται μέσω του Ο.Δ.Δ.Υ., είτε καταστρέφονται με αντίστοιχα πρωτόκολλα καταστροφής. Τα απομένοντα κινητά περιουσιακά στοιχεία περιέρχονται με αποφάσεις

του Υπουργού Γεωργίας, είτε στο Ελληνικό Δημόσιο (Υπουργείο Γεωργίας), είτε στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις στις οποίες έχουν ήδη παραχωρηθεί προσωρινά κατά χρήση δυνάμει της 406160/16.10.2001 απόφασης του Υπουργού Γεωργίας «Παραχώρηση χρήσης περιουσιακών στοιχείων του Εθνικού Οργανισμού Καπνού στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις» (Β 1401).

Κατ' εξαίρεση με αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας και τυχόν συναρμοδίων Υπουργών, είναι δυνατόν να μεταβιβάζονται, σύμφωνα με το Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Α 153), στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας, που ανήκουν κατά κυριότητα ή χρήση στον Ε.Ο.Κ. στο Δημόσιο ή σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου με σκοπό την καλύτερη αξιοποίησή τους.

2. Από την κατάργησης του Ε.Ο.Κ. οι απαιτήσεις και υποχρεώσεις αυτού που απορρέουν από την άσκηση αρμοδιοτήτων, οι οποίες έχουν μεταφερθεί στον Οργανισμό Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων, Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.), τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ή το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.) περιέρχονται αυτοδικαίως στους φορείς αυτούς.

Οι λοιπές απαιτήσεις και υποχρεώσεις του Ε.Ο.Κ. που έχουν σχέση με την υπηρεσιακή και μισθολογική κατάσταση του προσωπικού του, ανεξάρτητα από τον φορέα μετάταξής του, περιέρχονται στο Ελληνικό Δημόσιο (Υπουργείο Γεωργίας).

Εκκρεμείς κατά το χρόνο κατάργησης του Οργανισμού δίκες συνεχίζονται από τον αντίστοιχο, κατά την ανωτέρω διάκριση, φορέα.

3. Ειδικά η υποχρέωση του Ε.Ο.Κ. για καταβολή εφάπαξ αποζημίωσης στους μεταταγέντες υπαλλήλους του, σύμφωνα με τις διατάξεις των περιπτώσεων γ, δ και στ της παρ. 8 του άρθρου 7 του Ν. 2703/1999 «Αναπροσαρμογή συντάξεων συνταξιούχων μελών Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι., Ε.Π. των Τ.Ε.Ι., γιατρών Ε.Σ.Υ. και διπλωματικών υπαλλήλων, ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων και άλλες διατάξεις» (Α 72), αναλαμβάνεται από το χρόνο κατάργησης, ανεξάρτητα από το φορέα μετάταξης, από το Ελληνικό Δημόσιο (Υπουργείο Γεωργίας).

4. Τα αρχεία του Ε.Ο.Κ. όσα δεν έχουν ήδη μεταφερθεί στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε., το ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε. ή τις Νομαρχιακές Αυ-

τοδιοικήσεις, μεταφέρονται στο Υπουργείο Γεωργίας. Η περαιτέρω τύχη τους καθορίζεται με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Γεωργίας και του τυχόν συναρμοδίου Υπουργού.

Άρθρο 4

Τα υφιστάμενα κατά το χρόνο κατάργησης του Ε.Ο.Κ. τυχόν χρηματικά διαθέσιμα μεταφέρονται στον κρατικό προϋπολογισμό, εκτός αν αφορούν προϊόν εισπραξής του κατά το άρθρο 10 παρ. 1 του Ν.Δ. 3758/1957 πόρου επί της εμπορικής αξίας των καπνών που αποδίδονται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 2637/1998 στον Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.

Άρθρο 5

1. Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Γεωργίας εγγράφονται οι αναγκαίες πιστώσεις για τη διαδικασία κατάργησης και εκκαθάρισης του Ε.Ο.Κ.

2. Μέχρι την ημερομηνία κατάργησης του Ε.Ο.Κ. δαπάνες σχετικές με τη λειτουργία του και την από μέρους του σύμπραξη στη διαδικασία ολοκλήρωσης της απογραφής και προετοιμασίας της εκκαθάρισης εντάσσονται στον προϋπολογισμό του.

Άρθρο 6

Από τις ρυθμίσεις του παρόντος διατάγματος εξαιρούνται τα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία του Ε.Ο.Κ., τα οποία, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 28 του Ν. 2637/1998, που προστέθηκε με την παρ. 17 του άρθρου 24 του Ν. 2945/2001, περιέρχονται στο Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας κατά την προβλεπόμενη διαδικασία.

Στον Υπουργό Γεωργίας αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 6 Νοεμβρίου 2002

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΝΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΥΣ

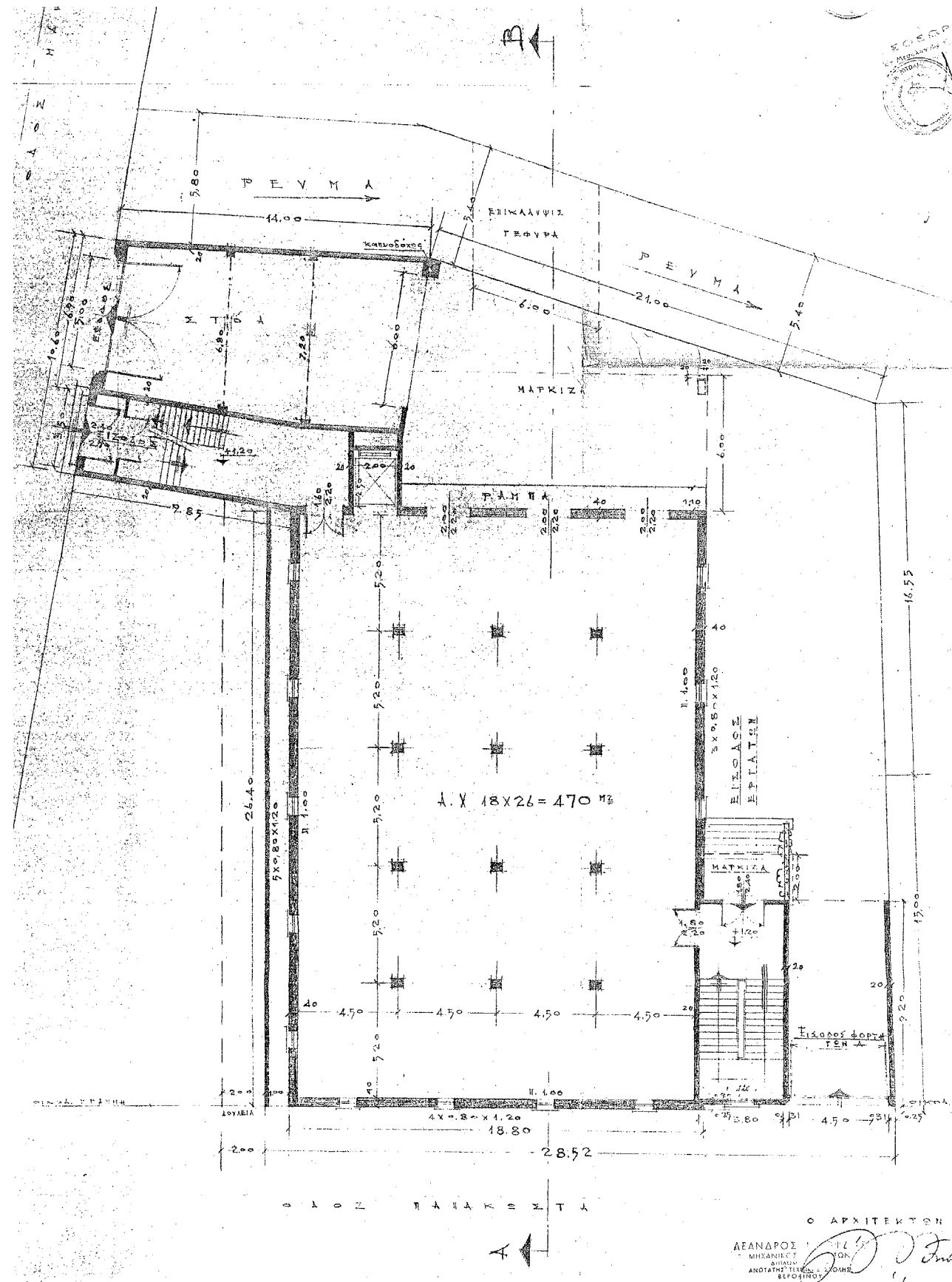
Το κτήριο επιλογής αποτελεί κατασκευή του έλληνα αρχιτέκτονα Λεάνδρου Ζωΐδη (1900-1965), που σπούδασε στο Πολυτεχνείο του Βερολίνου. Τα σχέδια αδείας έχουν ημερομηνία Ιουνίου '58. Αν και ο αρχιτέκτονας είναι γνωστός για κτήρια ποικίλων χρήσεων, ίσως από τα σημαντικότερα μεταπολεμικά του έργα του αποτελούν οι καπναποθήκες, τόσο ιδιωτικές όσο και εκείνες του Εθνικού Οργανισμού Καπνού. Ο αρχιτέκτονας επισκέφτηκε καπναποθήκες στον Πειραιά, όπως του Παπαστράτου, ή του Σαπόρτα στην Νίκαια για να εμπνευστεί για το σχεδιασμό των κτιρίων του Εθνικού οργανισμού καπνού Ε.Ο.Κ⁴. Όπως αναφέρει συγκεκριμένα, ο εγγονός του και επίσης αρχιτέκτονας Λεάνδρος Ζωΐδης:

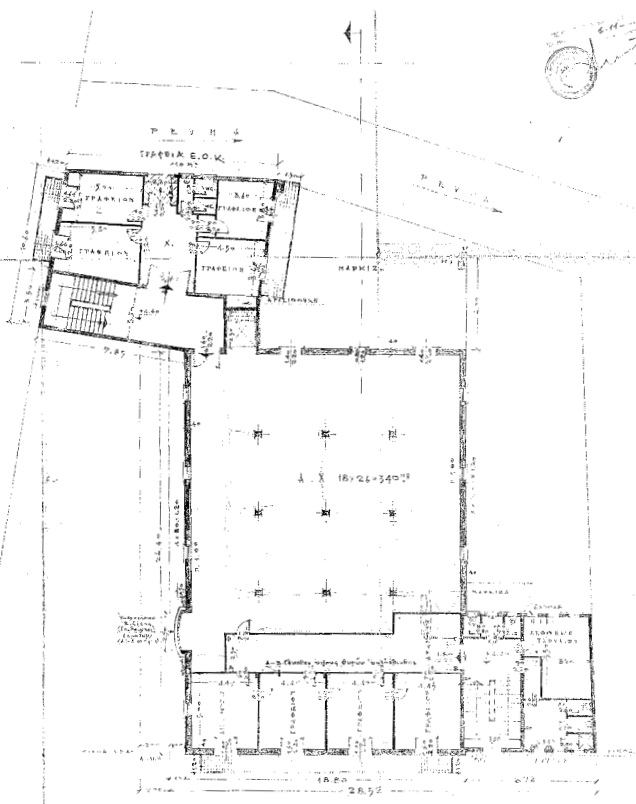
«Τα κτήρια αυτά αφομοιώνουν στοιχεία από τις σύγχρονες αρχιτεκτονικές τάσεις, όπως το κλασικό μοντέρνο στυλ ή ο μπρουταλισμός, αλλά παραπέμπουν κυρίως στον πρώιμο ευρομοντερνισμό της δεκαετίας του '20⁵, λόγω της συμπαγούς τους ογκοπλασίας και της φονξιοναλιστικής τους λιτότητας.»

Το κτήριο του πρώην Ε.Ο.Κ (Εθνικού Οργανισμού Καπνού) Αγρινίου αποτελεί ένα από τα υποκαταστήματα σε περιφερειακές περιοχές που περιλαμβάνουν το Βόλο, την Καβάλα, την Κοζάνη κτλπ). Το κοινό σε αυτά όπως και στο Αγρινίου ήταν η διπλή χρήση χώρου επεξεργασίας με γραφεία και κατοικίας προϊσταμένου. Η μια αφορά τον χώρο επεξεργασίας, που φιλοξενούταν στον κύριο όγκο της πενταόροφης διάταξης, με είσοδο από την οδό Σούλου μέσω του υπαίθριου χώρου. Η άλλη, διώροφης διάταξης, στέγαζε τους χώρους γραφείων στον πρώτο όροφο και της κατοικίας του προϊσταμένου στον δεύτερο όροφο, με είσοδο από την οδό Μακρή. Άλλα χαρακτηριστικά στοιχεία της κοινής αρχιτεκτονικής γλώσσας αποτελούν ο εμφανής σκούρος σοβάς(αρτιφισιέλ), ο διαχωρισμός με ανοιχτόχρωμο επίχρισμα σε ένα μέρος του ψηλού όγκου, μεταλλικά κουφώματα με αυστηρό επαναλαμβανόμενο κάρναβο, η οδοντωτή οροφή με τα ανοίγματα από υαλότουβλο και τα κατακόρυφα πολυώροφα παράθυρα, με το τετραώροφο κυρτό παράθυρο με υαλότουβλο να ξεχωρίζει.

4 Λεάνδρος Ζωΐδης, "Εκδοχές του Μοντερνισμού στην αρχιτεκτονική του βορειοελλαδικού χώρου. Το έργο του αρχιτέκτονα Λεάνδρου Ζωΐδη (1900-1965)", Συνέδριο Ιστορίας Ελληνικής Αρχιτεκτονικής, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, 22-24 Μαΐου 2014, <https://vimeo.com/96481361>

5 ο.σ. Αυτό απαντάται και σε ιδιωτικές καπναποθήκες και εργοστάσια που σχεδιάζει ο Ζωΐδης την ίδια εποχή όπως αναφέρει η παραπάνω πηγή.

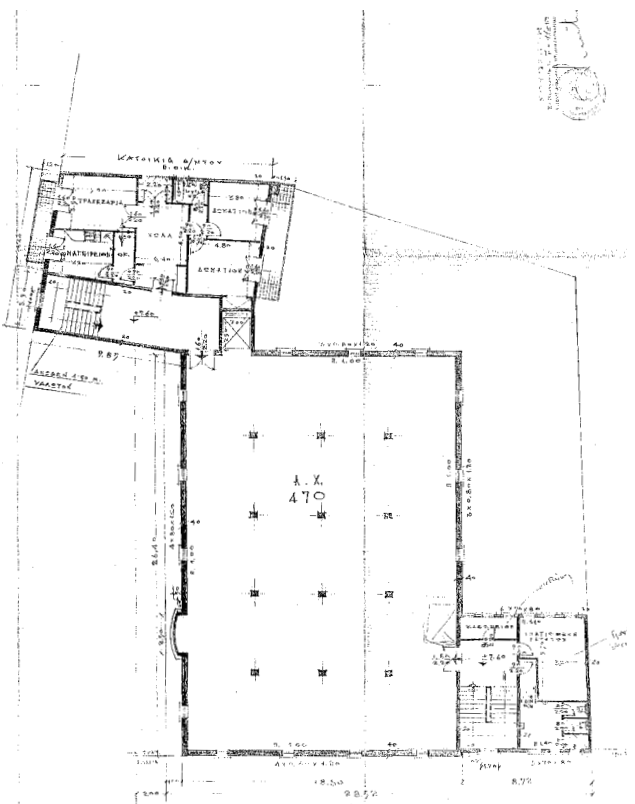

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ

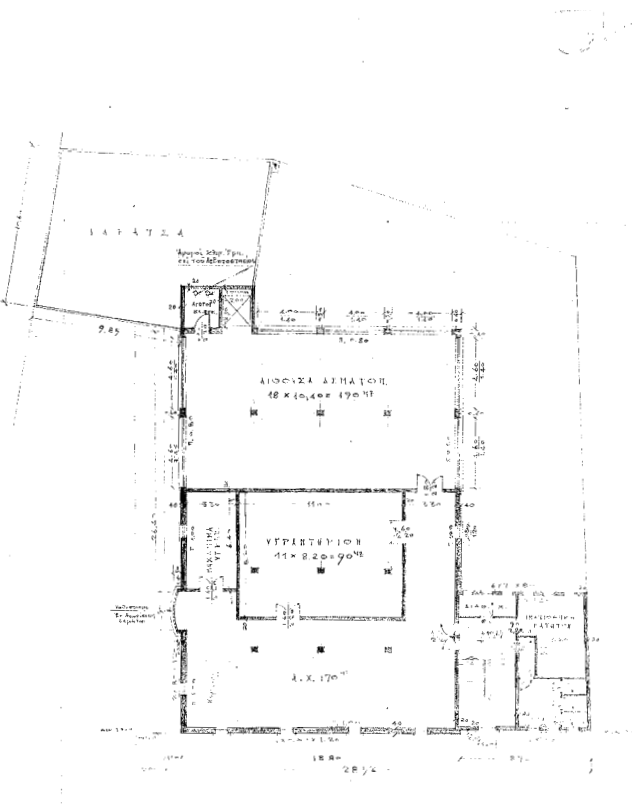
ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΚΑΡΑΚΟΪΤΑ

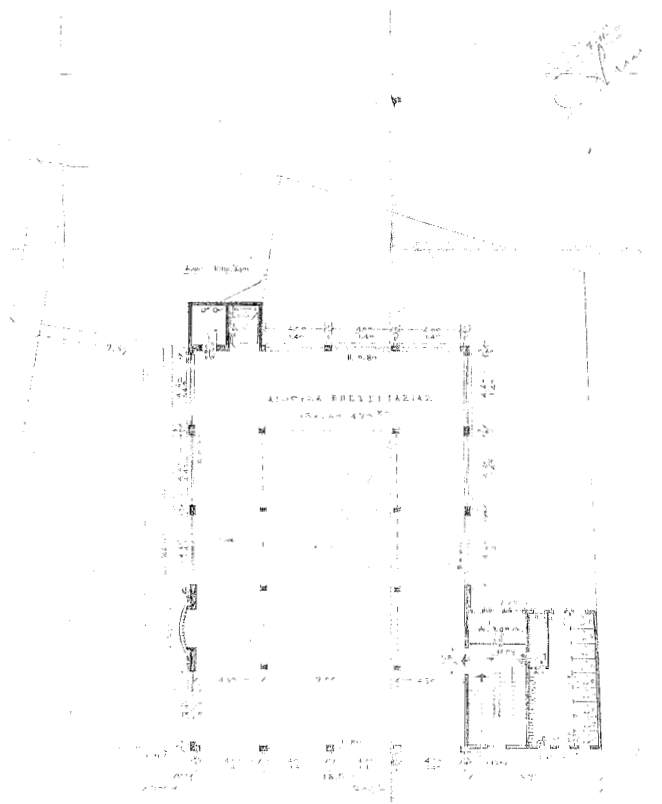
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

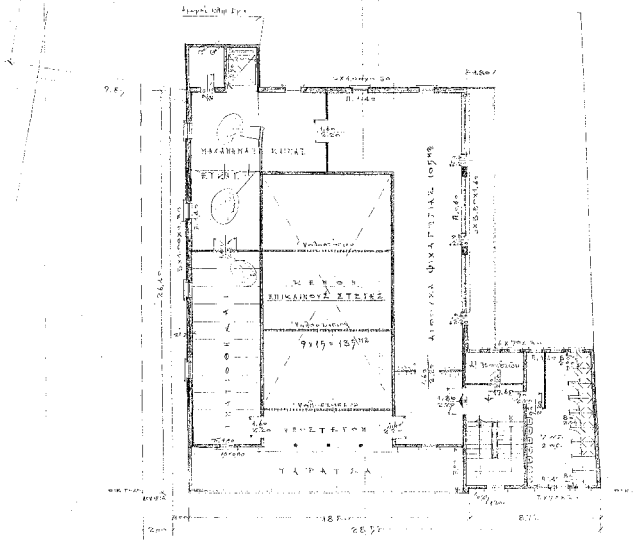
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

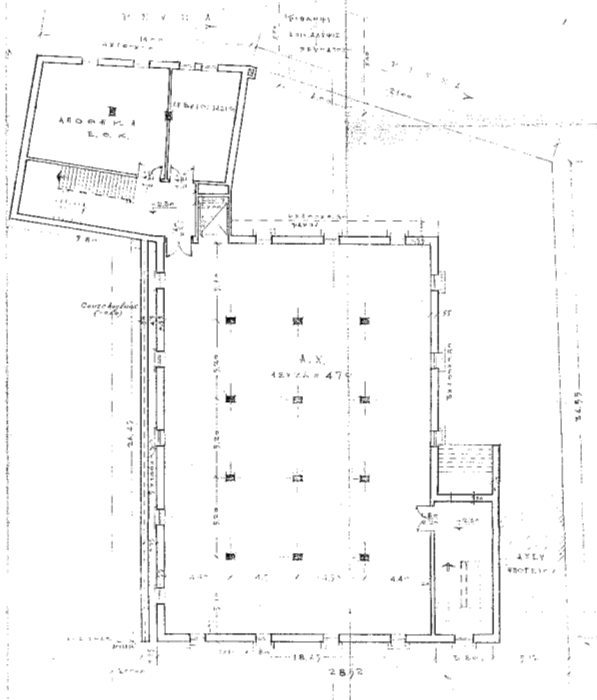
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ

ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΚΤΗΡΙΟ

Το κτήριο προσεγγίστηκε με ποικίλα εργαλεία. Αρχικά, μόνο φωτογραφικά εξωτερικά, έπειτα μέσω δημιουργίας τρισδιάστατου μοντέλου με βάση τα σχέδια αδείας και με την εσωτερική επίσκεψη κατόπιν παραχώρησης κλειδιών από τον Δήμο.

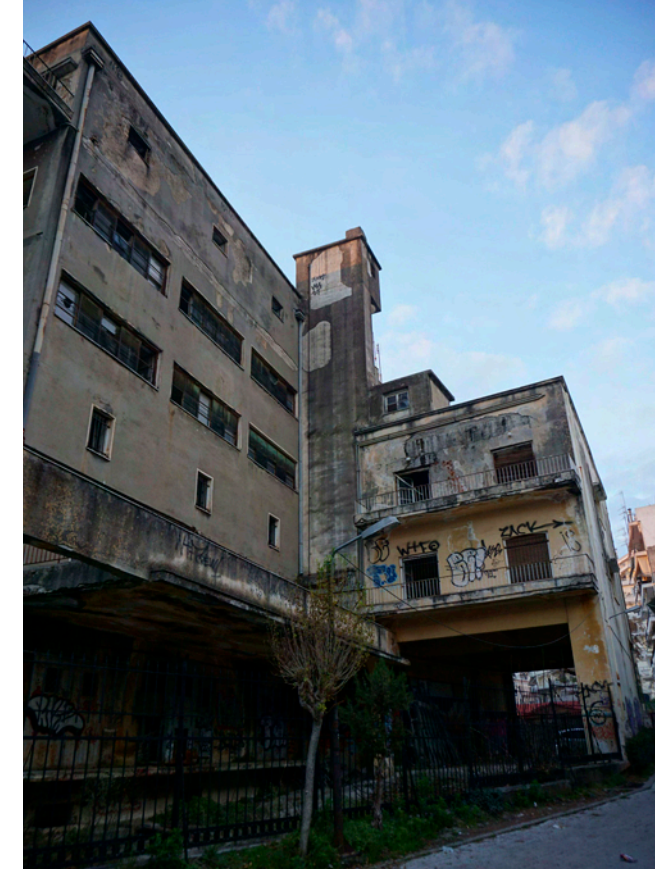
Οι επισκέψεις/προσεγγίσεις του κτηρίου συνοπτικά:

- 1η επίσκεψη | εξωτερική/φωτογραφική
- 2η επίσκεψη | προσομοίωση δημιουργία τρισδιάστατου μοντέλου μέσω σχεδίων αδείας
- 3η επίσκεψη | εξωτερική/εσωτερική στο φυσικό κτήριο, τόσο φωτογραφική όσο και με αποτύπωση βασικών διαστάσεων

Η σημασία της δημιουργίας του τρισδιάστατου μοντέλου με βάση τα σχέδια αδείας και η πρώτη «εικονική» επίσκεψη, ήταν καθοριστικές καθώς αποκαλύφθηκε η κρυμμένη οδοντωτή οροφή, η κρυμμένη όψη (που απαντάται και σε άλλα κτήρια του ΕΟΚ, όπως παραδείγματος χάριν στην πόλη του Βόλου) και δημιουργήθηκε η τομή που δεν βρέθηκε στα επίσημα σχέδια. Έπειτα ακολούθησε η εσωτερική επίσκεψη, μέσω της συνδρομής της Υπηρεσίας Πρασίνου του Δήμου και της παροχής κλειδιών από την Τεχνική Υπηρεσία επίσης του Δήμου, μιας και το κτήριο βρισκόταν σε διαδικασία καθαρισμού. Έγινε μια βασική αποτύπωση μέσω μέτρησης laser, η οποία δεν έλαβε υπόψη την ακριβή θέση εσωτερικών χωρισμάτων μιας και δεν θα διατηρούνταν, αλλά έγινε ενδεδειγμένη μέτρηση υψών των καθαρών χώρων και των αντίστοιχων κάτω από τα δοκάρια, καθορισμός διαστάσεων των υποστυλωμάτων, καθώς και γενικών διαστάσεων χώρων και κλιμακοστασίων. Εξαρχής έγινε εμφανής η διαφορά μεταξύ των σχεδίων της αδείας και του υφιστάμενου κτηρίου, όπου ο μικρός όγκος επί των οδών Μακρή και Ποιητών δεν επικοινωνούσε με κανένα επίπεδο, πέρα του ισογείου, με τους υπόλοιπους χώρους, μιας και λόγω της φυσικής υψομετρικής διαφοράς του εδάφους της πόλης κάτι τέτοιο δεν ήταν δυνατό. Ο μόνος χώρος στον οποίο δεν έγινε επίσκεψη, ήταν ο χώρος του υπογείου, που λόγω των κλειστών παντζουριών έκανε αδύνατη και ίσως επικίνδυνη την πρόσβαση. Ωστόσο, θεωρείται ότι έρχεται στο ίδιο επίπεδο καθ' όλη την επιφάνεια της κάτοψης, παρά την διαφορά των 0.35μ που διαμορφώνεται μεταξύ των δύο χώρων του ισογείου.

Στην πρώτη φωτογραφική αποτύπωση (εξωτερική μόνο) διακρίνεται η δυσκολία καθραρίσματος ολόκληρου του κτηρίου που βρίσκεται εγκλωβισμένο σε έναν αρκετά πυκνό ιστό, σε εγγύτητα με δύο χτιστές ιδιοκτησίες, αντίστοιχα πολύ ψηλών όγκων. Όπως διακρίνουμε και από την αεροφωτογραφία του '60, καθώς και την κοντινή φωτογραφία της όψης (ίδιας εποχής), που πια κρύβεται από την πολυκατοικία της οδού Μακρή, το κτήριο έχει χαθεί εντελώς μέσα στον ορίζοντα της πόλης.

Από την άλλη, στην μετέπειτα εσωτερική φωτογραφική αποτύπωση⁶, διακρίνεται μια μεγάλη διαφοροποίηση. Αρχικά η φωτογράφιση είναι πολύ πιο στοχευόμενη, σε μια προσπάθεια καταγραφής και ανάδειξης στοιχείων διατήρησης. Από την άλλη δείχνει ήδη μια κατεύθυνση προς μια, εν τέλει, πιο εσωστρεφή συνθετική επίλυση.

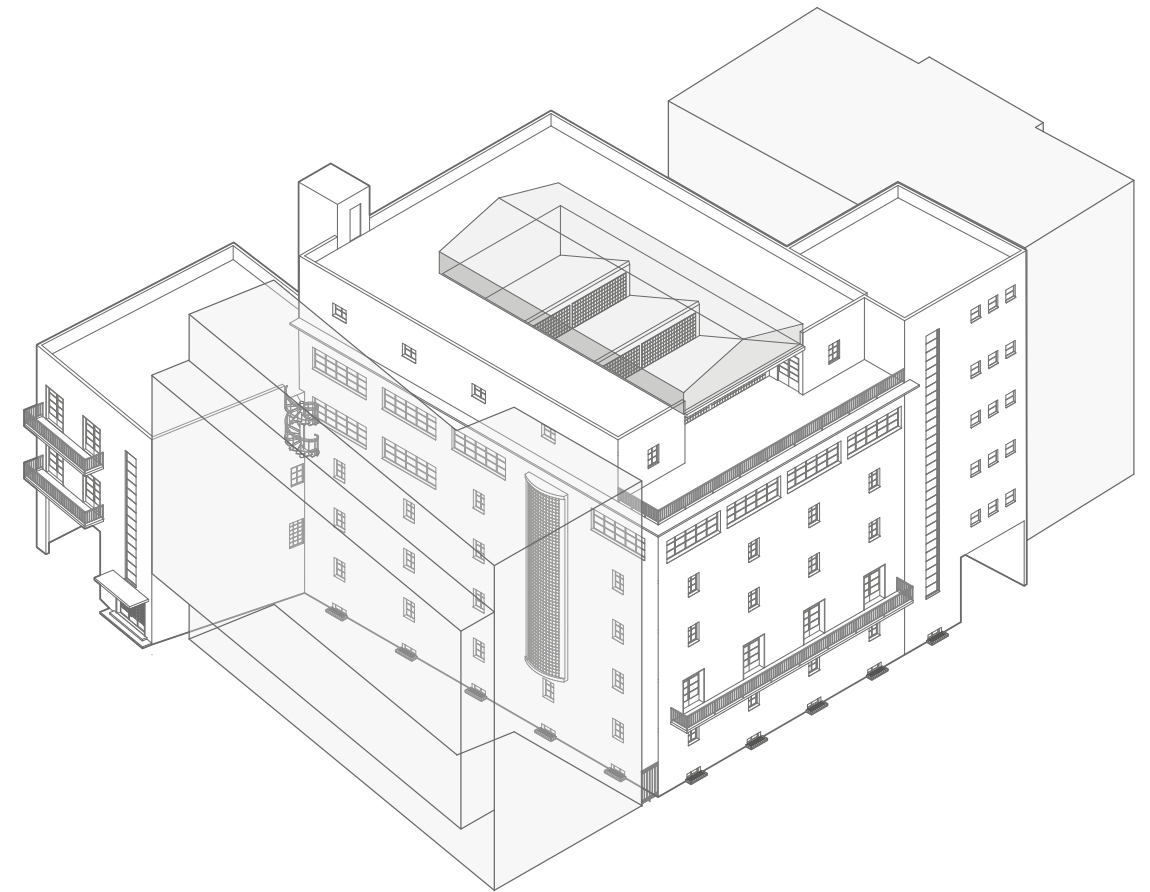
6 σ.σ. Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι το φωτογραφικό λεύκωμα των Καπνομάγαζων του Καμίλο Νόλλας υπήρξε σημαντική πηγή έμπνευσης φωτογραφικής μεθόδου και προσέγγισης τέτοιων κτηρίων, όπως αναφέρει και ο ίδιος «Τα κτήρια αυτά, τα αφημένα στο κενό και την αχρησία προκαλούν το φωτογραφικό μάτι [...] σε αυτό το πάγωμα σε καρέ αυτής της μεταβατικής κατάστασης[...].»

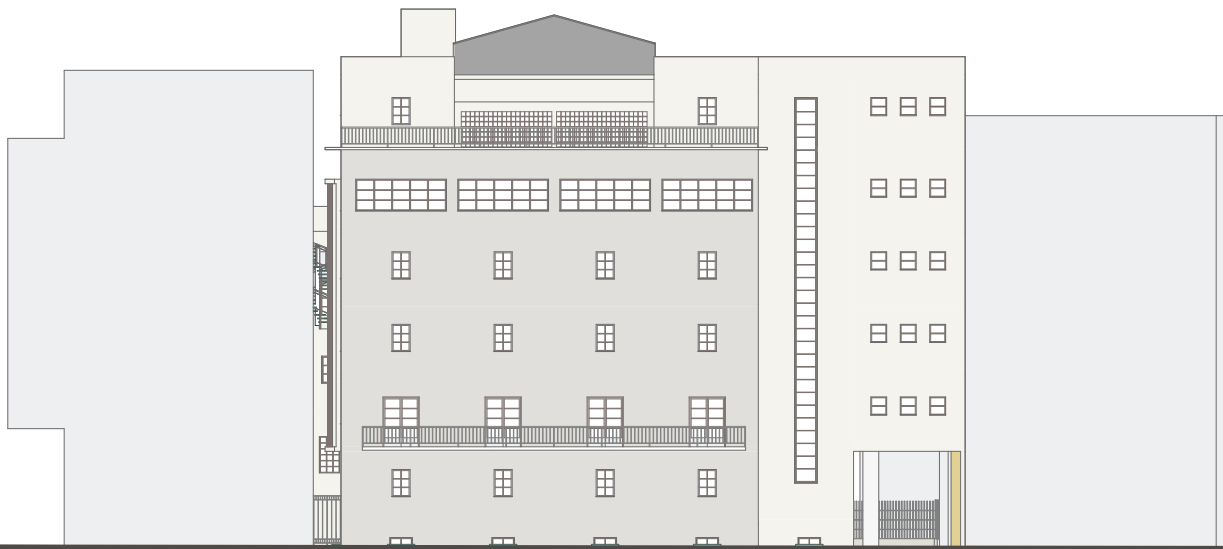

Όπως μπορούμε να διακρίνουμε και από τις φωτογραφίες της αποτύπωσης, ταυτόχρονα, με την αυστηρότητα της επανάληψης του καννάβου, τόσο του φέροντα οργανισμού όσο και της οργάνωσης των όψεων, έχουμε ένα πολύ οικείο παράδειγμα υλικότητας που απαντάται τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτικά κτήρια αυτής και της επόμενης δεκαετία. Πρόκειται για τα χρωματιστά χυτά μωσαϊκά δάπεδα(πορτοκαλί/βεραμάν), τις διακοσμητικές μεταλλικές λεπτομέρειες σε θύρες, εξωτερικές και εσωτερικές, τις έντονες λαδομογιές (κίτρινο, τυρκουάζ, βεραμάν) και ο σκούρος εμφανής σοβάς εξωτερικά. Πρόκειται για στοιχεία μιας πρόθεσης αστικότητας αυτής της εποχής, που ακόμα και σήμερα επιβιώνει σε μικρότερη ή μεγαλύτερη κλίμακα στο ελληνικό παλίμψηστο τόσο της περιφέρειας όσο και των μεγάλων αστικών κέντρων.

Ως προς την κατασκευή, παρά την πρόθεση των επίσημων σχεδίων αδείας για ισοεπίπεδα πατώματα ορόφων, η εφαρμογή του κτηρίου είτε λόγω φυσικής ήπιας κλίσης του ανάγλυφου της περιοχής, είτε λόγω πιθανού μπαζώματος παρακείμενου ρέματος, δημιούργησε τους ανισοεπίπεδους ορόφους με μοναδική επικοινωνία μεταξύ της διοίκησης και των βασικών χώρων επεξεργασίας στο Ισόγειο, να πραγματοποιείται μέσω δύο ριχτιών δίπλα στον ανελκυστήρα. Η οδοντωτή οροφή καλύφθηκε σε άγνωστη χρονική ημερομηνία με δίριχτη στέγη από στραταριστή μεταλλική λαμαρίνα και σιδερένιο σκελετό. Πιθανή αλλαγή φέρεται να πραγματοποιήθηκε στην απόληξη του δώματος, όπου η δίριχτη σχήματος Π στέγης, περιμετρικά της οδοντωτής οροφής, μετατράπηκε σε επίπεδη τσιμεντένια πλάκα⁷.

7 βλ. Αεροφωτογραφία Αγρινίου δεκαετίας '60, σελ. 38

ΟΨΗ ΟΔ. ΣΟΥΛΟΥ

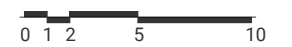
ΟΨΗ ΟΔ. ΠΟΙΗΤΩΝ

ΟΨΗ ΟΔ. ΜΑΚΡΗ

ΔΙΑΜΗΚΗΣ ΤΟΜΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΝΤΑΣ

Αν και η υπάρχουσα υλικότητα του κτηρίου υπήρξε πολύ δελεαστική για διατήρηση, χρήση και ανάδειξη στη νέα πρόταση, μια άλλη προσέγγιση αποδείχθηκε καθοριστικής σημασίας για την συνθετική αρχή. Αυτή ήταν η αναζήτηση των διαφόρων χρηστών του κτηρίου και των διαφορετικών ταυτοτήτων τους εντός αυτού. Αυτή η βασική διάθρωση σε 4 διακριτούς χρήστες με διαφοροποίηση στο χρόνο παραμονής αλλά και στην δυνατότητα πρόσβασης στους χώρους εκκίνησε όλη την προγραμματική και συνθετική επίλυση. Με άλλα λόγια το βασικό ζήτημα επίλυσης ήταν η δυνατότητα επίσκεψης και προσωρινής πρόσβασης σε μια εξαιρετικά κλειστή χρήση, αυτή της βιομηχανικής επεξεργασίας.

Ο ορισμός και η βασική αναγνώριση των ταυτοτήτων των χρηστών υπήρξε κίρια για την έναρξη του σχεδιασμού-πρότασης. Μιας και η φύση του προγράμματος είναι υβριδική, ήταν σημαντικό αρχικά να αναζητηθούν οι χρήστες και οι διαφορετικές ταυτότητες τις οποίες φέρουν, για να υποστηριχτεί το προτεινόμενο πρόγραμμα. Μετέπειτα και με βάση τις ανάγκες και τα στάδια επεξεργασίας, έγινε η αναζήτηση μιας ικανοποιητικής κατανομής και διαχωρισμού των διαφορετικών χρήσεων, ούτως ώστε να διαχωρίζονται ξεκάθαρα οι χώροι εξουσιοδοτημένης πρόσβασης από τους χώρους ελεύθερης πρόσβασης του κοινού.

Το κομμάτι των διαφόρων σταδίων επεξεργασίας της κλωστικής κάνναβης σε τελικά προϊόντα αποτέλεσε μεγάλο κομμάτι της συνθετικής επίλυσης. Η τοποθέτηση όλων των σταδίων από την αρχική κατεργασία για μετατροπή σε ίνα και μετέπειτα σε νήμα, ύφασμα και τελική διαμόρφωση σε προϊόντα δεν ήταν προφανής. Η βασική αρχική κίνηση ήταν η αναγνώριση των 4 βασικών σταδίων:

ΚΛΩΣΤΙΚΗ ΚΑΝΝΑΒΗ --> ΙΝΑ

ΙΝΑ --> ΝΗΜΑ

ΝΗΜΑ --> ΥΦΑΣΜΑ(+ΒΑΦΗ)

ΥΦΑΣΜΑ --> ΤΕΛΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Στη συνέχεια αναγνωρίστηκε μέσω έρευνας ότι πρώτον τα στάδια 1-3 αποτελούν σήμερα αρκετά αυτοματοποιημένη διαδικασία βασισμένη σε μηχανήματα¹ τα οποία θέλουν ιδιαίτερες και σταθερές συνθήκες υγρασίας και θερμοκρασίας και δεν έχουν τόσο παρέμβαση χειρονακτικής εργασίας. Κατά δεύτερον ακόμη και σήμερα μεγάλα κομμάτια του ραψίματος, ειδικά όταν επιθυμείται η καλύτερη ποιότητα και χρόνος ζωής του τελικού ενδύματος γίνονται στο χέρι. Αυτός ήταν ένας πρώτος διαχωρισμός και εξέλιξη της αρχικής κατανομής του προγράμματος, όπου πια η γραμμή παραγωγής σταμάτησε να είναι γραμμική και ανοδική και έδωσε δυνατότητα δημιουργία χώρου-διαδρόμου

1 σ.σ. Όπως θα φανεί και παρακάτω στα σχέδια, ο ακριβής σχεδιασμός της διάταξης των μηχανημάτων, τα ακριβή μηχανήματα, το πλήθος που χρειάζονται για συγκεκριμένη παραγωγή κτλπ ξεφεύγει από τα όρια μιας αρχιτεκτονικής προσέγγισης και απαιτεί εξειδικευμένη μηχανολογική μελέτη. Η διαφοροποίηση των μηχανημάτων, των συνδυασμών τους και της απόδοσης τους σε σχέση με το κόστος και το μέγεθός τους ποικίλει σημαντικά. Ωστόσο, τόσο στις κατόψεις όσο και στις τομές, απεικονίζονται προσεγγιστικά τα βασικά στάδια-χώροι των μηχανημάτων που χρειάζονται και ο τρόπος που αυτά τροφοδοτούνται με πρώτη ύλη, κάτι που επιτεύχθηκε μέσω έρευνας τυπικών μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται στην επεξεργασία ινών.

κίνησης επισκέπτη. (βλ διαγράμματα) Μετέπειτα αναγνωρίστηκαν και διάφορες τεχνικές που αξιοποιούν διαφορετικά υποπροϊόντα της διαδικασίας επεξεργασίας (τεχνικές με βάση το νήμα, βαφή με βάση εκτύπωση που πχ αξιοποιεί άβαφτο ύφασμα κτλπ) καθώς και που ταυτόχρονα αποτελούν έδαφος έρευνας τόσο με έναν πιο παραδοσιακό χειρονακτικό τρόπο τόσο και με πιο σύγχρονες τεχνικές μέσω χρήσης υπολογιστή. Έτσι δημιουργήθηκε μια ξεκάθαρη κατάτμηση που όχι μόνο βοήθησε στη βελτιστοποίηση του προγράμματος και τη δυνατότητα επικοινωνίας και ροής υλικών τόσο στο κατακόρυφο όσο και στο οριζόντιο επίπεδο αλλά ταυτόχρονα συνδράμει στην καλύτερη δυνατή επισκεψιμότητα του κοινού. Επίσης το υφιστάμενο ασανσέρ περικλείεται στον κατακόρυφο ιδεατό όγκο επεξεργασίας και αποτελεί τη βασική διακίνηση των τελικών προϊόντων ανά όροφο στον κατακόρυφο άξονα, για την συνέχεια της επεξεργασίας στα επόμενα στάδια.

Σε αυτό το σημείο, πρέπει να γίνει αναφορά σε μια προφανή παράλειψη. Πρόκειται για το γεγονός, ότι η βιομηχανική χρήση φυσικά δεν επιτρέπεται στα κέντρα των πόλεων σήμερα. Επιβιώνει σε ελάχιστα ψήγματα μικρών βιοτεχνικών μονάδων με χαμηλή όχληση και με πολλά όρια και περιορισμούς (βλ. χρήσεις όπως συνεργεία, ξυλουργεία κτλπ). Ωστόσο, όπως είναι εμφανές πια, από τη μια έχουμε την απώλεια ενός πιο πολύπτυχου χαρακτήρα στις πόλεις (δηλ. όχι μόνο γραφεία/κατοικία/αναψυχή) και από την άλλη έχουμε μια απώλεια επαφής με τις διαδικασίες παραγωγής.

Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα της πρότασης όχι μόνο δεν αποτελεί έναν κλειστό, επιβλαβή χώρο εργοστασίου, αλλά ένα ανοιχτό χώρο έρευνας και εκπαίδευσης, που συνδέεται με την πόλη και τους κατοίκους της, αλλά επιπλέον προάγει τη βιωσιμότητα και τους τρόπους ώστε η βιοτεχνία να ξαναγυρίσει στην πόλη. Αυτό επιτυγχάνεται με πολλούς τρόπους. Αρχικά, με τη διαδικασία βαφής, παραδοσιακά από τις πιο επιβλαβείς τόσο για το περιβάλλον όσο και για το προσωπικό που τις χειρίζεται, για την οποία επιλέγονται φυτικά μέσα. Αρκετές έρευνες αρχίζουν να υποδεικνύουν, ότι με την κατάλληλη συλλογή, έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούνται άφοβα σε ανακύκλωση γκρίζου νερού, για πότισμα φυτών σε δήμους ή ακόμη και σε καλλιέργειες, χωρίς κίνδυνο. Δεύτερον, με τα νέα υλικά, που όχι μόνο αποτελούν carbon negative, αλλά ταυτόχρονα απόβλητο της ίδιας διαδικασίας της επεξεργασίας, στα πλαίσια μιας λογικής κυκλικής οικονομίας. Θα μπορούσαμε επίσης να πούμε ότι η χρήση των εν λόγω υλικών επεκτείνεται και στην παροχή της απαραίτητης τεχνολογίας κατασκευής, μέσω της εφαρμογής τους.

Όσο αφορά τα μηχανολογικά και ηλεκτρολογικά του κτηρίου, η βασική πηγή ενέργειας, η «μηχανή» του εργοστασίου, επιτρέπει έναν συνδυασμό επιλογών. Από τη μία, η χρήση οποιουδήποτε λέβητα που μπορεί να μετατραπεί ώστε να καίει βιοκαύσιμο από τον σπόρο της κλωστικής κάνναβης, σε μία ακόμη επέκταση στη λογική της κυκλικής οικονομίας. Από την άλλη, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αφού η περίπτωση της Αιτωλοακαρνανίας παρουσιάζει ενδιαφέρον, λόγω της υφιστάμενης υποδομής, μέσω των τριών υδροηλεκτρικών υποσταθμών (Στράτου/Καστρακίου/Κρεμαστών), καθώς και αρκετών ανεμογεννητριών, με όλο και περισσότερες να κατασκευάζονται στην περιοχή.

Μαζί όμως με το κλειστό και αυστηρό πρόγραμμα που αναφέρθηκε και αναλύθηκε παραπάνω, αυτό όλων των καθετοποιημένων σταδίων παραγωγής, από την πρώτη ύλη στα τελικά προϊόντα, όλο το πρόγραμμα στηρίζεται από τη μία στη δυνατότητα επισκεψιμότητας, και από την άλλη στους δύο πόλους των παράλληλων προγραμμάτων, αυτών των Residencies καθώς και αυτών των πρακτικών.

Έτσι μαζί με την καινούρια τεχνογνωσία που επιθυμεί να κατακτηθεί, εντάσσεται η δυνατότητα δημιουργίας γεωργικού αρχείου μέσω συνεντεύξεων. Κάτι που θα μπορούσε να εκπονηθεί μέσω προγραμμάτων πρακτικών για τους φοιτητές των Τμημάτων του Πανεπιστημίου Πατρών στο Αγρίνιο (Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Αγροτικών Προϊόντων και Τροφίμων/Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών). Ταυτόχρονα μέσω των προγραμμάτων Residency, δημιουργείται μια σταθερή παραγωγή και ένας τρόπος προώθησής των προϊόντων που θα μπορούσαν να σχεδιάζονται, μέσω των πωλητηρίων των Μουσείων ανά την Ελλάδα.

Εν τέλει το πρόγραμμα θα μπορούσε συνοπτικά να παρουσιαστεί εντός του χρόνου:

Μάρτης- Απρίλιος | σπορά (Μέσα Μαρτίου ιδανικά για ψηλότερα δεντρίλια και άρα μεγαλύτερη ίνα)

[2-3 ποτίσματα και με κατάλληλη πυκνότητα σειρών καλλιέργειας δεν απαιτούνται ζιζανιοκτόνα]

Αύγουστος-Σεπτέμβρης | συγκομιδή(από μέσα Αυγούστου μπορεί να ξεκινήσει η συγκομιδή για ίνα)

Σεπτέμβρης-Οκτώβριος 10-30 μέρες παραμονή στο χωράφι για να επιτευχθεί και η διαδικασία διαβροχής μάζεμα από τα χωράφια έπειτα από τον απαιτούμενη διαδικασία φυσικής διαβροχής

Οκτώβριος-Δεκέμβριος | επεξεργασία για να γίνουν τα υφάσματα (ίσως όχι όλα βάψιμο ειδικά τεχνικές όπως εκτύπωση κτλπ)

Δεκέμβριος-Γενάρης | Residencies όπου δημιουργούνται σχέδια/πατρόν αντικειμένων και ενδυμάτων για πωλητήρια μουσείων ανά την Ελλάδα

Γενάρης-Φεβρουάριος | preorder από τα μουσεία έτσι ώστε να μην παραχθούν παραπάνω αντικείμενα από ότι χρειάζονται

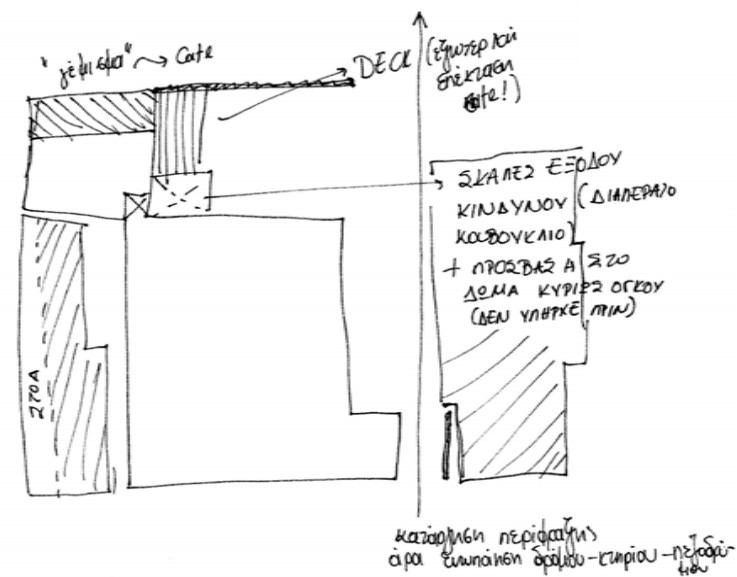
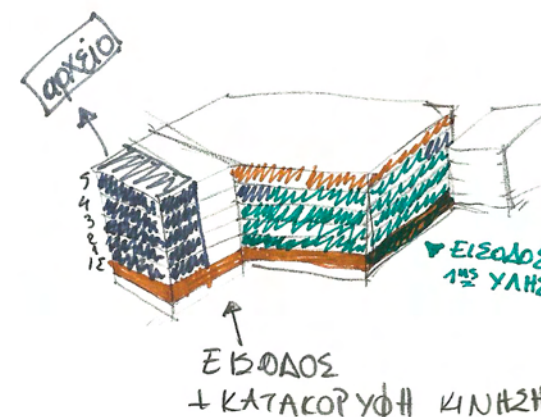
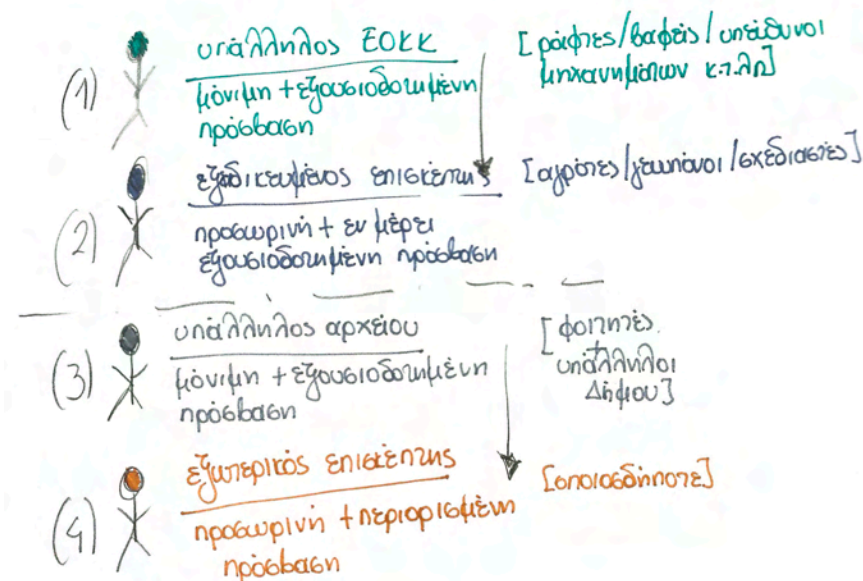
Φεβρουάριος-Μάρτιο | βάζονται/κόβονται ράβονται 2 τελικά αντικείμενα και

Απρίλιος|συσκευάζονται και αποστέλλονται για την πώληση κατά την τουριστική σεζόν

Ιούνιος-Ιούλιος | πρακτικές με συνεργασία φοιτητών για δημιουργία γεωργικού αρχείου

Καλοκαίρι | ο χώρος παραμένει επισκέψιμος, αλλά επειδή πιθανώς δεν θα δουλεύουν όλα τα τμήματα(λόγω αναμονής του νέου θερισμού), λόγω των καλλιεργειών σε μεγάλη εγγύτητα με την πόλη, το κτήριο θα μπορούσε να παρέχει επίσκεψη στη διαδικασία καλλιέργειας

2 σ.σ. Όσον αφορά το προτεινόμενο πρόγραμμα εντός χρόνου, οι περίοδοι είναι προσεγγιστικοί μιας και πάλι ξεφεύγουν από το πεδίο της αρχιτεκτονικής. Σε αυτή την περίπτωση όμως βασική επιρροή στην περιγραφή χρόνων υπήρξε το βίντεο στο οποίο η γαλλίδα σχεδιάστρια Justine Leconte καταγράφει το παρασκήνιο δημιουργίας της νέας της σειράς ρούχων και την συνεργασία και τον χρόνο που απαιτούν οι εταιρείες δημιουργίας των υφασμάτων, των πατρόν και των τελικών ενδυμάτων. Justine Leconte official, "Development and pattern phase - episode 2 | #ProjectRacine | Justine Leconte", 21-10-2018 https://www.youtube.com/watch?v=q3_RTfBHcwA

καταλληλή περίφραξη από ευκαμίνη δαμάσκηνου-επιρροή

κλίριο ή αναγνώσιμο όσων πόλη!

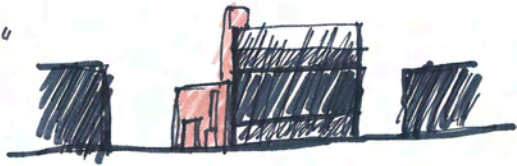
1) Η κλίριος ευνοείται στη Ζώνη (στο οικοδομικό όριο)

το κάνει να κινείται και να ενσωματώνεται με τις διατάξεις βουφείς πολυκατοικίες

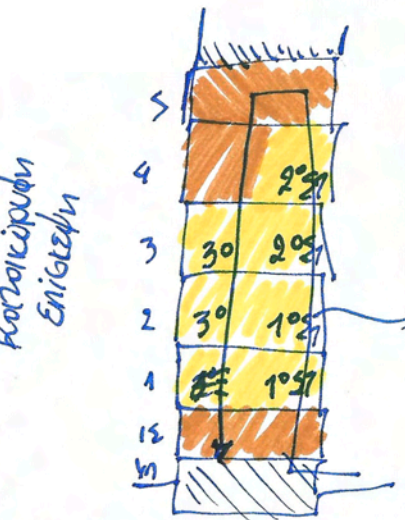
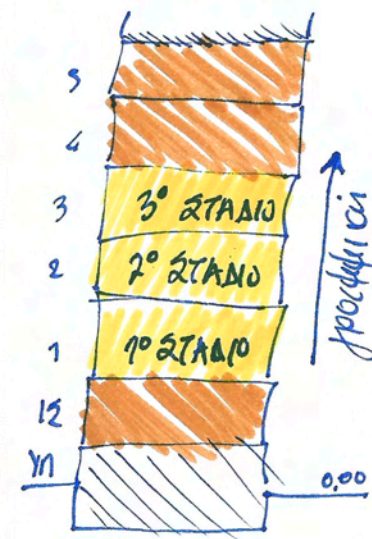
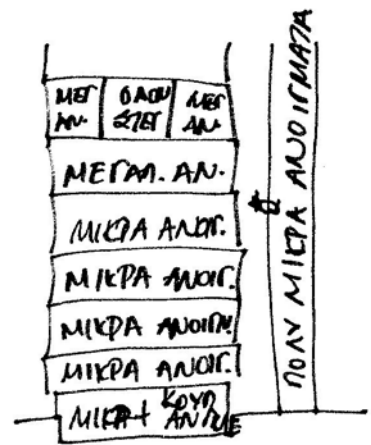
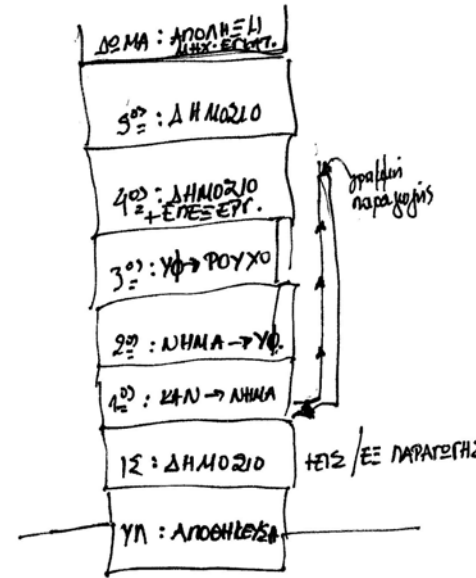
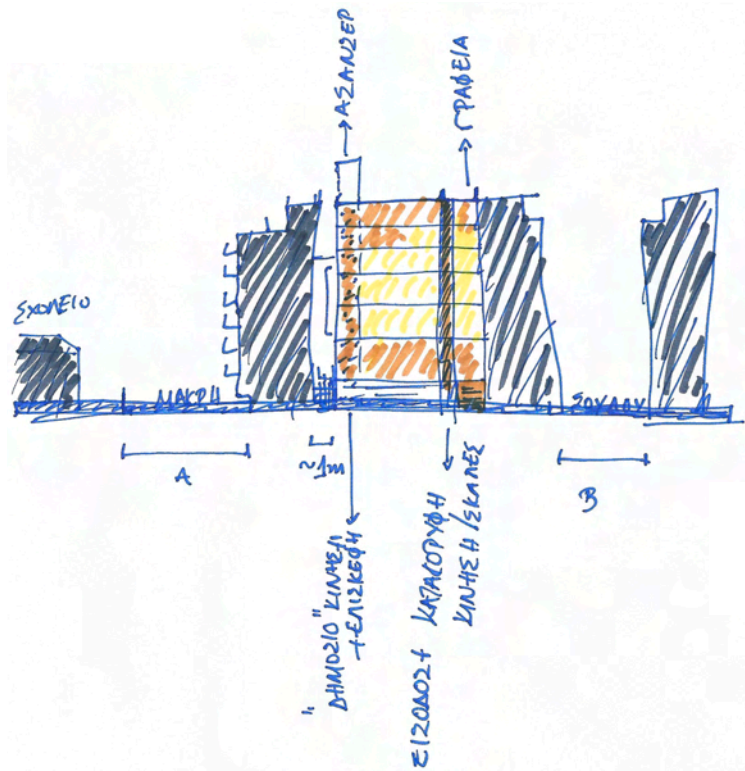
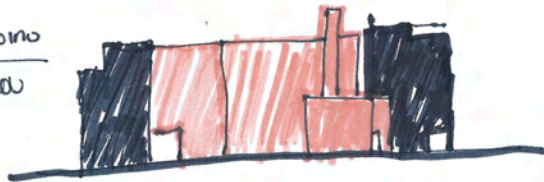
2) Μακρή ο μικρός "παράκλιτος" όγκος της επιβατικής διόδου, μικρός όγκος εκτός εδαφικά με τα υπόλοιπα κτίρια.

Χάνεται σαν ένα μικρό ξεχωριστό κτίριο που δεν έχει σχέση με το υπόλοιπο

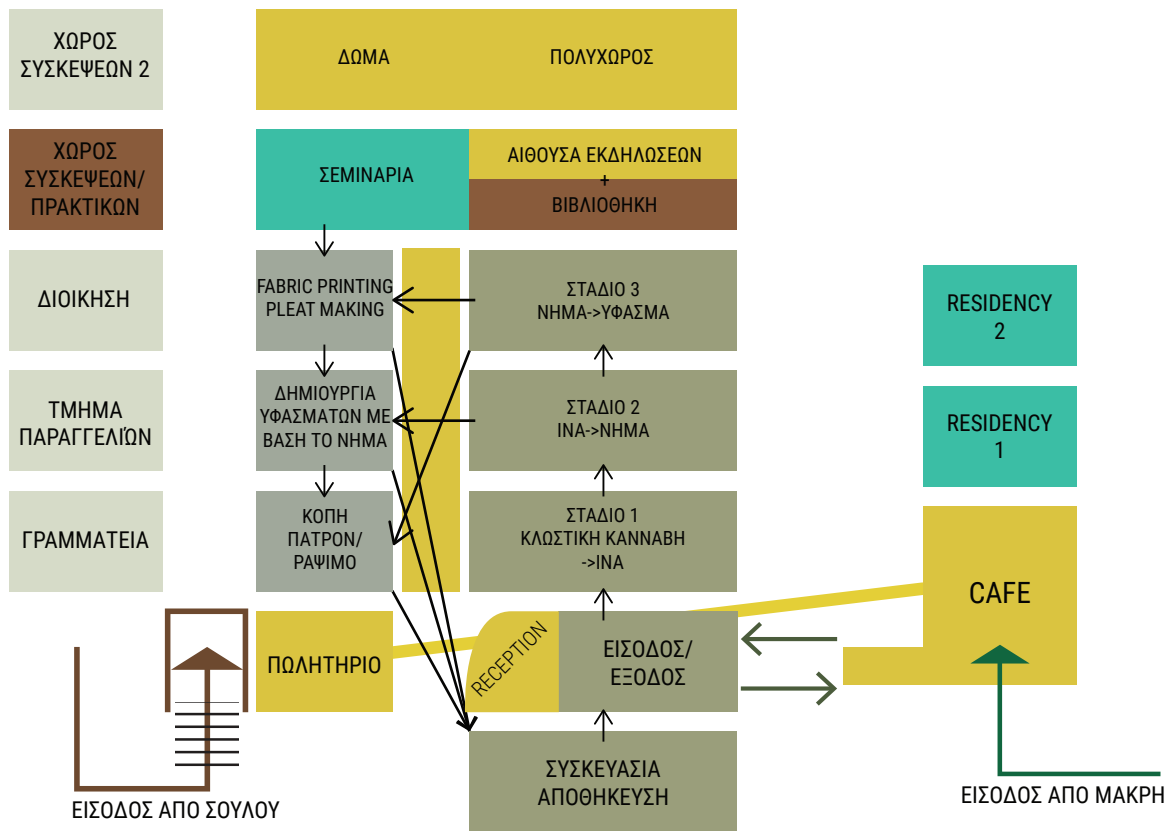

3) Πορτιάν αντίληψη συνολικό όγκο + σχέσεων κτίριου με γύρω κτίρια

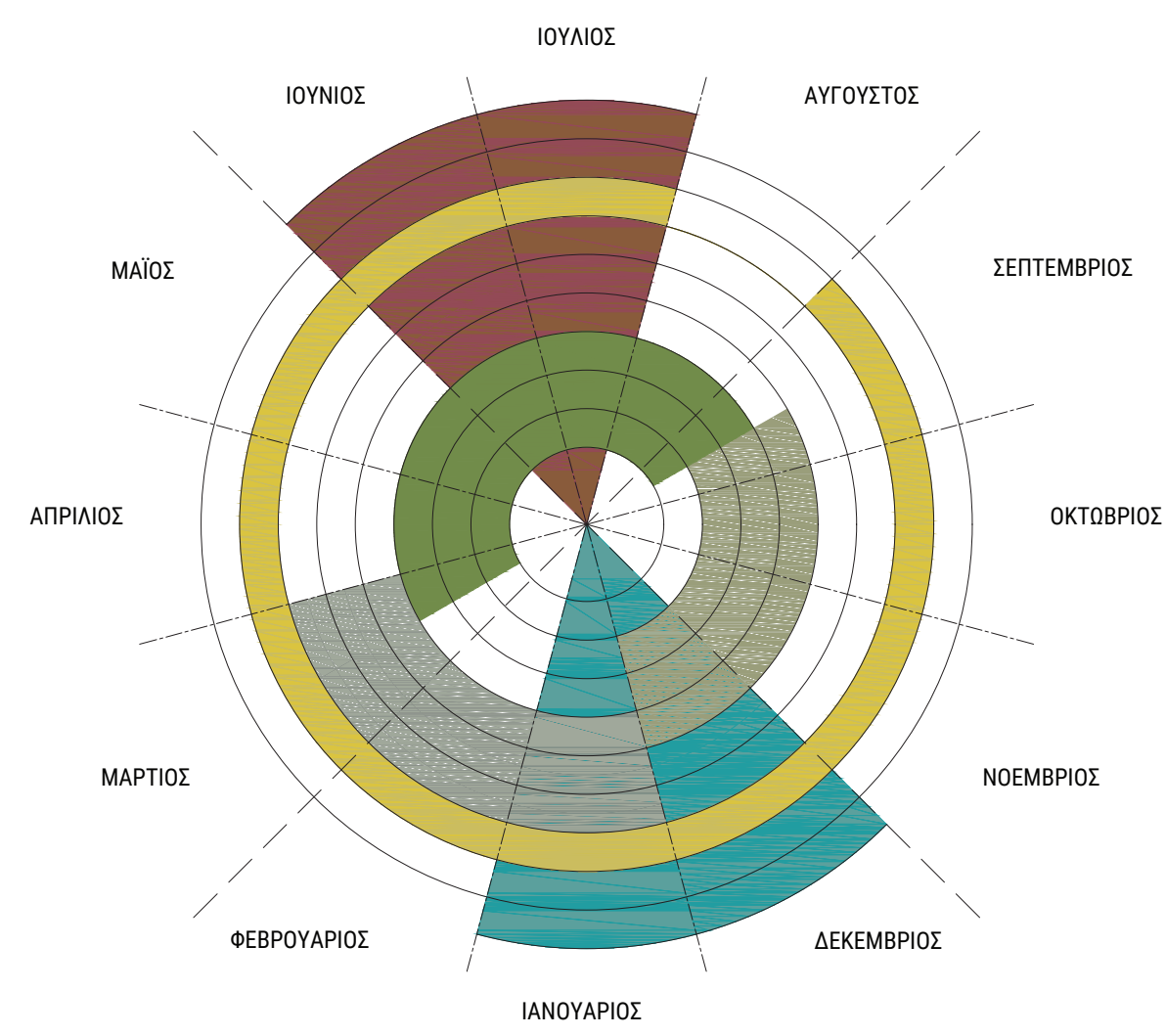
+ σκλήρυνση του όγκου προς την ανόληψη του ασάνερ

ΠΑΡΑΓΟΓΗ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡ.
 ΒΟΛΕΪΤΙΛΕΣ ΧΡ.

- ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ
- ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ
- ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ RESIDENCY ΚΑΙ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ
- ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ
- ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ
- ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ

- εργαζόμενοι ΕΟΚΚ
μόνιμη εξειδικευμένη πρόσβαση
- εξειδικευμένοι επισκέπτες
σχεδιαστές
προσωρινή εξειδικευμένη πρόσβαση
- εξειδικευμένοι επισκέπτες
φοιτητές Τμημάτων Πανεπιστημίου Αργινίου
προσωρινή πρόσβαση
- εξωτερικοί επισκέπτες
προσωρινή πρόσβαση

*ΕΟΚΚ = Εθνικός Οργανισμός Κλωστικής Κάνναβης, μέχρι την παρούσα στιγμή δεν υπάρχει

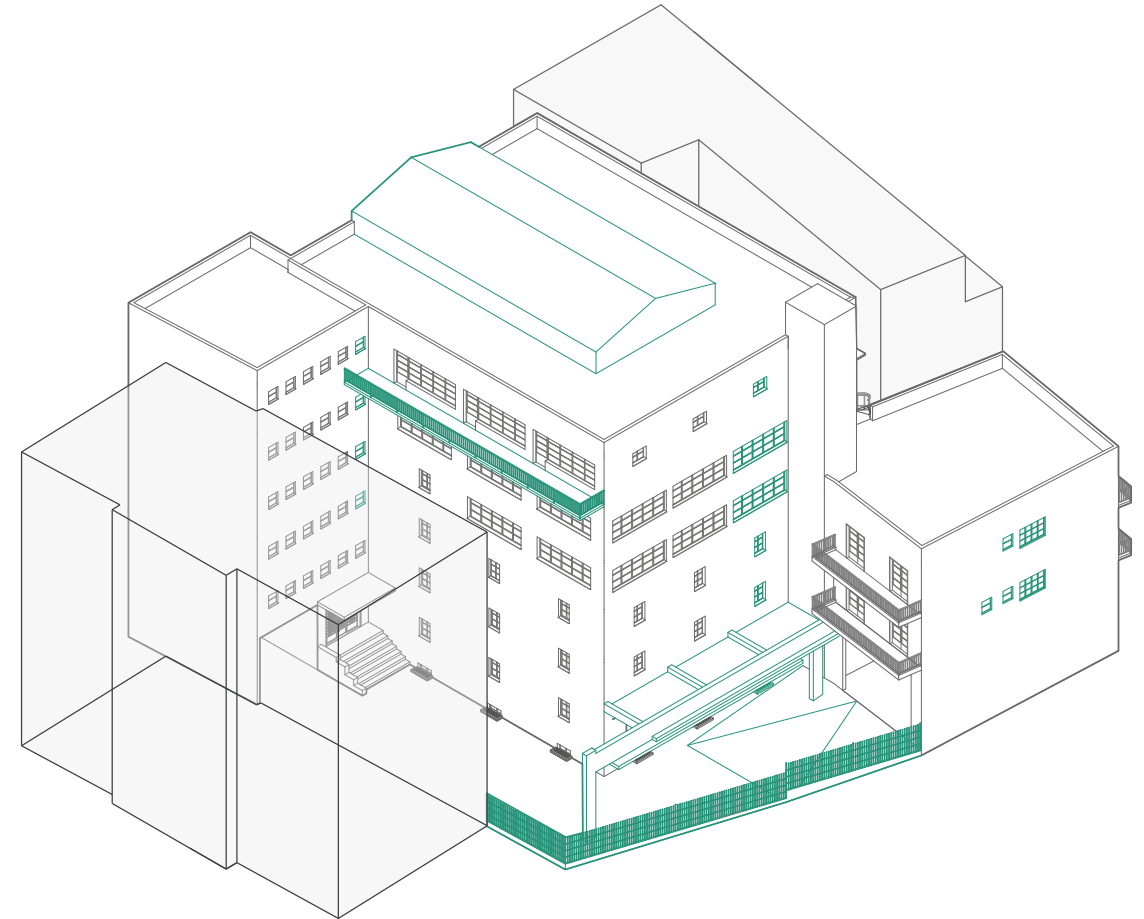
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΦΑΙΡΕΣΕΙΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ:

- Η δίριχτη στρατσαριστή λαμαρίνα του δώματος, αποκαλύπτοντας εκ νέου, την οδοντωτή οροφή.
- Το μπαλκόνι του Ε' Ορόφου, το οποίο επανεμφανίζεται και εντάσσεται στην προσθήκη της νέας όψης, με χρήση νέων υλικών.
- Το παλιό στέγαστρο της ζώνης φορτοεκφόρτωσης, με τις κολώνες και τα ανεστραμμένα δοκάρια, αφαιρείται, αφήνοντας ελεύθερο τον υπαίθριο χώρο του οικοπέδου επί της οδού Ποιητών.
- Μέρος της ζώνης φορτοεκφόρτωσης (λόγω της ανάγκης χώρου για τις εξωτερικές σκάλες εξόδου κινδύνου που θα σημειωθούν παρακάτω)
- Η ράμπα εξόδου φορτηγού, από τον περιβάλλοντα χώρο προς την έξοδο της οδού Μακρή.
- Η περίφραξη του οικοπέδου προς την οδό Ποιητών δημιουργώντας πια άμεση επικοινωνία με την οδό Σούλου μέσω του οικοπέδου. Ο εκ νέου διαμορφωμένος υπαίθριος χώρος ανοίγεται στην πόλη και δημιουργεί ένα είδος πλατείας-κοινόχρηστου χώρου και ακυρώνει τα σαφή όρια μεταξύ πεζοδρόμου και υπαίθριου χώρου.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ:

- Τα παράθυρα επί της τυφλής όψης, λόγω της προσθήκης του ανελκυστήρα.
- Τμήμα πλάκας, από τον Α' έως και τον Δ' όροφο,* μπροστά από το κατακόρυφο χαρακτηριστικό κυρτό παράθυρο.
- Το μεγαλύτερο μέρος των εσωτερικών χωρισμάτων (στα σχέδια με σκούρα απόχρωση σημειώνονται τα στοιχεία που διατηρούνται, ενώ με ανοιχτή οι προσθήκες).

*βλ. Τομή ΑΑ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ

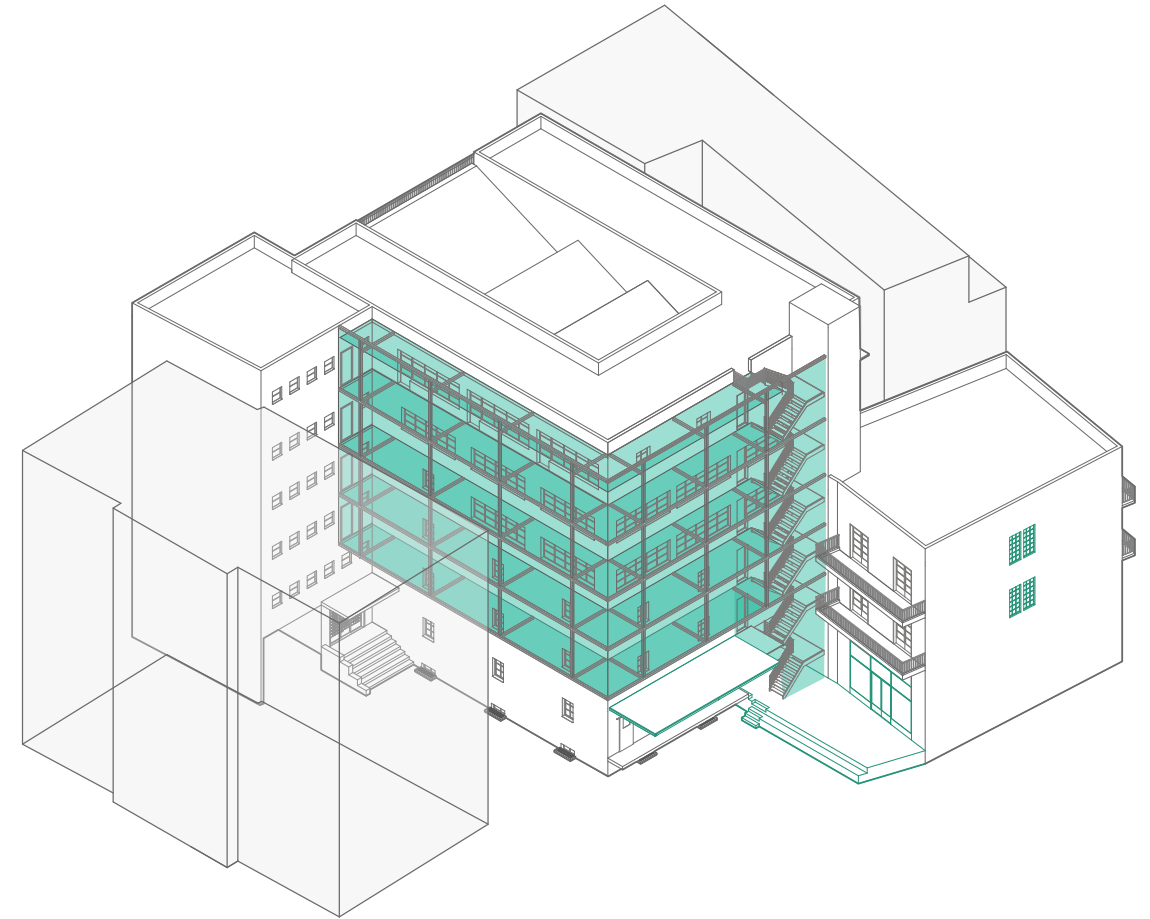
ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ:

- Τα τέσσερα επίπεδα μεταλλικών εξωστών με τις απαραίτητες μετατροπές ανοιγμάτων για πρόσβαση (από παράθυρο σε πόρτα, ή δημιουργία εκ νέου)
- Οι μεταλλικές σκάλες εξόδου κινδύνου που συνδέουν το ισόγειο με το δώμα και τους εξώστες
- Η νέα εξωτερική όψη με επένδυση μεταλλικής κουρτίνας
- Το νέο μεταλλικό στέγαστρο κάλυψης της ζώνης φορτοεκφόρτωσης
- Το κλείσιμο του χώρου εξόδου του φορτηγού και η μετατροπή του σε χώρο cafe
- Η τοποθέτηση deck που εξομαλύνει τις διαφορές των σταθμών, μεταξύ δρόμου και οικοπέδου.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ:

- Ο 2ος ανελκυστήρας*
- Η εσωτερική ράμπα που συνδέει τον μικρό όγκο με τον κύριο, διευκολύνοντας την προσβασιμότητα, μέσω της οδού Μακρή και του cafe.*

* βλ. Τομή BB

ΥΛΙΚΟ ΠΛΗΡΩΣΗΣ ΝΕΩΝ ΧΩΡΙΣΜΑΤΩΝ / HEMPCRETE

Το Hemcrete, είναι ένα εύπλαστο χυτό υλικό με χρήση καλουπιών, όπως το μπετόν. Είναι carbon negative και η ζεστή του απόχρωση δένει με τα υπάρχοντα χρώματα του κτηρίου, προσδίδοντας ωστόσο μια πιο έντονη υλικότητα. Πρόκειται για διαπνέον υλικό και αποτελεί ιδανική πρόταση για βιομηχανικούς χώρους και χώρους επανάχρησης, ενώ ουσιαστικά αποτελεί απόβλητο της κλωστοϋφαντουργικής επεξεργασίας. Η τελική επίστρωση αποτελείται από σοβά ασβέστη με στοιχεία κλωστικής κάνναβης. Η επέκταση της χρήσης υλικών από κλωστική κάνναβη εμφανίζεται στο Δ' όροφο. Αυτή τη φορά δεν χρησιμοποιείται μόνο hemcrete στους τοίχους, αλλά ταυτόχρονα χρησιμοποιούνται πανιά σκίασης για το δυτικό φως που μπαίνει μέσω της οδοντωτής οροφής. Έτσι αξιοποιούν άλλη μια χρήση του ίδιου του υλικού παραγωγής, όπου αυτή τη φορά δεν γίνεται ένδυμα, αλλά πρακτικό μέσω σκίασης. Τέλος, εντός της αίθουσας εκδηλώσεων στον ίδιο όροφο, πέρα των κρεμασμένων πανιών, τοποθετούνται τριγωνικά πάνελ(σε μια υπενθύμιση των χαρακτηριστικών κλιμαίων της περιοχής που χρησιμοποιούν συχνά χρησιμοποιούν τριγωνισμούς στα μοτίβα τους) τα οποία λειτουργούν μέσω των ιδιοτήτων της κλωστικής κάνναβης, ηχοαπορροφητικά. Αυτή είναι μια συχνή χρήση και εφαρμογή της σαν υλικό, στη συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσαν να δημιουργηθούν από την ανακύκλωση των ινών που πολλές φορές «χάνονται» στον αέρα η στα μηχανήματα, κατά τη διαδικασία παραγωγής.

ΟΨΗ / ΜΕΤΑΛΛΙΚΗ ΚΟΥΡΤΙΝΑ

Το κτήριο και οι εξωτερικές του όψεις ντύνονται και κρύβονται πίσω από το μεταλλικό ύφασμα. Ταυτόχρονα, αυτή η επέκταση ή προεξοχή του κτηρίου προς τα έξω, του δίνει μια νέα κορυφογραμμή και σχέση με το σημείο που ο αστικός ιστός συγκρούεται με τον ουρανό. Επίσης, δημιουργεί μια νέα σχέση για τον περιπατητή που το προσεγγίζει από την οδό Ποιητών.

Η νέα εξωτερική προσθήκη, σεβόμενη τον κενό χώρο μεταξύ επ-ένδυσης και σώματος κελύφους¹, αφήνει μία απόσταση από το κτήριο παρέχοντας την αναγκαία στέγαση για χρήσεις, όπως οι σκάλες εξόδου κινδύνου, ενώ ταυτόχρονα παρέχει σκίαση, αερισμό και έναν χώρο διαλείμματος και αποφόρτισης από τον απαιτούμενο κλειστό και αυστηρά ελεγχόμενο, ως προς τις συνθήκες υγρασίας και φωτισμού χώρο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας.

Το νέο υλικό επένδυσης στηρίζεται σε οριζόντια μεταλλικά δοκάρια, που αγκυρώνονται πάνω στο υφιστάμενο φέροντα οργανισμό μέσω εγκάρσιων δοκαριών. Ταυτόχρονα, η μεταλλική κουρτίνα αποτελεί ένα υλικό που πλέκεται σε μηχανές με τον ίδιο τρόπο όπως και το ύφασμα και αναφέρεται στη δεύτερη βασική τεχνική δημιουργίας υφασμάτων. Η χρωματική επίστρωση που επιλέγεται, μαζί με το χρώμα στις σκάλες, έρχεται να υπενθυμίσει το χρωματισμό όλων των εγκαταλελειμμένων εξοπλισμών και απολήξεων (εξαερισμοί κλπ) που βρίσκονταν στο κτήριο.

Το μεταλλικό ύφασμα στην όψη της προσθήκης και οι σκάλες εξόδου κινδύνου, αξιοποιούν τις εντελώς επίπεδες υπάρχουσες όψεις(χωρίς προεξοχές οι υποχωρήσεις) σαν ένα καμβά στον οποίο με την κίνηση του ηλίου εγγράφεται ο χρόνος μέσω των σκιών που δημιουργούνται.

¹ σ.σ. Για πολλούς Ιάπωνες σχεδιαστές ρούχων, όπως ο πρωτοπόρος Yoji Yamamoto, ο χώρος μεταξύ του ενδύματος και του σώματος (ma) αποτελεί την πιο σημαντική διάσταση του σχεδιασμού.

ΓΥΑΛΙ

Η απαίτηση για μεγαλύτερη διαφάνεια στις διαδικασίες κατασκευής των ενδυμάτων μεταφράζεται στην πρόταση διττά. Από τη μία, το πρόγραμμα είναι ανοιχτό τόσο ως προς το εκπαιδευτικό κομμάτι όσο και προς το κομμάτι της δυνατότητας επίσκεψης. Από την άλλη, όσο αφορά την χωρική και δομική υπόσταση, το όρια μεταξύ του βασικού χώρου κίνησης-πρόσβασης του επισκέπτη και των χώρων έρευνας δεν αποκλείουν εντελώς το βλέμμα να εισχωρήσει στον χώρο. Σε κομβικά σημεία, είτε της διαδικασίας επεξεργασίας της πρώτης ύλης, είτε της τελικής κατασκευής το υλικό πλήρωσης που επιλέγεται αντί του hemcrete, είναι το γυαλί. Οι βασικοί χώροι κίνησης λειτουργούν ως ένας προθάλαμος της επίσκεψης εντός της διαδικασίας. Οι ίδιοι οι επισκέπτες με την κίνησή τους λειτουργούν και σαν μια ενδιαφέρουσα εσωτερική θέα για τους εργαζομένους, μια αίσθηση σαν να εργάζονταν σε κάποιο χώρο σε επαφή με δημόσιο δρόμο ή σε κάποια στοά. Το γυαλί επίσης, λειτουργεί και σαν μια έννοια της προθήκης, όπου καθράρονται συγκεκριμένες λειτουργίες(βλ. κόψιμο πατρόν στον Α όροφο, βαφή μέσω εκτύπωσης στον Γ' κ.ο.κ.). Το χυτό γυαλί, που πολλές φορές επιλέγεται σε κοίλα ή κυρτά ελεύθερα σχήματα, που σχεδόν παραβιάζουν τον κάνναβο του φέροντα οργανισμού, είναι μια ευθεία αναφορά στην τυφλή πια όψη με το κατακόρυφο παράθυρο, ορατό πλέον μόνο από το εσωτερικό.

ΑΝΟΙΓΜΑ ΠΛΑΚΑΣ

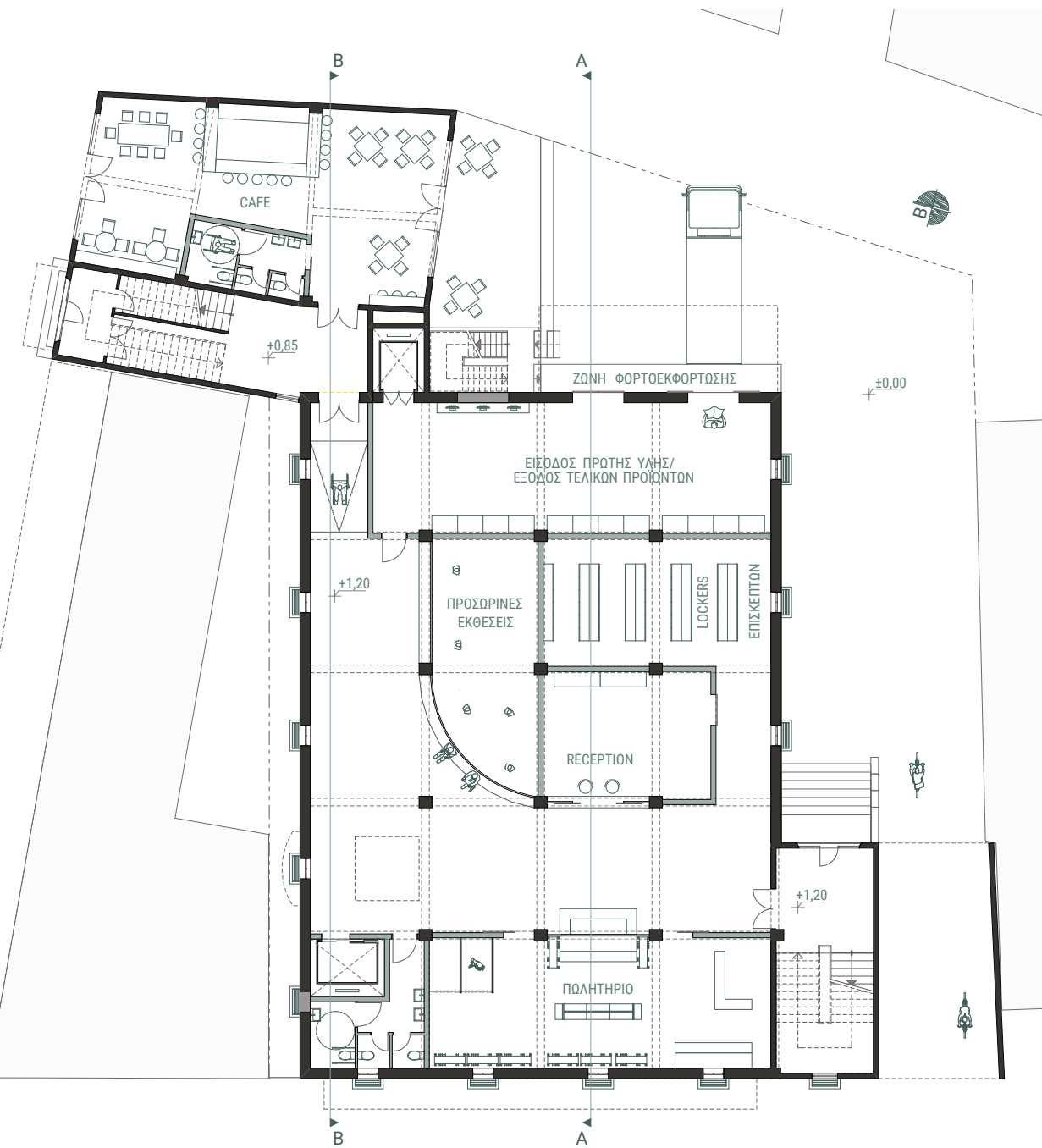
Η παλιά, κατακόρυφη τρύπα των εξαερισμών του εξοπλισμού, επέτρεπε, την μόνη (μετά την εγκατάλειψη της χρήσης του κτηρίου) θέαση, από το ένα επίπεδο στο από κάτω. Έτσι αφαιρώντας τον, άχρηστο πλέον, εξοπλισμό, η τρύπα αυτή επανεμφανίζεται εσκεμμένα πια μέσα στο κτήριο. Από αυτό το σημείο θέασης -το παρατηρητήριο- μπορεί κανείς να καθίσει όπως σε εξώστη θεάτρου και να παρατηρεί την κίνηση των υλικών κατά το οριζόντιο στάδιο επεξεργασίας, τους ανθρώπους που επισκέπτονται τους υπόλοιπους ορόφους, τα μουρμουρητά που ξεφεύγουν κατακόρυφα στο κτήριο και υπενθυμίζουν ότι ξανά-κατοικείται.

Μετά το πέρασμα της μέρας, ο ήλιος μεταφέρεται από τις σκιές στις εξωτερικές όψεις (ανατολική-νότια), στη δυτική πλευρά με την οδοντωτή οροφή, όπου το υαλότουβλο δημιουργεί σκιές στο δάπεδο του Δ' ορόφου. Μέσω της διάνοιξης των δαπέδων κατακόρυφα στους 4 ορόφους (Α'-Δ') το φως εισχωρεί και στους υπόλοιπους ορόφους, τραβώντας το βλέμμα του επισκέπτη, που κινείται κάτω από αυτή, προς τα πάνω και αποκαλύπτοντας τον κτηριακό όγκο στο σύνολο του ύψους του.

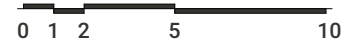
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΗΜΙΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Οι προσθήκες στο εξωτερικό, οι εξώστες με το μεταλλικό ύφασμα που τους καλύπτει, ακόμη και οι σκάλες εξόδου κινδύνου είναι απολύτως οπτικά διαπερατές, ώστε να μπορούν πάντα να διακρίνονται εξωτερικά τα χαρακτηριστικά κουφώματα του κτηρίου, τα οποία εσωτερικά, στο μεγαλύτερο κομμάτι της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, είναι κρυμμένα.

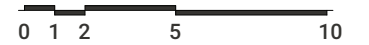
Ωστόσο, το ενδιαφέρον είναι πως, τόσο αυτός που κινείται στο επίπεδο του δρόμου και κοιτάζει προς τα πάνω όσο και αυτός που κινείται στο επίπεδο των εξωστών, έχουν συνεχώς εναλλαγές θέασης. Είτε αυτό αφορά την ώρα της μέρας και τον τρόπο που φωτίζεται, ή ανάλογα σκιάζεται το κτήριο σε σχέση με την κατασκευή, είτε σε σχέση με την κίνηση και την αντίληψη, όπου άλλες φορές η πλέξη/ύφανση είναι ευδιάκριτη και άλλες είναι σαν να μην υπάρχει. Έτσι, δημιουργείται μια πιο σκηνογραφική ποιότητα κίνησης και θέασης για τους εντός και εκτός, όπως συμβαίνει με τα όρια μεταξύ του χώρου αναμονής και των χώρων παραγωγής. Ταυτόχρονα, στο σημείο που δημιουργείται η τρύπα μπροστά από το κατακόρυφο παράθυρο, έχουμε τη «σύγκρουση» πολλών κινήσεων και συνδέσεων σε οριζόντιο και κατακόρυφο άξονα (τόσο των υλικών όσο και των επισκεπτών).

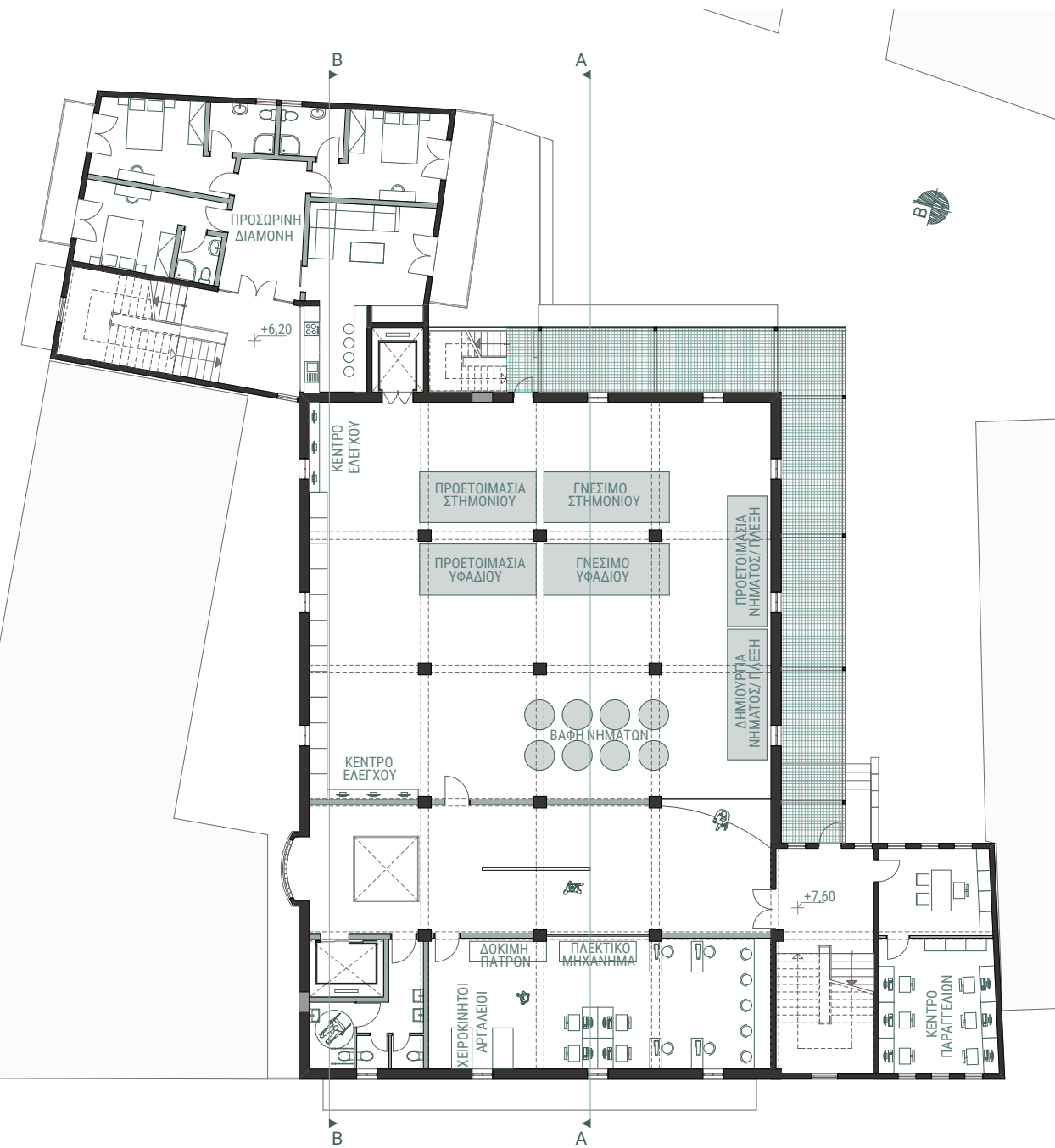

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ Α ΟΡΟΦΟΥ

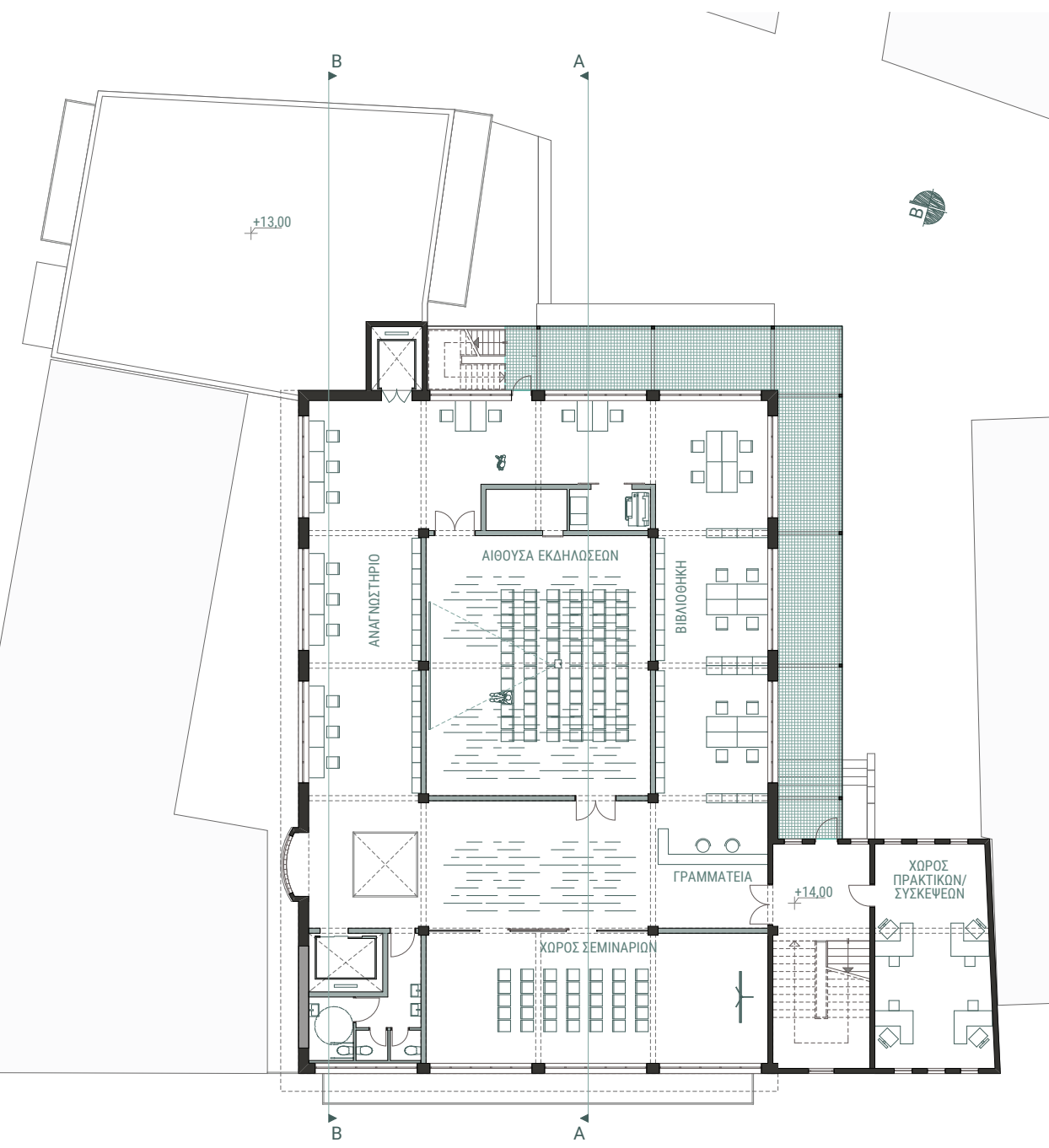
ΚΑΤΟΨΗ Β ΟΡΟΦΟΥ

0 1 2 5 10

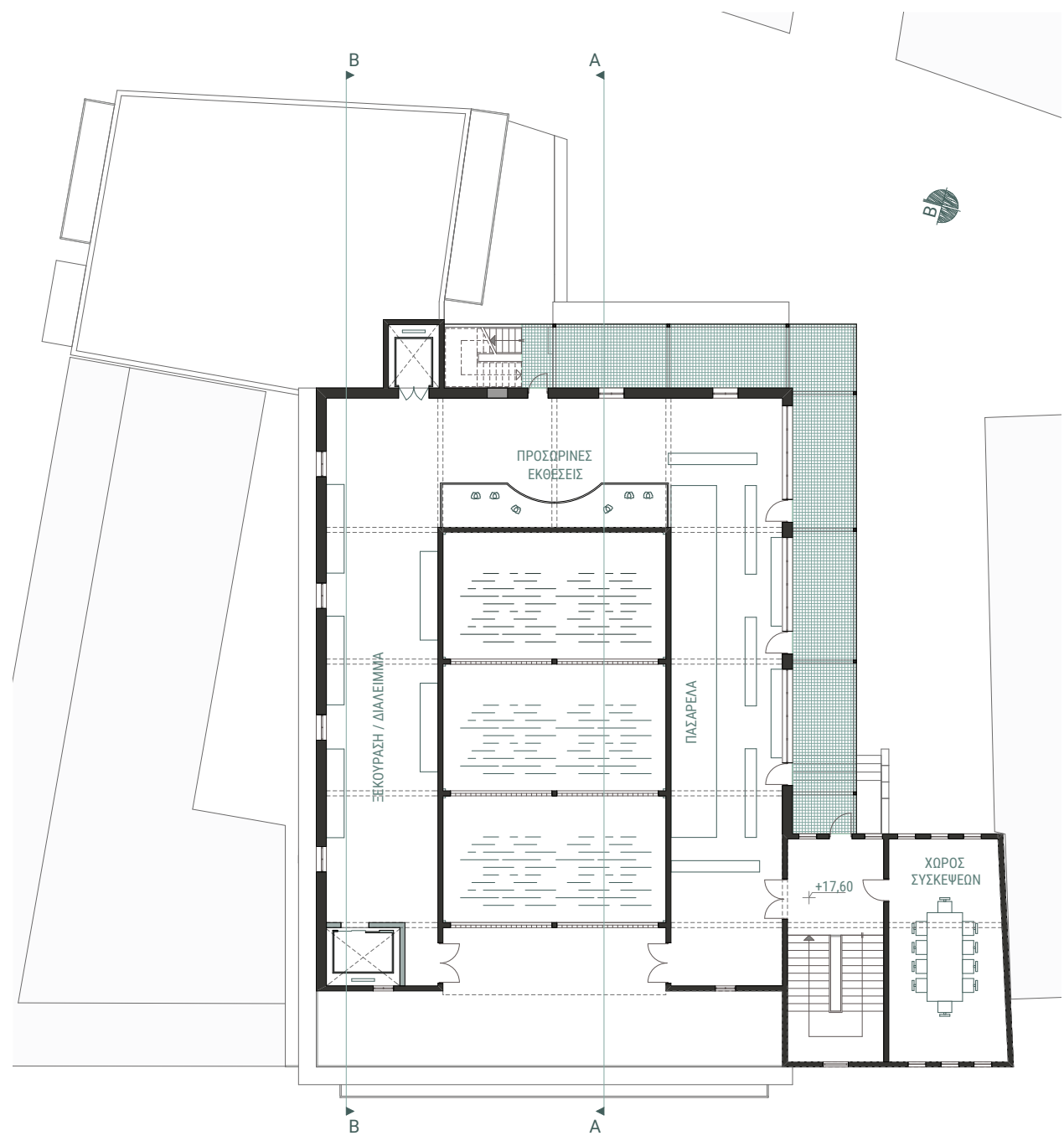
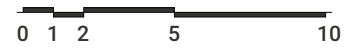

ΚΑΤΟΨΗ Γ ΟΡΟΦΟΥ

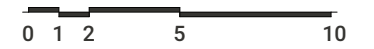
0 1 2 5 10

ΚΑΤΟΨΗ Δ ΟΡΟΦΟΥ

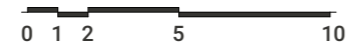

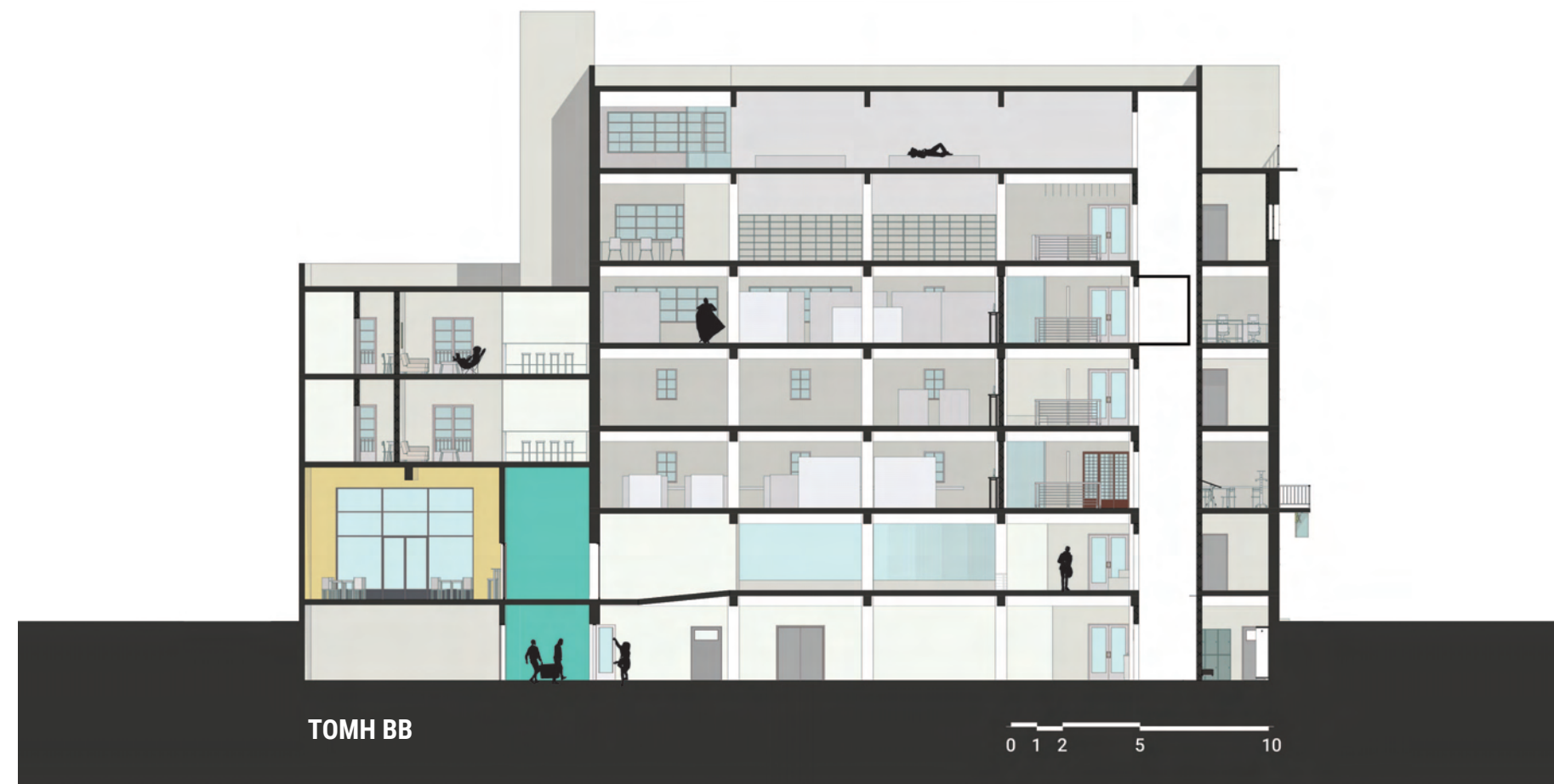
ΚΑΤΟΨΗ Ε ΟΡΟΦΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΥΠΟΓΕΙΟΥ

ΟΨΗ ΟΔ. ΣΟΥΛΟΥ

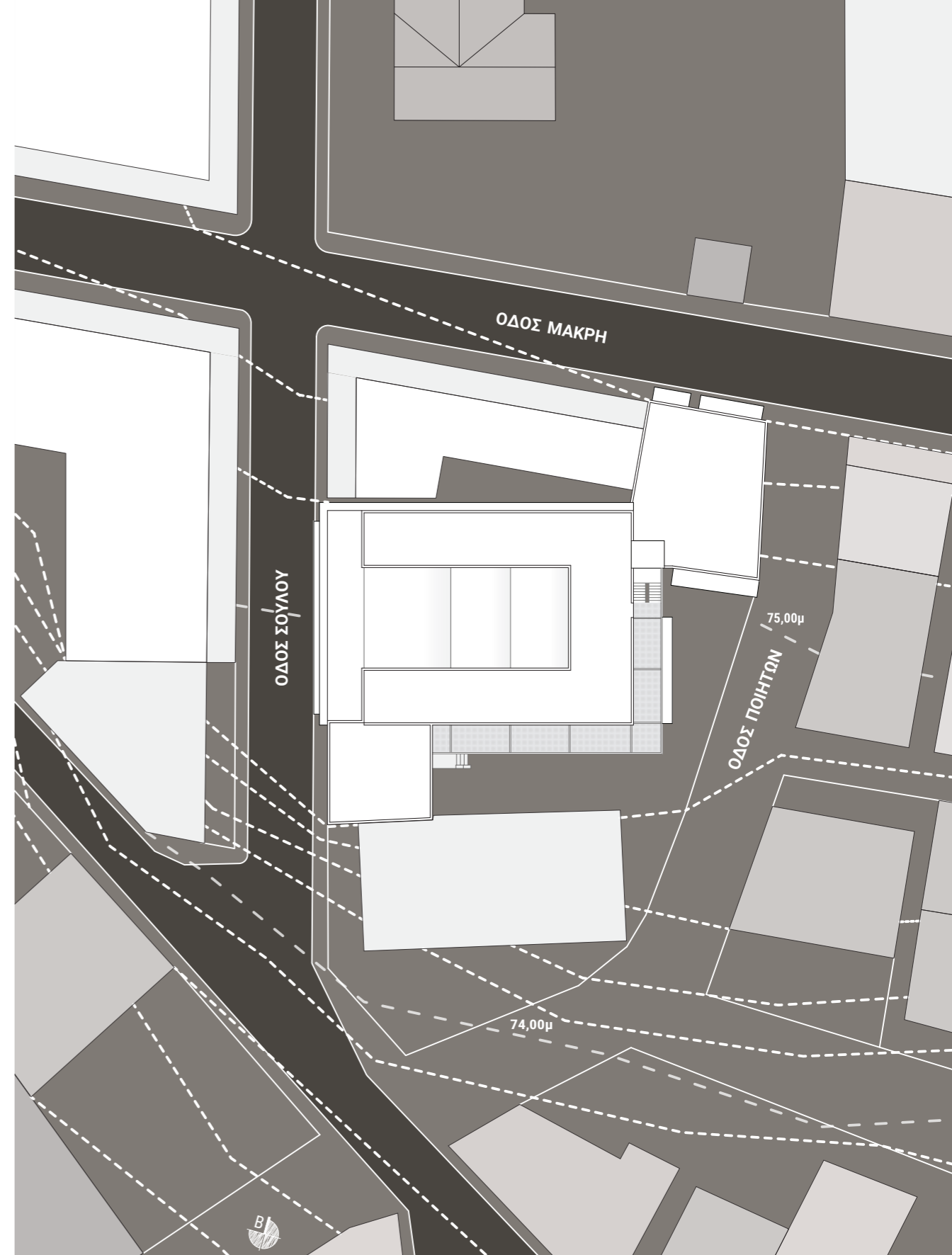
0 1 2 5 10

ΟΨΗ ΟΔ. ΜΑΚΡΗ

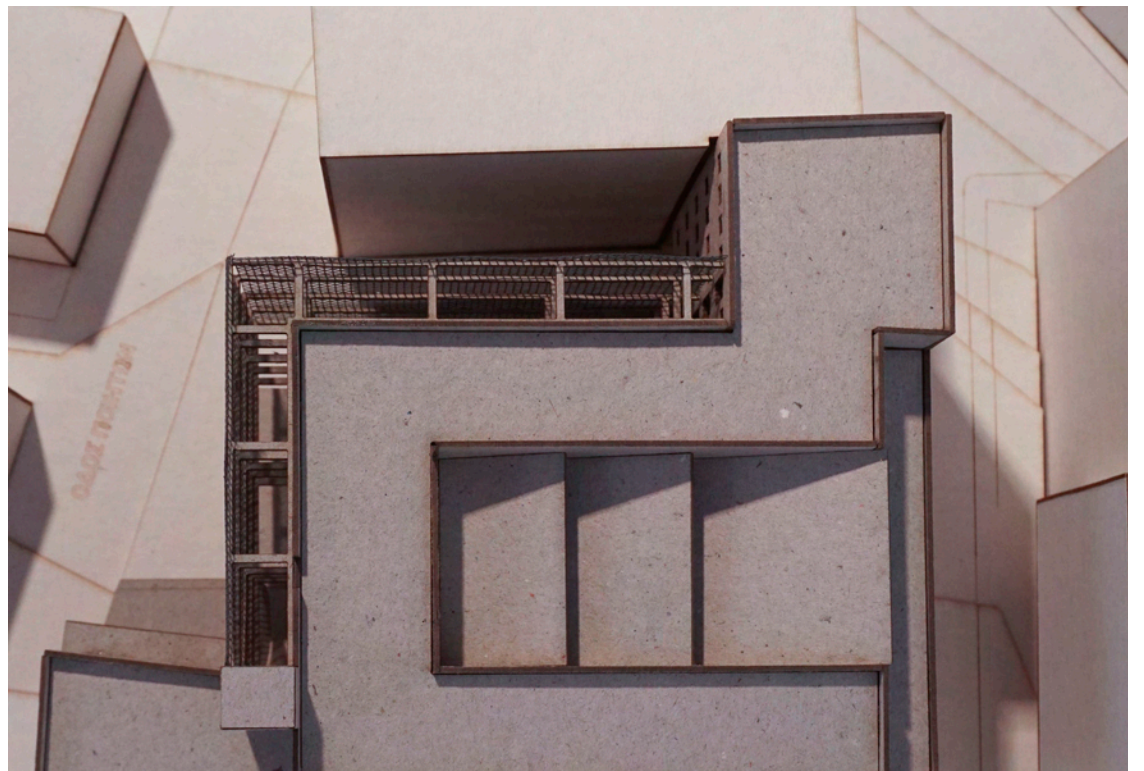
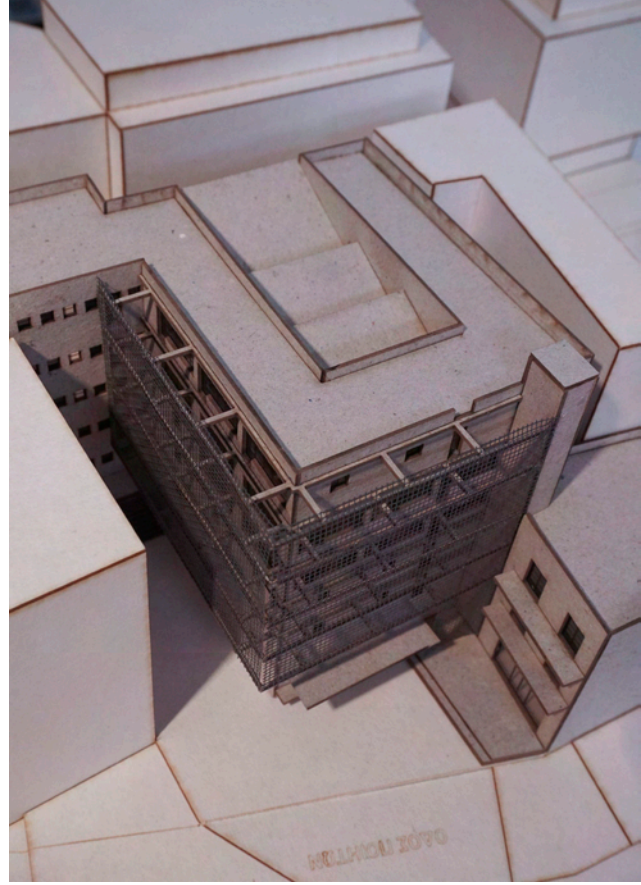
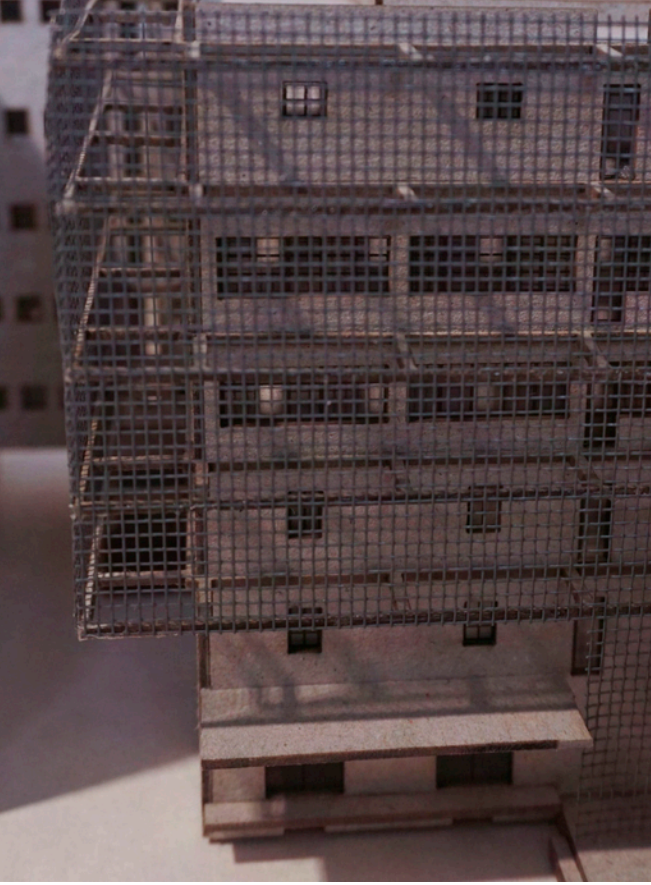
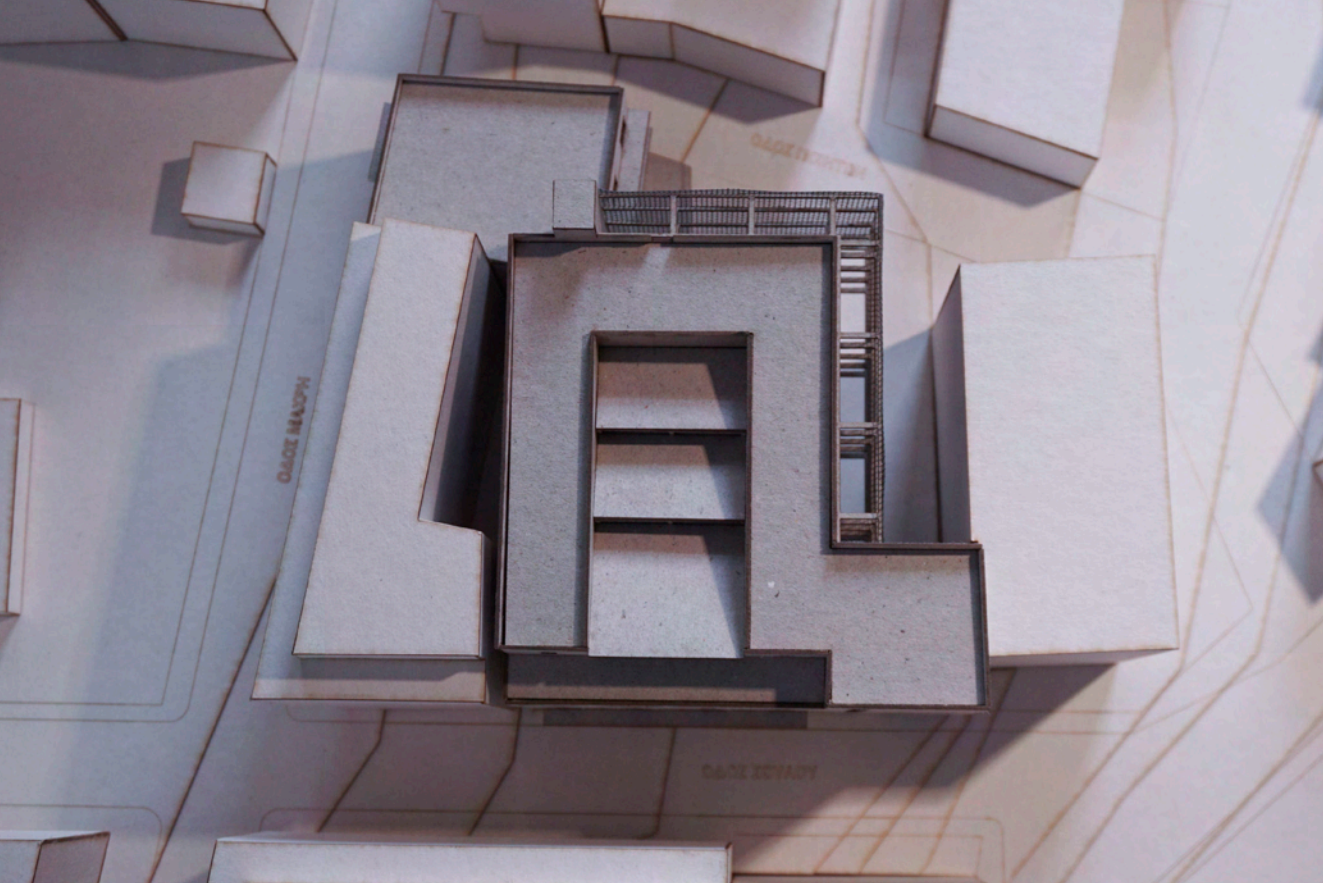
0 1 2 5 10

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η διπλωματική εργασία που προτάθηκε και αναπτύχθηκε στις σελίδες αυτού του τεύχους, προσπάθησε να αξιοποιήσει όλα τα διαφορετικά μέσα και εργαλεία που αναπτύσσει κάθε εκπαιδευόμενος στο πεδίο της αρχιτεκτονικής. Αρχικά, επιδίωξε να αναγνώσει εκ νέου την πόλη στην οποία κανείς γεννιέται, μεγαλώνει και προσαρμόζεται, φτάνοντας στο σημείο να αδυνατεί πια να την διαβάσει καθαρά. Έτσι, στρέφοντας το βλέμμα, υπό το πρίσμα μιας κάποιας κεκτημένης εκπαίδευσης, αναζήτησε σημεία και κόμβους προβληματικών και σχέσεων της πόλης ως σώμα ανθρώπων και υποκειμένων, με τα εναπομείναντα τεκμήρια-κελύφη μιας πρώην έντονης δραστηριότητας, αυτή του καπνού, που την χαρακτήρισε και προσδιόρισε όχι μόνο το περιορισμένο αστικό ιστό της πόλης του Αγρινίου αλλά και της ευρύτερης αγροτικής περιοχής. Σε δεύτερο επίπεδο, εντοπίζοντας στοιχεία και παραλληλίες μεταξύ αυτής της παρελθοντικής δραστηριότητας και μιας άλλης που δεν υπήρξε επίσημα ποτέ σε αυτό τον τόπο, αλλά δρα κάπου αλλού αφανής, με ίδιες προβληματικές στο σήμερα σε παγκόσμιο επίπεδο-αυτή που περιέχει όλα τα στάδια της βιομηχανίας του ενδύματος-επιλέχτηκαν οι πρώτες ύλες για ένα κράμα που έδωσε και τη λύση της πρότασης.

Η διερεύνηση και επιλογή του τελικού κτηρίου προς επανάχρηση, ενός φέροντα οργανισμού που στέγασε την παρελθοντική δραστηριότητα του καπνού και επιθυμεί να περικλείσει τη νέα της κλωστικής κάνναβης, τροφοδότησε ακόμη περισσότερο την έρευνα. Το κτήριο αυτό όπως αναφέρθηκε, ενός πρώην δημόσιου φορέα και οράματος για τη σχέση κράτους-ιδιωτικής βιομηχανικής δραστηριότητας-εργατικού δυναμικού, ήταν παράγωγο μιας αρχιτεκτονικής σκέψης και εκπαίδευσης μιας εποχής του μεσοπολέμου και μιας σχολής στη φάση της οικοδόμησης της γερμανικής βιομηχανίας. Μας κάνει ωστόσο να σκεφτούμε τη δεκαετία στην οποία πρωτολειτούργησε. Η δεκαετία του 60 εποχή της πρωτοπορίας ως προς τη σκέψη, την αρχιτεκτονική κτλπ, η εποχή που άνηθε και ορθοπόδησε ολόκληρη η οικονομία όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και πολλών κρατών, η δεκαετία που άρχισε να φαντασιώνεται τον 21ο αιώνα και το πώς θα εξελισσόταν μέχρι τότε αυτή η συνεχής τεχνολογική αναβάθμιση. Βρισκόμαστε και ζούμε πλέον την εποχή που οραματίστηκαν τότε, μιας και είμαστε στο κατώφλι της τρίτης δεκαετίας του 21ου αιώνα.

Η φαινομενική άρνηση του σχεδιασμού ίσως αναδεικνύεται σε έναν ρόλο, εν τέλει, μιας κάποιας μελλοντικής αρχιτεκτονικής η οποία να μην είναι, η κατ' αποκλειστικότητα, αποτύπωση σε χώρο ή χωρική εναπόθεση, αλλά ο προγραμματισμός και η διευθέτηση ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες ύπαρξης και συνύπαρξης νέων υβριδικών προγραμμάτων και καταστάσεων που θα έχουν την ικανότητα να εξελιχθούν και να αναπαραχθούν με μια πιο βιώσιμη και οργανική σχέση. Εξάλλου, συνεχώς αναφερόμαστε στην πόλη ως ιστό. Ο ανθρώπινος ιστός έχει την ικανότητα να αναπαράγεται να αναδιπλασιάζεται και ακόμη και σε περιπτώσεις κακοθειών να μπορούμε πια να παρέμβουμε προς μείωση και αφαίρεσή τους (βιομηχανία και επιπτώσεις το περιβάλλον και στους ανθρώπους).

Ίσως όλα τα παραπάνω, ως μια πορεία συνεχούς προσπάθειας προσάρτησης πολλαπλών διαστάσεων, μιας πρόθεσης για ένα πρόγραμμα, από μια πρώην κάτοικο μιας πόλης που γυρνάει κοιτώντας κατάματα και προσπαθώντας να βρει κάτι που να αγκυρώνεται στο παρελθόν και ταυτόχρονα να μπορεί να συμφιλιωθεί με αυτό και να δημιουργήσει με βάση αυτό νέες πραγματικότητες, να φαίνεται κάποιες στιγμές ασυνεχής και ασυνεπής, αλλά στα λόγια των Flores y Prats:

«Αλλά, υπάρχει ένα στοιχείου περισπασμού σε κάθε βήμα ενός project, μιας ασυνεπής σκέψης, που δύναται αλμάτων σε απροσδόκητες κατευθύνσεις, ενσωματώνοντας τις διαφορετικές οπτικές που απαρτίζουν μια μοναδική πραγματικότητα».

Όλα τα παραπάνω, αυτή η συνεχής εναπόθεση στην προσπάθεια δημιουργίας μιας μοναδικής πραγματικότητας μπορούν να προταθούν και σαν μέθοδος εργασίας μιας αρχιτεκτονικής που δεν επιβάλλεται από μια μονόπλευρη και μοναδιαία πηγή. Αντίθετα αφουγκράζεται και ενσωματώνει όλα τα στοιχεία που περιβάλλονται γύρω της, έχοντας αποκτήσει τα κατάλληλα εργαλεία για να τα συλλέξει και να τα αξιοποιήσει.

Έτσι και αλλιώς, η αρχιτεκτονική, είτε μιλάμε για επανάχρηση είτε για οποιαδήποτε άλλη περίπτωση, δεν θα μπορεί παρά να είναι στα λόγια του Moshe Safdie, *ριζωμένη στο παρελθόν και παρόλα αυτά κομμάτι της δικής της εποχής που κοιτάει στο μέλλον.*

Αυτή η μοναδική πραγματικότητα δεν ήταν κάτι παραπάνω από μια πρόθεση επανεξέτασης του τρόπου ή των τρόπων με τους οποίους διαχειριζόμαστε πρώην βιομηχανικά κελύφη σε κέντρα πόλεων. Αν σε προηγούμενα χρόνια (1990-2010) η ιδέα μετατροπής τους αποκλειστικά σε χώρους πολιτισμού ήταν η ιδανική, ίσως πρέπει να αναλογιστούμε τα μεγέθη των πολιτιστικών προγραμμάτων σε σχέση με κατοίκους κτλπ όπως στην περίπτωση του Αγρινίου. Κάποια στιγμή θα πρέπει να προσεγγίσουμε και το θέμα της παραγωγής και των χώρων στον οποίο αυτή στεγάζεται. Ίσως τέτοια νέα υβριδικά προγράμματα όπως και η πρότασης της παρούσας διπλωματικής να μπορούσαν να ξαναβρούν τόπο και ρίζες στον αστικό ιστό. Το σίγουρο είναι ότι υπάρχει μία απαίτηση του κόσμου προς αυτή την κατεύθυνση, στην περίπτωση της βιομηχανία του ενδύματος.

Το μόνο που απομένει επομένως σε εμάς ως αρχιτέκτονες ή σχεδιαστές, είναι να δώσουμε σε τέτοια εγχειρήματα τον απαραίτητο χώρο, είτε εκ νέου είτε αναδιαμορφώνοντας υφιστάμενους, και να τους επιτρέψουμε να αποκτήσουν την απαραίτητη διάρκεια στο χρόνο.

Κι ενώ οι καιροί είναι δύσκολοι και τα πράγματα αγριεύουν, ψάχνω να βρω ποιο είναι αυτό το θέατρο που θα μας πάει σε μια βαθιά, δικιά μας «ώρα». Εκείνη η ώρα, η ώρα της παράστασης μοιάζει να είναι σα μια αναπνοή στην οποία συντονίζονται οι μνήμες και οι αισθήσεις όλων των θεατών. Δεν είναι και λίγο πράγμα! Μέχρι να εκπνεύσεις πέρασαν όλες οι αναμνήσεις μπροστά από τα μάτια σου. Ακριβώς όπως και στη ζωή.

*Η ευθύνη και η χαρά είναι μεγάλη. Αυτοί μας περιποιήθηκαν... ώρα να το κάνουμε κι εμείς τώρα.**

Χριστουγεννιάτικο οικογενειακό τραπέζι γύρω στο 1970 στο Αγρίνιο. Στο δεξιό άκρο καθισμένη, η Πηνελόπη Κωστοπούλου, η δική μου *καπνοφύτισσα* προγιαγιά. Φωτογραφία: Κώστα Κωστόπουλου σ.σ. Ακόμη και σήμερα τα παραδοσιακά χειροποίητα κιλίμια από τραγόμαλλο δικής της παραγωγής παραμένουν ως ανεκτίμητα οικογενειακά κειμήλια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Αγρίνιο η πόλη του καπνού.» *Ιστορικά*, 152. Ελευθεροτυπία, 2 Σεπτεμβρίου 2002.
- Η μνήμη του επαρχιακού αστικού τόπου και τοπίου: Το Αγρίνιο μέχρι τη δεκαετία του '60.* [Πρακτικά ημερίδας] Αθήνα: Μεταίχμιο, 2003.
- Pensado a mano; La arquitectura de Flores y Prats*, (ed.) Miquel Adrià. Arquine, 2014.
- Arup. *Rethinking the Factory*. London: Arup, June 2015.
- Αυγούλας, Χρήστος. "Αναδρομή στην ιστορία του καπνού στην Ελλάδα". Paragogi το site των αγροτών, 10-07-13. <http://www.paragogi.net/1430/anadromh-sthn-istoria-toy-kapnoy-sthn-ellada> Τελευταία ανάκτηση 10 Μαΐου 2019.
- Δεμίρη, Κωνσταντίνα. *Τα ελληνικά κλωστοϋφαντουργεία*. Αθήνα: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2014.
- Ελεγγίτου, Ελένη και Αλεξάνδρα Μπακαλάκη. *Η εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και τα γυναικεία καθήκοντα: Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους έως την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929*. Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας 9. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 1987. http://www.iaen.gr/i_ekpaidefsi_eis_ta_tou_oikou_kai_ta_ginaikeia_kathikonta-b-19.html Τελευταία ανάκτηση 3 Οκτωβρίου 2018.
- Γαβαλά, Δώρα. *Πολοδομία στο Ελληνικό Κράτος 1833-1890: Αθήνα, Ερμούπολη, Μεσολόγγι, Αγρίνιο, Αίγιο, Σπάρτη*. Αγρίνιο: Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Ελλάδας, 2012.
- Νόλλας, Καμίλο. *Καπνομάγαζα*. Εκδόσεις Καστανιώτη, 2007.
- Krier, Léon. *Drawing for architecture*. MIT Press. 2009.
- Λουκόπουλος, Δημήτρης. *Αιτωλικαί οικήσεις, σκεύη και τροφαί, Μετά 77 εικόνων και σχεδίων του Δημ. Πικιώνη*. Εκδόσεις Δωδώνη, Δεκέμβριος 1984.
- Λουκόπουλος, Δημήτρης. *Πώς υφαίνονται και ντύνονται οι Αιτωλοί*. Εκδόσεις Δωδώνη, Δεκέμβριος 1985.
- Μπαρξαμπάς, Αριστείδης. *Το Αγρίνιο Κάποτε...* Αθήνα: Εκδόσεις ERGO, 2003.
- Munari, Bruno. *The triangle*. Italy: Maurizio Corraini, 2016.
- Παπαντωνίου, Ιωάννα (επ.) *Πτυχώσεις: Από το αρχαίο ελληνικό ένδυμα στη μόδα του 21ου αιώνα*. Οργανισμός προβολής ελληνικού πολιτισμού Α. Ε., 2004.
- Παπατρέχας, Γερ. Ηρ. *Υφαντά Δυτικής Στερεάς*. Αγρίνιο: Εκδόσεις Μοσχονά, 1992.
- Peres, Georges. *Σκέψη/Ταξινόμηση*, μτφ. Λίζυ Τσιριμώκου. Εκδόσεις Άγρα, 2005.
- Σαλίμπα, Ζιζή. *Γυναίκες εργάτριες στην ελληνική βιομηχανία και στη βιοτεχνία (1870-1922)*. Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας 37. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2002. http://www.iaen.gr/ginaikes_ergatrides_stin_elliniki_biomihania_kai_sti_biotehnia_1870_1922_-b-56*0.html Τελευταία ανάκτηση 3 Οκτωβρίου 2018.

Stewart, Jessica. "The Rise of Canvas in Art: From Oil Paintings to Photo Prints", *My modern met*, 06-03-2018, <https://mymodernmet.com/art-history-canvas-prints/> Τελευταία ανάκτηση 10 Μαΐου 2019

Φιλιππίδης, Δημήτρης. *Αρχιτεκτονικές μεταμορφώσεις I: Μητροπολιτικά κέντρα*. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος Μέλισσα, 2006.

Φιλιππίδης, Δημήτρης. *Αρχιτεκτονικές μεταμορφώσεις II: Ελληνική περιφέρεια*. Αθήνα: Εκδοτικός οίκος Μέλισσα, 2006.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ

Δανηλοπούλου, Αικατερίνη και Μερóπη Μακρυπίδη. «Αποθήκη - Εκκρεμότητα - Μουσείο: Σχεδιασμός μουσείου και σχολής ντιζάιν στο εγκαταλελειμμένο κτίριο του εθνικού οργανισμού καπνού στο Βόλο.» Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2008.

van Eeden, Heidi. "Machinarium: Architecture as a living machine a 21st century textile mil." MArch Dissertation, University of Pretoria, 2013. <http://hdl.handle.net/2263/32796>

Κοτίτσα, Ιφιγένεια. «Skg refashioning.» Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Ιούνιος 2018.

Χριστοδούλου, Ραφαέλα-Ειρήνη και Χριστίνα Έυη Χριστοφορίδου. «HUBitat: Δημιουργώντας αστικές συνθήκες εργασίας και παραγωγής.» Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σεπτέμβριος 2017.

ΕΚΠΟΜΠΕΣ | ΒΙΝΤΕΟ

Ζωΐδης, Λέανδρος. «Εκδοχές του Μοντερνισμού στην αρχιτεκτονική του βορειοελλαδικού χώρου: Το έργο του αρχιτέκτονα Λέανδρου Ζωΐδη (1900-1965)», Συνέδριο Ιστορίας Ελληνικής Αρχιτεκτονικής, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. 22-24 Μαΐου 2014. <https://vimeo.com/96481361>

Πυρπασόπουλος, Γιώργος. «Το καννάβι» Από Αγκάθι, Ρόδο επεισ. 08. σκην. Νικόλ Αλεξανδροπούλου. EPT2, 22 Απριλίου 2017.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ | ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

«160 Χρόνια Made in Greece» Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων, 18 Ιανουαρίου – 25 Μαρτίου 2018.

«1η Έκθεση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (ΚΑΛΟ)» Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων, 1-3 Νοεμβρίου 2017.

«Διάσωση, Ταξινόμηση και Έρευνα Βιομηχανικών Αρχείων: Το αρχείο του Εργοστασίου Ματσάγγου» Εκδήλωση/συζήτηση στο Αμφιθέατρο Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, Κτίριο Ματσάγγου, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τετάρτη, 10 Μαΐου 2017.

«Global Fashion Disruptors» Αθήνα Δημοτική Αγορά Κυψέλης, 19 Νοεμβρίου 2017.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

eiha-conference.org

kannabio.wordpress.com

textechdip.wordpress.com

www.agronews.gr

www.fashionrevolution.org

www.greek-language.gr

www.iso hemp.com

www.texeng.gr

www.minagric.gr

www.noesis.edu.gr

Α | ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ

Εικόνα 1 σελ. 27 [πάνω αριστερά]

πηγή: <https://aggelartblog.wordpress.com/tag/χρήστος-καπράλος/>

Εικόνα 2 σελ. 27 [κάτω αριστερά]

πηγή: <https://www.hellenicparliament.gr/Enimerosi/Grafeo-Typou/Deltia-Typou/?press=537a463f-8182-4ef7-8ee6-a70d00ee6919>

Εικόνα 3 σελ. 27 [πάνω δεξιά]

πηγή: <http://www.agrinionews.gr/mana-mou-kapnofytissa-sygkinitiko-ntokimanter-tou-stathi-galazoula/>

Εικόνα 4 σελ. 27 [κάτω δεξιά]

πηγή: <http://enterioni.blogspot.com/2012/04/municipal-park-of-agrinio-el-parque.html>

Β | ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΣ ΚΛΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΝΝΑΒΗΣ

Εικόνα 5 και εικόνα 6 σελ. 32 [πάνω]

πηγή: <https://www.fashionrevolution.org/resources/free-downloads/>

Εικόνα 7 σελ. 32 [κάτω] πηγή: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2015/12/sustainable-development-goals-kick-off-with-start-of-new-year/>

Εικόνα 8 σελ. 35 ιδίας επεξεργασίας με πηγή: <https://kannabio.wordpress.com/2016/10/22/kannabi-paradosiaki-kalliergeia-syntenefksi-vice/>

Γ | ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ (Σ)ΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ

Εικόνα 9 [πάνω] σελ. 44 πηγή: <http://mygonimo.blogspot.com/2011/04/1960.html>

Εικόνα 10 [κάτω] σελ. 44 πηγή: Μπαρχαμπάς, Αριστείδης. Το Αγρίνιο Κάποτε... Αθήνα: Εκδόσεις ERGO, 2003, σελ. 207

Εικόνα 11 [πάνω] σελ. 54 πηγή: <https://www.google.com/maps/@38.6224694,21.4109233,427m/data=!3m1!1e3>

Εικόνα 12 [κάτω] σελ. 54 τοπογραφικό που βρέθηκε μέσω της συνδρομής του μηχανικού Ανδρέα Καϊπάνου

Στα σχέδια χρησιμοποιήθηκαν σιλουέτες ανθρώπων από τις παρακάτω πηγές:

<https://www.behance.net/gallery/69400595/People-Flat-Illustration>

<http://www.nonscandinavia.com/>

<https://skalgubbar.se/>

Όλα τα υπόλοιπα σχέδια, διαγράμματα και φωτογραφίες που δεν περιγράφονται στην παραπάνω λίστα ή δεν έχουν σημειωθεί αλλιώς, αποτελούν παράγωγα ίδιας επεξεργασίας και προσωπικό αρχείο

Η παρούσα διπλωματική αφορά την επανάχρηση του κτηρίου του πρώην Ε.Ο.Κ.(Εθνικού Οργανισμού Καπνού) της πόλης του Αγρινίου σε κέντρο κλωστοϋφαντουργικών ερευνών με βασική ύλη επεξεργασίας την ίνα από κλωστική κάνναβη. Η πρόταση επιθυμεί να επανεξετάσει την συνήθη μετατροπή πρώην βιομηχανικών κελυφών σε κέντρα πόλεων κατά αποκλειστικότητα σε πολιτιστικά προγράμματα και να διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους η βιοτεχνική κλίμακα επεξεργασίας θα μπορούσε να ξαναβρεί κάλυμμα στην πόλη. Με δεδομένο το μέγεθος των επιβλαβών επιπτώσεων της βιομηχανίας του γρήγορου ενδύματος/μόδας σήμερα, σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο, προτείνεται η δημιουργία μονάδας ερευνών και παραγωγής τεχνογνωσίας σε μια ξεχασμένη, και μέχρι πολύ πρόσφατα ποινικοποιημένη, πρώτη ύλη. Με συνεχείς αναφορές στην ιστορία της πόλης του Αγρινίου και τη σχέση της με την καλλιέργεια και επεξεργασία του καπνού, προτείνεται μια νέα χρήση η οποία δεν επιθυμεί να διαγράψει το παρελθόν και όλο το άυλο κληρονομημένο απόθεμα, κάτι που αναπόφευκτα πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση επανάχρησης, αλλά να βρει τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία το ένα έρχεται να βρει μια σύνδεση με το προηγούμενο.

Η ανάγκη, τόσο της θεωρητικής έρευνας και της έρευνας πεδίου, όσο και η συνεισφορά της διάχυσης πληροφοριών μέσω κοινωνικών δικτύων και νέων διαδικτυακών πηγών πληροφόρησης, υπήρξαν καταλυτικές. Ταυτόχρονα με μια προσέγγιση της βιωσιμότητας με μια διευρυμένη έννοια, ως προς το πως αυτή μεταφράζεται, όχι μόνο χωρικά και σχεδιαστικά, αλλά σχολιάζοντας την ανάγκη της ύπαρξης της στον πυρήνα των ίδιων των προγραμμάτων προς στέγαση, η επιλογή μιας υβριδικής προσέγγισης ως προς τα εργαλεία αναδεικνύεται σε πολύ βασικό κομμάτι για την αναζήτηση μιας χρήσης που δεν προκύπτει από εξωτερικές επιβολές μιας εγωκεντρικής αρχιτεκτονικής ματιάς. Απεναντίας η όλη έρευνα και η μέθοδος εργασίας, εκκινώντας μέσω εμπειρικών αναζητήσεων, κατέληξε να εναποθέσει κάτι πίσω σε μορφή ενός σχεδιαστικού αποτελέσματος, σε χώρο.

The thesis project is concerned with the reuse of the building previously housing the now obsolete National Tobacco Organisation located in the city of Agrinion. The proposal involves turning the building into a research facility for processing hemp fibre into yarn and textile. Thus it is questioned whether industrial buildings should only be turned into cultural centres as is the most common approach. Through the spectrum of transparency demanded for the garment industry today, in terms of both environmental and social aspects, the thesis tries to reimagine this industrial use in a smaller scale closer to artisanal practices, returning back to the city. The proposed new use is constantly referencing the city's history tied with the tobacco cultivation and processing in a way of finding a bridge between past and future without erasing the former.

20
19

The need for theoretical research with a combination of fieldwork and the contribution of the information provided by social media and new online emerging resources was proven catalyzing for this specific project. At the same time approaching sustainability in a broader sense of how it can be applied not only spatially and in the design process, but also its existence in the core of the programs meant to be enclosed inside a space, has been important. For that reason choosing a more hybrid variety of tools has been a crucial part in search of a use that does not come about from the external single-glance of a narcissistic architectural mind. In that respect it was the whole research approach and working method that assisted into morphing the initial empirical quest into a design product, into space.